

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Херсонський факультет

Кафедра загальноправових та соціально-гуманітарних дисциплін

**V Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція
«ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УКРАЇНІ:
МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА**

**(до 50-річчя із дня заснування
освітнього закладу МВС на Херсонщині)**

25 травня 2023 р.

м.Одеса

2023

УДК 340.096:351.74(477)(063)

Рекомендовано до друку рішенням відділу організації наукової роботи та кафедри загальноправових та соціально-гуманітарних дисциплін Херсонського факультету Одеського державного університету внутрішніх справ (протокол №-21 від -02- червня 2023 р.)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ :

Голова:

Швець Д.В., ректор університету, д.ю.н., доцент, Заслужений працівник освіти України, полковник поліції

Заступники голови:

Корнієнко М.В., проректор університету, д.ю.н., професор, полковник поліції

Галуцько В.М., т.в.о. декана Херсонського факультету університету, д.ю.н., професор

Федорченко О.В., завідувач кафедри загальноправових та соціально-гуманітарних дисциплін Херсонського факультету університету, к.і.н., доцент

Члени оргкомітету:

Величко С.А., доцент кафедри загальноправових та соціально-гуманітарних дисциплін Херсонського факультету університету, к.ф.н., доцент

Камінська О.А., професор кафедри загальноправових та соціально-гуманітарних дисциплін Херсонського факультету університету, к.і.н., доцент

Корунчак Л.А., доцент кафедри загальноправових та соціально-гуманітарних дисциплін Херсонського факультету університету, к.ю.н., доцент

Пренько Я.О., старший викладач кафедри загальноправових та соціально-гуманітарних дисциплін Херсонського факультету університету

Алексєєнко А.О., викладач кафедри загальноправових та соціально-гуманітарних дисциплін Херсонського факультету університету

Здражевська Л.С., викладач кафедри загальноправових та соціально-гуманітарних дисциплін Херсонського факультету університету

Ховбоша Г.В., викладач кафедри загальноправових та соціально-гуманітарних дисциплін Херсонського факультету університету

Професійна підготовка поліцейських в Україні: методологія, теорія, практика: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції 25 травня 2023 р. / Одеса: ОДУВС, 2023. **180 с.**

V Всеукраїнську науково-практичну інтернет-конференцію «Професійна підготовка поліцейських в Україні: методологія, теорія, практика» присвячено 50-річчю із дня заснування освітнього закладу МВС на Херсонщині. Тематика конференції охоплює дослідження проблем юридичної науки та освіти в умовах воєнного стану, концептуальні теоретичні та методологічні засади професійної підготовки поліцейських в Україні, питання публічних та приватних галузей права як основи професійної підготовки поліцейських, актуальні проблеми професійної підготовки працівників національної поліції у сфері забезпечення публічного порядку та безпеки.

Матеріали подано в авторській редакції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, галузевої термінології, інших відомостей.

УДК 340.096:351.74(477)(063)

©ОДУВС, 2023

Вітаю всіх учасників конференції!

Уже п'ятнадцять місяців Україна протистоїть повномасштабному вторгненню країни-агресора. Від обстрілів росіян потерпіли провідні вищі й наукові установи Києва, Харкова, Запоріжжя, Миколаєва, Херсона та інших міст України. Ми опинилися в жахливих реаліях великої війни, але, незважаючи на всі плани ворога, маємо сили і натхнення рухатись далі. Перед нами стоїть важливе питання необхідності інтеграції української науки до Європейського дослідницького простору в контексті освітянської діяльності. Кожен із нас на своєму місці робить все можливе для розвитку і процвітання нашої держави. Наука і науковці України за час війни неодноразово доводили, що мають неабиякий потенціал і рішучість до дій.

Сьогодні ми маємо чудову нагоду для зустрічі - 50-річчя з дня заснування освітнього закладу Міністерства внутрішніх справ на Херсонщині. Херсонський факультет був створений на базі закладу вищої освіти системи МВС, який проводив підготовку правоохоронців ще з 1973 року, і на сьогоднішній день входить до складу Одеського державного університету внутрішніх справ. З першого дня війни колектив факультету пройшов через окупацію, руйнування, переселення, втрату спокою та можливості продовжувати наукові дослідження, але ви вистояли і впевнено йдете вперед.

Вітаю колектив Херсонського факультету з 50-річним ювілеєм! Бажаю професійних успіхів, творчого натхнення, скорішого відновлення, нестримного розвитку!

Дякую всім науковцям, які сьогодні приєдналися до цієї події! Разом до Перемоги!

*З повагою,
ректор Одеського державного університету внутрішніх справ
Дмитро Швець*

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

До проблеми патріотичного виховання правоохоронців у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання

Федорченко Олег Володимирович,
завідувач кафедри загальноправових та
соціально-гуманітарних дисциплін
Херсонського факультету Одеського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат історичних наук, доцент

Про важливість патріотичного виховання для кожної нації годі й говорити. Ще гостріше ця проблема постає перед українцями й України в цілому. Коли на важелі покладено людське існування, майбутнє держави, то очевидним є питання: «Чи все гаразд було з патріотичним вихованням?». Де-юре – все просто чудово. Так, до лютого 2023 р. був прийнятий досить серйозний кейс нормативно-правових актів, які прямо або опосередковано стосуються патріотичного виховання. Деякі перерахуємо: Указ Президента України «Про Стратегію національно-патріотичного виховання» від 18.05.2019, Наказ МОН «Про схвалення Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді» №582 від 28.05.2015 тощо. Написані там гарні й слухні ідеї, принципи, концепції. Начебто немає потреби хвилюватися. Та зась. По-перше, кількість не означає якість, по-друге – проблематичним є втілення положень зазначених документів у життя.

Тому повномасштабне вторгнення росії розкрило гнійні рани українського суспільства. Це і колаборанти (не тільки ображені, а й високопосадовці різних рангів і структур), і так звані «ждуни», і співчуваючі та інша публіка. Для підтвердження трохи статистики: за інформацією Офісу Генерального прокурора на квітень 2023 р., в Україні відкрито близько 5 тисяч кримінальних проваджень за фактом колабораціонізму [1]. Начебто і не дуже багато. Але частина української території ще під окупацією; і яка там ситуація з колабораціонізмом, можна лише здогадуватися. Та й рівень

деяких зрадників просто зашкалює. Чого варті прізвища Ключєвих, Богуслаєва?!

Який же стан справ з патріотичним вихованням правоохоронців у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання? Відверто, ситуація, на жаль, далека від ідеальної. Протягом останнього десятиліття з вищої школи в цілому витравлювалися гуманітарні дисципліни універсального характеру, такі як політологія, філософія. Ба більше, прибрали найбільш патріотично орієнтовані – Історію України та Українську культуру. Можна сказати, що майбутнім поліцейським пощастило більше: у них залишилися нормативні дисципліни «Історія держави і права України для спеціальності 081 Право та «Історія держави і права» для спеціальності 262 Правоохоронна діяльність. Але їх так вихолостили по годинах, що часу залишилось виключно на базові, а то й того менше, знання з історії держави і права [2]. Звісно, і при тому мінімумі можна і потрібно прививати почуття гордості за український народ, але поле для маневра, відверто, досить обмежене.

Можна нам дорікнути, що вища школа повинна готувати виключно спеціалістів для служби в лавах Національної поліції і практична складова найголовніша. Нічого проти не маємо. Професіоналізм - це добре. Та яка з нього користь, коли Україна веде війну з ворогом, який поставив за ціль знищення всього українського, а цей професіонал перейшов на бік окупанта. На нашу думку, краще правоохоронець буде посереднім фахівцем своєї справи, але справжнім патріотом, ніж висококласним спеціалістом-ренегатом, що продаватиме свої знання і вміння агресору? Не заперечуємо оптимального варіанту: правоохоронець поєднає в собі дві характеристики – професіонал і справжній син або донька України. З цим треба ще попрацювати і не тільки у вищій школі.

Для того, щоб зрозуміти рівень патріотичного банкрутства в структурі МВС поглянемо на статистику. Керівництво МВС наголошує, що відсоток колаборантів із міністерства не високий – у межах 0,5% [3]. Декілька слів з

цього приводу. Значна частина України ще під окупацією, і кількість правоохоронців-колаборантів не відома. До речі, як у цілому рахували правоохоронців-колаборантів? У статистику потрапляли лише ті, що одразу перейшли на бік агресора із структурних підрозділів МВС? Чи й ті, які на 24 лютого 2023 р. рахувалися за МВС, а через деякий час були звільнені, як такі, що невчасно прибули до нового місця дислокації. Тож відкритих питань ще багато.

А скільки це в абсолютних цифрах? Точну кількість співробітників МВС на 2023 р. важко дізнатися, тому візьмемо дані, що є у відкритому доступі за 2018 рік, це приблизно 343 тисячі осіб [4]. Тобто колаборантами стали близько 1700 співробітників МВС. Так, це небагато, але насправді, й не мало. На бік ворога перейшли як рядові, так і особи зі значним послужним списком, які володіли специфічними знаннями і вміннями. Авторитет останніх, напевно, зіграв злий жарт із частиною підлеглих або цивільних, які пішли на співпрацю з окупантом, озираючись на людину в погонах. Тому визнаємо - зрадники із структурних підрозділів МВС, на жаль, є. Це наслідки недоліків патріотичного виховання у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання.

Влада слушно відповіла на виклики ситуації Законом «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» від 13.12.2022 р. Можна було б уявити, що золота пігулка патріотизму віднайдена. Та щось пішло не так. На початку 2023 року МОН України прибирає з національного мультипредметного тесту для майбутніх вступників до ЗВО «Історію України» як обов'язковий предмет, обмежившись українською мовою й математикою.

Не секрет, що майбутні абітурієнти приділять значно більше уваги тому предмету, який потрібен при вступі до вишу. Тому історія України стала аутсайдером серед уподобань школярів. Зріз знань не потрібен – тому і вчити не потрібно. Вступивши до закладу вищої освіти, майбутній

правоохоронець апріорі буде мати не високі показники знань з історії України. Тоді хтось скаже: «Може вона й не потрібна?».

Так чому на ТОТ окупаційна адміністрація в бібліотеках усіх рівнів і різноманітних установ досить швидко знищує в першу чергу підручники і монографії з української мови, літератури та історії. І завозить свої – російські, з відомими, на жаль, нам наративами про штучність української нації, мови та іншими пропагандистськими нісенітницями. Ви скажете: «Так хто ж в цю маячню повірить?». З часом і при певному обробітку ще й як повірять. Це як у повісті-антиутопії Джорджа Орвелла «Ферма Тварин» «...усі вівці почали могутньо блеяти: «Чотири ноги – добре, дві ноги – ліпше! Чотири ноги – добре дві ноги – ліпше!» Це тривало п'ять хвилин без упину. А коли вівці заспокоїлись, не було вже змоги протестувати» [5]. Тому всі маніпуляції росіян-агресорів і їх поплічників з боку ренегатів-українців стосовно історії та української мови, напевно, про щось говорять. Це діє. Така ситуація повинна нас наштовхувати на роздуми й активні дії.

Таким чином, патріотичне виховання в закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання балансує на межі патріотичного дефолту. Добре, що це вчасно виявили, але треба цьому дати раду: не приймати нові нормативно-правові документи з низьким рівнем результативності, а впевнено здійснювати реальні кроки по впровадженню патріотичного виховання.

Література:

1. В Україні відкрито близько 5 тисяч кримінальних проваджень щодо колабораціонізму, Мін'юст. URL: https://lb.ua/society/2023/04/07/551317_ukraini_vidkrito_blizko_5_tisyach.html (дата звернення: 20.05.2023).
2. Федорченко О. В., Камінська О. А. Проблема підвищення ефективності розвитку загальнокультурних компетенцій здобувачів вищої освіти при вивченні історії держави і права. Південноукраїнський правничий часопис, 2022. №4. Т.1. С.48-53.

3. Менше ніж піввідсотка співробітників MBC перейшли на службу до окупантів. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/894903.html>(дата звернення: 20.05.2023).

4. MBC та Нацполіція мають різні дані щодо чисельності працівників. URL: <https://bihus.info/mvs-ta-nacpolicia-maut-rizni-dani-sodo-ciselnosti-pracivnikiv/>(дата звернення: 20.05.2023).

5. Орвелл Дж. Ферма тварин. <https://www.ukrlib.com.ua/books-zl/printout.php?id=294&bookid=0>(дата звернення: 20.05.2023).

До проблеми розуміння прав людини відповідно до положень Європейської конвенції з прав людини

Корунчак Лариса Анатоліївна,
доцент кафедри загальноправових та
соціально-гуманітарних дисциплін
Херсонського факультету Одеського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

Під час війни питання прав і свобод людини і громадянина набувають особливого значення. Зазвичай ми схильні розглядати їх в філософському або загальнотеоретичному контексті. Однак, не можливо не відмітити, що в умовах сьогодення ми маємо більше звертатись до їх практичного розуміння і можливості застосування, зокрема, з урахуванням тих надбань, які надає нам Європейська конвенція з прав людини (Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод). Україна ратифікувала Конвенцію 17 липня 1997 року, а чинності для нашої держави вона набрала 11 вересня 1997 року.

Як відомо, будь-яке право однієї особи передбачає обов'язок іншої особи це право забезпечити. У статті 1 Конвенції зазначено, що Високі Договірні Сторони гарантують кожному, хто перебуває під їхньою юрисдикцією, права і свободи, визначені в розділі I цієї Конвенції[1]. Отже, з однієї сторони перед нами постає особа, яка має права і свободи, з іншої – Високі Договірні Сторони, тобто держави, які підписали цю угоду і гарантують забезпечення цих прав і свобод. Стаття 19 Конвенції встановлює, що для забезпечення дотримання Високими Договірними Сторонами їхніх

зобов'язань за Конвенцією та Протоколами до неї створюється Європейський суд з прав людини. Він функціонує на постійній основі. Беручи до уваги Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод та Протоколи до неї, Суд ухвалив свій Регламент[2], яким встановлені правила процедури звернення до нього та розгляду справ.

Аналізуючи вступні положення Конвенції, можна також констатувати, що права і основоположні свободи, передбачені нею, гарантуються особі незалежно від того, чи виконує вона свої обов'язки перед державою, чи ні. Ці права належать їй на підставі того, що вона існує. Більш того, держава має дотримуватись своїх зобов'язань навіть тоді, коли особа ні на що не претендує і не вимагає виконання цих зобов'язань.

Враховуючи викладене, можна констатувати, що права, передбачені Конвенцією, мають всі ознаки права-вимоги: 1) індивідуальне право закріплено в конкретному джерелі права; 2) передбачає обов'язок іншої особи цю вимогу задовольнити (у даному випадку такою особою буде виступати держава); 3) це право забезпечене судовим захистом. Отже, права людини в розумінні Європейської конвенції з прав людини – це завжди про обов'язок держави, про відносини «особа-влада». Це норми, які визначають поведінку агентів держави, або, інакше кажучи, стандарти поведінки представників держави.

Особливої уваги потребують також правила тлумачення норм Конвенції, які застосовує Європейський Суд при розгляді справ. Зокрема, у справі «Голдер проти Сполученого Королівства» (п.29) Суд зазначив, що положення Європейської конвенції з прав людини слід тлумачити, керуючись положеннями статей 31-33 Віденської Конвенції про право міжнародних договорів від 23.05.1969 р., ... але із застереженням – «без шкоди для відповідних правил даної організації» (стаття 5 Віденської Конвенції), в даному випадку Ради Європи[3], тобто Європейський Суд при тлумаченні норм Європейської конвенції з прав людини керується правилами тлумачення, передбаченими Віденською конвенцією, в тій мірі, в якій вони

відповідають характеру самої Європейської конвенції як особливого виду міжнародного договору – договору про захист прав людини.

Знання процедур звернення до Європейського Суду з прав людини, процедур, застосовуваних Судом при розгляді справ, оцінки ним доказів, правил тлумачення норм Конвенції є надзвичайно важливим для практикуючого юриста, адже результат конкретної справи часто залежить від вибору Судом того чи іншого методологічного підходу і його безпосереднього застосування при вирішенні справи. Звісно, особливого значення всі ці аспекти набувають для нас сьогодні, коли на території України, зокрема деокупованій та окупованій, спостерігались та спостерігаються численні порушення прав людини державою-агресором.

Література:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Конвенція Ради Європи від 04.11.1950 р. Дата оновлення: 01.08.2021 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 11.05.2023).
2. Rules of Court. European Court of Human Rights (дата оновлення: 20.03.2023). URL: https://www.echr.coe.int/documents/rules_court_eng.pdf (дата звернення: 11.05.2023).
3. Справа Голдер проти Сполученого Королівства (заява №4451/70): Рішення Європейського суду з прав людини від 21.02.1975 р. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22fulltext%22:\[%224451/70%22\],%22documentcollectionid%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\],%22itemid%22:\[%22001-57496%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22fulltext%22:[%224451/70%22],%22documentcollectionid%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22],%22itemid%22:[%22001-57496%22]}) (дата звернення: 11.05.2023).

Communicative approach in learning a foreign language of legal direction

Prenko Yana Olehivna,
senior teacher of the department
general law and social and humanitarian
disciplines of the Kherson faculty Odesa State
University of Internal Affairs

Communication is a process that can act at the same time as an information process and as a relationship of people to each other and as a process of their influence on each other and as a process of understanding. It is the development of

a person's communicative abilities that leads to the formation of his communicative culture. Communicative culture includes the following components as psychological features of a person, features of reasoning and social attitudes (interest in the process of communication, motivation). Currently, there is a transition from a reproductive method of learning to learning that requires active individual activity. Traditional methods of learning a foreign language are being replaced by innovative, interactive learning methods that emphasize communication.

Modern requirements for the training of a qualified specialist in the legal profile require him to be a participant in intercultural communication and to have the necessary communication skills in the spheres of professional and situational communication in oral and written forms, the skills of practical command of a foreign language in various types of speech activity in the scope of the subject, due to professional needs; and be able to acquire the latest professional information through foreign sources. All this increases the demand for qualified specialists who are fluent in a foreign language, in particular the language of international communication, and determines the need to study the course "Foreign language of professional direction" in institutions of higher education of a non-linguistic profile.

The communicative method consists in overcoming the language barrier during student communication in class and beyond. This method develops speaking skills, reading skills and perception of information by ear. Learning grammar mainly occurs during communication. First, words, expressions and language formulas are mastered, and only then is their analysis in terms of grammar. In this way, the goal of teaching students to speak correctly and fluently is achieved.

The communicative method of learning foreign languages is based on the fact that the learning process is a model of communication. The communicative method of teaching speech activity is based on five principles:

- 1) the principle of speech and mental activity;

- 2) the principle of individualization with the leading role of the personal aspect;
- 3) the principle of functionality;
- 4) the principle of situationally;
- 5) the principle of novelty [2, c.220].

The value of the communicative approach lies in the ability to individualize the goals and content of education, its methods and means. The communicative method, which is based on a communicative approach to language learning, is developed taking into account modern requirements. It combines: the use of the native language of students to reveal the meaning of the educational material, the perception of language in the learning process as a means of communication, the development of oral speech when learning a foreign language, the study of grammar in language models that contribute to better language acquisition.

The main role in the process of learning according to the communicative approach is played by the student of higher education. The communicative approach assumes a different role of the teacher in the educational process. A scientific-pedagogical worker facilitates the education of a student of higher education by involving him in a situation like «cadet-cadet» to a higher degree than in the situation «teacher-cadet». To facilitate the work of students, the teacher has to fulfill many roles. For example, he is a manager of various activities in the classroom. This role involves building situations that are convenient for communication. During the work, the teacher works as an advisor, answering the questions of students of higher education and directing their work.

The educational process should be formed as closely as possible to a real communicative situation. Thus, Nataly Volkova presents certain criteria for selecting high-quality methods of foreign language learning, which include: encouraging students to work in class with the help of their emotions and feelings; creation of a comfortable and interesting situation, which aims to activate the students' activity; the student is the main figure in the learning process; stimulating

the development of students' language abilities; the use of different forms of work in class - individual, group, collective [1, p. 320].

So, nowadays, students of higher education are required to be fluent in English. Knowledge of phraseology is mostly sufficient, but there is always the possibility of unusual situations, when quick reaction and use of language as a tool can save people's lives or solve a crime much faster. It is the communicative approach that is the main means of training future specialists in the legal sphere of English-language communication. Given that the main function of language is communicative, the communicative method of learning a foreign language can be called the main one. At the same time, training should be aimed not at studying the grammar or vocabulary of a foreign language, but at studying communicative competence, that is, the ability to use the language correctly in relevant real communicative situations.

Literature:

1. Volkova N.P. Pedagogy: Study guide. Kyiv: Akademvydav. 2007. 616 p.
2. Stoyko S. V. Implementation of the communicative approach in teaching foreign languages. S. V. Stoyko. Bulletin of the Chernihiv National Pedagogical University. Chernihiv: ChNPU, 2011. Issue 85 (Series: Pedagogical Sciences). p.220-223.
3. Polina V.S. New methodical approaches to teaching a foreign language in the conditions of an educational complex of continuous education. V.S. Polina Pedagogy and psychology. 2004. No. 4. p. 36-46.

Навчання очима курсантів Херсонської школи міліції 80-90 років ХХ століття

Воловик Олег Павлович,
курсант 301 н.в. Херсонського факультету
Одеського державного університету
внутрішніх справ, рядовий поліції
Науковий керівник: **Федорченко О.В.,**
завідувач кафедри загальноправових та
соціально-гуманітарних дисциплін
Херсонського факультету Одеського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат історичних наук, доцент

Міністр внутрішніх справ СРСР, генерал-полковник М.А. Щолоков 31.05.1973 р. підписав наказ № 0242 про створення Херсонської міжреспубліканської школи підготовки молодшого і середнього начальницького складу міліції. З цього моменту бере початок історія херсонського освітнього закладу системи МВС [1, с.14].

Зараз Херсонський факультет Одеського державного університету внутрішніх справ – один із чільних в Україні вищих навчальних закладів юридичної освіти правоохоронного спрямування. Він здійснює цільову підготовку фахівців для слідства, дізнання та оперативних підрозділів. Найважливішим критерієм оцінювання юридичних закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання є здатність закладу готувати кваліфікованих правоохоронців, а також професійних правників [3, с.36].

Актуальність дослідження полягає у визначенні особливостей навчання та процесу набуття практичних та теоретичних навичок курсантами. Також актуальним є застосування отриманої в Херсонській школі міліції бази під час проходження практики та стажування, а також конкретизація основних проблем поколінь курсантів щодо їх відношення до навчального процесу.

Херсонська школа міліції займалась підготовкою кадрів для підрозділів превентивної діяльності та оперативних підрозділів. Строк навчання складав три роки. Щойно отримавши диплом, офіцери займали посади дільничних офіцерів міліції, ювенальної міліції, карного розшуку, працювали у відділах оперативно-технічного забезпечення тощо.

Жильцов О.Л., на той час курсант Херсонської спеціальної середньої школи міліції МВС СРСР, зараз – старший викладач кафедри професійних та спеціальних дисциплін Херсонського факультету ОДУВС, зазначає, що впродовж навчання курсанти вивчили певну кількість важливих циклів дисциплін. Цикл адміністративного права та адміністративної діяльності міліції був провідним, адже перелік дисциплін, які викладались, були однаково важливими як для майбутніх працівників превенції, так і для

майбутніх працівників карного розшуку. Також курсанти навчались за циклом оперативно-розшукової діяльності та оперативно-технічного забезпечення, циклом криміналістики, циклом кримінального права та процесу, циклом теорії держави та права, циклом спеціальної фізичної підготовки та циклом бойової та вогневої підготовки [4].

Херсонська школа міліції надавала курсантам якісну та потужну теоретичну базу. Зокрема, начальник циклу теорії держави та права полковник Шуманов А.В., характеризувався як дуже фаховий та грамотний спеціаліст. Майора міліції Савченко Н.Т., що викладала політичну економіку, пам'ятають як порядну людину та кваліфікованого фахівця. Жильцов О.Л. згадує, як курсантам було важко вивчати політичну економіку, а пані Савченко досить терпляче намагалася навчити молодих міліціонерів розуміти її предмет [4].

Марчук В.А., на той час курсант Херсонського училища міліції МВС України, зараз викладач кафедри спеціальної фізичної та вогневої підготовки, з особливим теплом згадує науково-педагогічних працівників. Викладача теорії держави та права, капітана міліції Новікова М.М - професіонала з надзвичайним почуттям гумору; кримінального права Соболев – суворой наставниці, що постійно вимагала досконале знання матеріалу; філософії - професора Задорожного. Знання, котрі отримували курсанти, мали значний вплив на формування особистості поліцейського. Сформував вироблення стійких навичок орієнтування в просторі Басарак, що викладав військову топографію [5]. Особливою охайністю та інтелігентністю сприяв створенню власного іміджу офіцер Жильцов О.Л, що викладав адміністративне право.

Галуцько В.М., на той час курсант Херсонської спеціальної середньої школи міліції МВС СРСР, зараз т.в.о. декана Херсонського факультету Одеського державного університету внутрішніх справ згадує, що за успішністю слідували командири взводів. У разі низької успішності когось зі взводу, курсанти допомагали один одному. Молоді спеціалісти були настільки вмотивовані, що, якщо взвод не встигав щось вивчити, то курсанти

прокидались за годину до підйому, о 5 ранку, йшли до кімнати для самопідготовки і готувалися до пар. Курсантів, які мали проблеми з успішністю, було дуже мало [2].

Херсонська школа міліції надавала курсантам якісну практичну підготовку, яка здійснювалась у двох напрямках. Перший полягав у підготовці необхідних макетів справ, які були потрібні в діяльності дільничного офіцера міліції та працівника оперативного підрозділу. Кожен у взводі повинен був підготувати папку з макетами справ - з дозвільної системи, з документування людей, які перебували в ізоляторі тимчасового тримання; щодо осіб, які перебували на обліку у нарколога. Другий напрям полягав у виконанні практичних завдань з таких дисциплін, як криміналістика, кримінальне право, кримінальний процес. Курсантів вчили основам фотографування місця події та фотофіксації окремих видів слідчих дій, робили зліпки для подальшого трасологічного дослідження, навчалися знімати відбитки пальців для проведення дактилоскопічної експертизи, вчилися кваліфікувати кримінальні правопорушення та писати процесуальні документи [4].

Марчук В.А. згадує викладача вогневої підготовки Круглика, який віртуозно навчав курсантів стріляти з вогнепальної зброї. Він пояснював, що потрібно плавно натискати пальцем на спусковий гачок, і не потрібно чекати пострілу. Викладач спеціальної фізичної підготовки Чайковський В.М. – майстер спорту з боротьби, запам'ятався фразою «ви мені повинні штучку», це означає, що курсанти повинні скласти норматив з бігу на відстань один кілометр [5].

Організація практики та стажування є важливою складовою навчання. Проте був період, що специфіка соціально-політичної ситуації зумовлювала співпрацю міліції разом з військовими. Чоловіки брали участь в охороні громадського порядку під час Вірменських погромів в Баку 1990 року. Дівчат не залучали на охорону громадського порядку, вони проходили практику та стажування у відділі міліції на посадах слідчого або оперуповноваженого. У

місцевому відділі міліції курсанти-стажери були закріплені за найдосвідченішими офіцерами міліції, які вчили молодь застосовувати отримані знання на практиці [2].

Пізніше, коли соціально-політична ситуація стабілізувалась, курсанти на першому курсі проходили практику як працівники патрульно-постової служби на території ринків, вокзалів тощо. На другому курсі – в слідчих підрозділах. На третьому курсі – на посаді оперуповноваженого. Під час проходження практики та стажування курсант повинен був навчитися складати процесуальні документи та ознайомитись зі специфікою роботи основних підрозділів міліції [5].

Наразі постає актуальне питання щодо мотивації курсантів до навчання. За темою дослідження можемо прослідкувати різницю. На основі викладених думок респондентів автор сформував низку проблем, над якими варто замислитися:

- Раніше було інше поняття щодо служби в міліції. Міліціонер мав повагу та авторитет серед населення.
- Була інша соціально-економічна та політична ситуація в країні, інша ідеологія, інша дисципліна та принципи виховання.
- Науково-викладацький склад школи були людьми, які мали величезний досвід служби в органах внутрішніх справ. Викладачі могли грамотно викласти матеріал та пояснити його застосування на практиці.
- Абітурієнти, які вступали до закладу освіти правоохоронного спрямування вже служили в армії або працювали в практичних підрозділах міліції. Це означає, що люди йшли до навчального закладу з конкретною ціллю та розумінням того, чого вони хочуть.

Загалом, тема мотивації та відношення до навчання покоління курсантів 80-90 років XX століття та нового покоління курсантів мають свої плюси та мінуси. Ставлення до навчання залежить від ряду об'єктивних та суб'єктивних чинників. Отже, сучасним курсантам є чому повчитися в курсантів 80-90 років 20 століття, адже професія поліцейського вимагає мати

вичерпні знання для запобігання, протидії та розслідування кримінальних правопорушень.

Література:

1. Водотика С.Г., Херсонський юридичний інститут Харківського національного університету внутрішніх справ. Історія та сучасність. 1973-2008. Херсон. 2008. 345с.
2. Спогади Галуцько В.М. Аудіозапис з особистого архіву.
3. Долинська М.С., Проблеми юридичної освіти в закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, Право і суспільство, випуск №2, Львів, 2020, с.32-37.
4. Спогади Жильцова О.Л. Аудіозапис з особистого архіву.
5. Спогади Марчука В.А. Аудіозапис з особистого архіву.

СЕКЦІЯ 1. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Правова освіта та правове виховання як чинники формування правової культури

Дручек О.В., професор кафедри
правового забезпечення діяльності
Національної гвардії України факультету
забезпечення державної безпеки Київського
інституту Національної гвардії України, к.ю.н., доцент

В умовах подолання сучасних викликів військово-політичного характеру, формування планів повоєнної реінтеграції та подальшої розбудови демократичної і правової держави в Україні особливої актуальності набуває проблема формування нової концепції національної безпеки, фундаментом якої має стати висока правова культура українського суспільства, усіх його соціальних груп, включно з категорією осіб, задіяних на службі у правоохоронних органах. Тому наразі важливим завданням, що постають перед державними інститутами, громадянським суспільством, науковою та

освітянською спільнотою, є підвищення рівня правової свідомості і правової культури, у цілому, та у середовищі правоохоронців, зокрема. У площині юридичної науки зазначене обумовлює необхідність поглибленого вивчення взаємовпливу і взаємозв'язку категорій правової культури, правової освіти, правового виховання.

Аналіз результатів вивчення підходів до розуміння правової культури свідчить, що зміст зазначеного поняття найчастіше трактують у межах аксіологічного, діяльнісного та соціологічного підходів. Зокрема, М.В. Цвік визначає правову культуру як певний якісний стан правового життя суспільства, який характеризується досягнутим рівнем розвитку правової системи – станом та рівнем правової свідомості, юридичної науки, системи законодавства, правозастосовної практики, законності і правопорядку, правової освіти, а також ступенем гарантованості основних прав і свобод людини [1, с. 246]. На думку Н.Ю. Коваленко, правова культура включає в себе всі цінності, пов'язані з функціонуванням права, системи його норм і принципів, адекватні її призначенню, якими забезпечуються як наявний порядок, так і функціонування різноманітних суспільно-політичних і державних інститутів [2, с.15]. Натомість, М.М. Коба визначає правову культуру як обумовлений загальними засадами цивілізаційного розвитку різновид загальної культури, міри освоєння і творчого використання у формі юридичної практики накопичених суспільством правових цінностей, що формується на рівні правосвідомості та проявляється у ставленні суб'єктів до правової реальності: 1) права як вираження свободи і справедливості; 2) прав і свобод людини; 3) національної безпеки як умови існування державності; 4) вимог законодавства, режиму законності і правопорядку [3, с. 110].

Безсумнівно, ми погоджуємося із тією думкою, що правова культура є одним із компонентів, які формують соціалізацію особи. І що соціальна культурна діяльність з підвищення правової культури (через правову освіту) може розглядатися як самостійна підсистема загальної системи соціалізації особи [2, с. 16]. Як і більшість соціально-культурних і соціально-

психологічних явищ, правова культура суспільства є результатом правового розвитку кожного його суб'єкта. Під поняттям правового розвитку найчастіше мають на увазі процес і міру засвоєння індивідом (або суспільством як сукупністю індивідів) норм і цінностей, пов'язаних з правом, а також вироблення навичок їх застосування. Відповідно, поняття формування правової культури індивіда слід розуміти як спрямований процес оволодіння ним системою правових норм, правових цінностей, знань про право, а також навичок їхнього застосування у різних сферах суспільної та професійної діяльності.

Розглядаючи особливості формування правової культури правоохоронців, зазначимо, що такий процес реалізується у контексті впливу комплексу об'єктивних і суб'єктивних чинників правового, економічно-правового, соціально-психологічного, особистісно-інтелектуального, організаційного характеру. Проте, стосовно категорії правоохоронців, слід зазначити, що, крім чинників загального характеру, сутнісне значення мають специфічні чинники, пов'язані з правовим статусом зазначених суб'єктів. Такими чинниками, зокрема, в умовах здійснення служби у період воєнного часу, є: а) підвищені вимоги до стану готовності виконувати завдання у специфічних умовах воєнного стану; б) підвищені вимоги щодо рівня дисципліни та обов'язків служби; в) спрямованість на забезпечення суспільних, службових інтересів за рахунок нехтування особистісними та сімейними; г) орієнтація на безумовне виконання наказу начальника водночас із розвитком службово-лідерських якостей, здатності до критичного мислення, готовності приймати рішення та нести за них відповідальність.

Згідно з теорією права, правова культура особи формується у результаті цілеспрямованого специфічного впливу на її свідомість, який здійснюється через правову освіту і правове виховання. У юридичній науці усталеними є погляди на правове виховання як спеціально організований вплив на внутрішній стан особи, її свідомість та психологію, пов'язаний з процесами пізнання і засвоєння правової ідеології [4, с. 13-14]. Зокрема, М.Д.

Касьяненко під правовим вихованням розуміє формування морально-правової (а також етично-правової) культури, яка включає в себе: а) володіння певною системою знань і ціннісних орієнтацій естетики, моралі, права у їх єдності; б) готовності дотримуватись правових норм і громадянських обов'язків; в) правову пропаганду; г) виховання поваги до законів і прав; г) формування активної життєвої позиції; д) неприпустимість антисупільних дій та порушень громадського порядку [5, с. 43]. Натомість, О.В. Пунько трактує поняття правового виховання як комплексний і безпосередньо спрямований, безперервний і всеохоплюючий вплив на індивідуальну правосвідомість і, тим самим, – на правову культуру особи для досягнення такого рівня правової культури, який забезпечував би безконфліктну реалізацію всіма суб'єктами своїх прав і обов'язків у різного роду правовідносинах та сприяв би суспільному розвитку. Відповідно, до функціональних елементів правового виховання О.В. Пунько небезпідставно відносить: а) суспільну правосвідомість; б) систему норм права; в) способи та засоби правового виховання; г) правосвідомість вихованців, яку необхідно збагатити правовими ідеями та установками, що містяться у суспільній правосвідомості [6, с. 44].

Узагальнення зазначених позицій і поглядів інших авторитетних фахівців з питань правової культури та правового виховання [7, 8] дозволяє запропонувати визначення поняття правового виховання правоохоронців як цілеспрямованого систематичного впливу на свідомість, почуття та волю зазначеної категорії осіб із метою формування у них високого рівня інтелектуальних, ціннісно-правових, професійних, службових і моральних якостей, необхідних для успішної реалізації поставлених перед правоохоронними органами завдань, ефективного здійснення правоохоронцями службово-професійної діяльності та активного громадського життя. З урахуванням зазначеної мети, до цілей правового виховання правоохоронців слід відносити: 1) формування у суб'єкта правових знань; 2) формування правових переконань; 3) формування мотивів

та звички правомірної поведінки. Вважаємо, що з урахуванням сучасних військово-політичних реалій, обумовлених необхідністю протидії Сил безпеки і оборони, інших інституцій держави та громадянського суспільства широкомасштабній збройній агресії російської федерації проти України, актуальними завданнями правового виховання правоохоронців мають стати:

- а) виховання поваги до прав і свобод людини, її життя і свободи, честі і гідності;
- б) усвідомлення своєї ролі у забезпеченні суспільної безпеки, правопорядку, громадського порядку;
- в) закріплення у їх свідомості актуальних правових установок, переконань, навичок, вмінь і почуттів;
- г) формування необхідного правового мислення, професійного реагування у відповідних ситуаціях;
- г) формування почуття нетерпимості до правопорушень;
- д) формування поваги до законного вирішення всіх питань як прояву вищої справедливості та гуманізму;
- е) формування цінності взаємодії правоохоронних органів і громадянського суспільства, спільних зусиль щодо утвердження ідеалів правової, демократичної, соціальної держави;
- є) створення сприятливої морально-психологічної атмосфери у службових колективах.

Крім правового виховання, правова культура формується за допомогою правової освіти. Зазначене поняття найчастіше розглядається як структурний компонент загальної освіти, набуття правових знань, навичок та вмінь, спрямований на увласнення поваги до права, закону, прав та свобод людини, а також формування відповідних правових орієнтацій, оцінок, поведінкових установок та мотивів правомірної поведінки. Щодо категорії правоохоронців, метою їх правовою освіти, зокрема, є:

- а) формування теоретичної основи правової свідомості і правової культури;
- б) забезпечення необхідного рівня систематизації знань про право;
- в) розвиток правових інтересів, почуттів, правового мислення;
- г) формування професійного і наукового правового світогляду.

Виходячи із зазначеної мети, до актуальних форм реалізації правової освіти та правового навчання у середовищі правоохоронців слід віднести:

- а) правове інформування, доповіді, тематичні виставки,

комплектування бібліотек юридичною літературою; б) проведення правових лекторіїв, семінарів, вебінарів, короткострокових курсів; в) організацію спеціалізованих курсів, зустрічей із відповідними експертами та фахівцями, обмін досвідом, навчання за програмами співробітництва з міжнародними організаціями та правоохоронними структурами зарубіжних країн; г) спільні з представниками влади та громадянського суспільства проекти у сфері права, залучення до розробки нормативно-правових актів з питань правоохоронної діяльності.

З урахуванням зазначеного, резюмуємо, що затребуваний на сьогодні українським суспільством рівень професійної правової культури та стандарт службово-професійної компетентності правоохоронців має стати інтегрованим результатом правового виховання та правової освіти – нерозривних складових процесу формування правової культури зазначеної категорії осіб. Саме на це мають бути спрямовані зусилля навчальних закладів, навчальних центрів, відповідних підрозділів виховної та соціально-гуманітарної роботи у системах Міністерства внутрішніх справ України та Національної поліції.

Література:

1. Загальна теорія держави та права: [підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів] / [М.В. Цвік, В.Д. Ткаченко, Л.Д. Богачова та ін.].; [за ред. М.В. Цвіка, В.Д. Ткаченка, О.В. Петришина].- Харків: Право. 2009. 584 с.
2. Коваленко Н.Ю. Сутність взаємозв'язку правової культури та правового виховання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2016. Випуск 38. Том 1. С. 15-18.
3. Коба М.М. Правова культура військовослужбовців Національної гвардії України та напрями її формування: теоретико-правовий аспект: дис. на здобут. наук. ступ. д-ра філософії у галузі знань 08 – право: 12.00.01./ Академія Державної пенітенціарної служби. Київ: 2020. 253с.
4. Білий М.П. Правова держава і правова культура: взаємозв'язок та результативність. *Право України*. 1997. № 12. С. 12-16.
5. Касьяненко М.М. Педагогіка співробітництва: вплив на внутрішній стан: навч. посібн. – Київ, 1993 р. 169 с.

6. Пунько О.В. Правове виховання як основний чинник формування правової культури в умовах розбудови правової держави. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2014. Випуск 27. Том 1. С. 42-46.

7. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: підручник. Харків: Консум, 2009. 656 с.

8. Скуріхін С.М. Правова культура офіцерського складу Збройних сил України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Одеса, 2009. 229 с.

Субкультура ПВК «Редан» як інформаційно-психологічна операція країни-агресора (Росії) з метою дестабілізації ситуації в Україні під час воєнного стану

Вайда Т. С., доцент кафедри спеціальної фізичної та вогневої підготовки
Херсонського факультету ОДУВС, к.пед.н., доцент

Актуальність проблеми. У своїй попередній публікації (2018) нами була розглянута потенційна загроза російської молодіжної кримінальної субкультури «АУЄ» національній безпеці України, котра (субкультура – *уточнено нами*) в країні-агресорці породжена деформованим укладом життя суспільства в периферійних населених пунктах РФ – 1) життя і діяльність молоді мало чим відрізняється від способу життя їх батьків, які подають для них негативний приклад існування та вкоренілої системи асоціальних цінностей; 2) серед молоді виділяються малолітні місцеві правопорушники, яких кримінальні авторитети виявляють серед широкого загалу населення з числа криміногенно активних осіб, сприяють формуванню асоціальних груп з підібраних за схожими моральними цінностями підлітків з низьким соціальним статусом; 3) життя в такій асоціальній групі проходить за тюремними законами («за поняттями») – юнаки, які поки що жодного разу не відбували тюремного ув'язнення, спілкуються на блатному жаргоні; мають тюремні татування; носять футболки із зображенням кастетів, черепів, смерті тощо; головним родом їх діяльності є продаж наркотиків, здирицтво (збір з однолітків грошей і навіть продуктів – чаю, сигарет тощо);

характерними ознаками групової поведінки є хуліганство й вчинення самосуду [1, с. 223-225].

Впродовж останнього часу (2022-2023 років – *уточнено нами*) на території декількох регіонів України активно поширюється з боку РФ (далі – країни-агресора) новий вид субкультури – ПВК «Редан». На початку 2023 року українські правоохоронні органи попередили такі дії агресивних підлітків одразу в кількох великих українських містах. Так, 27 лютого 2023 року поліція повідомила, що в м. Києві на Печерську планувалась масова бійка за участі прихильників цієї російської субкультури. Проте правоохоронці (в першу чергу працівник підрозділів ювенальної поліції – *уточнено нами*), вчасно відреагували та затримали її учасників завдяки спільній роботі аналітиків столичного главку, оперативників та дільничних офіцерів поліції, внаслідок чого цього соціального конфлікту вдалося уникнути. Учасників масового правопорушення доставили до відділу поліції для встановлення осіб та з'ясування причин й обставин вчинених дій [2].

Цього ж дня у центрі м. Львова місцева поліція також вчасно оперативно відреагувала на провокації прихильників російського руху ПВК «Редан». Молоді люди створили в соціальних мережах спільноти та планували влаштувати провокації у західноукраїнському місті. Зокрема, повідомлялося, що біля ТРЦ «Форум» сталася масова бійка підлітків. На місці працювали кілька екіпажів поліції, які призупинили протиправні дії підлітків та не дали організувати бійку у більших масштабах. Виявилося, що схожі акції були організовані також в містах Харкові, Івано-Франківську, Луцьку, Полтаві, Черкасах, Одесі та в багатьох інших містах й обласних центрах України. Загалом, наприклад, у Харкові затримали 257 осіб, які планували влаштувати масові бійки; серед них лише 30 підозрюваних – повнолітні. В Івано-Франківську провокації влаштували ще 26 лютого 2023 року, проте поліція оперативно припинила протизаконні дії та затримала всіх порушників публічної безпеки. В Луцьку 27 лютого 2023 року також

затримали підлітків, які планували організувати масові бійки біля одного з великих торговельних центрів [там само].

В умовах війни росіяни намагаються дестабілізувати соціальну ситуацію серед цивільного населення майже в усіх великих обласних центрах [там само]. Російські вбивці та мародери запустили флешмоб для підлітків, наслідком якого повинна була стати масова бійка. Поліція оперативно затримувала усіх юнаків, які включилися в цю небезпечну гру, а також запрошувала батьків (з ними зустрічалися ювенальні поліціанти й проводились профілактичні бесіди).

Результати дослідження. Проведемо аналіз походження цього молодіжного руху, який попри заборону намагається пробратися до нашої країни з держави-агресорки, а також розглянемо особливості його соціального прояву в українському суспільстві.

Для початку в'ясиємо, що означає термін «редан». Редан (фр. *redan* –

Рис. 1 Редан –
фортифікаційна споруда

«виступ») – відкрите польове укріплення. Складається із двох фасів, які розташовані між собою під кутом 60-120 градусів. Виступ спрямований в бік противника [3]. Редан уможливорює ведення вогню вправо і вліво, підтримуючи тим самим війська і укріплення, розташовані по сусідству, на яких, у свою чергу, лежить обов'язок підтримувати редан, обстрілюючи незахищений сектор перед ним. Малі редани з гострим кутом називаються флешами [там само].

Молодіжний рух ПВК «Редан», який виник у Росії як нова субкультура й активно діє в країні-агресорці на сьогоднішній день, почали масово поширювати також й в різних регіонах України з початку запровадженого воєнного стану. Представники цієї субкультури називають себе неформалами.

Хоча рух «ПВК Редан» з'явився у Росії у 2022 році, проте мерчендайзинг із аніме Hunter x Hunter, яке було створено у 1998 році, почали продавати ще у 2020 році. Представники цього неформального молодіжного напрямку нібито борються за свободу вільного індивідуального стилю (наприклад, подовжена зачіска у чоловіка, або ж стиль одягу, який не подобається іншим субкультурам (натхненні злочинним угруповання «Геней Редан» (япон. 幻影旅団; Gen'ei Ryodan) з японської манги «Hunter x Hunter»)) [4]. При цьому підлітки використовують символіку угруповання з цієї манги – павука із цифрою 4 (також, іноді павук може бути просто білим або з символом, який схожий на хрест з гострими кінцями). Учасники цього молодіжного руху вдягаються у чорний одяг із цим зображенням (як в аніме Hunter x Hunter). У 2021 році футболки з павуками із цього аніме набрали значну популярність серед російської молоді.

Цей неформальний рух отримав розголос після масових бійок молоді у великих торгових центрах Росії: 19 лютого 2023 року учасники руху «ПВК Редан» влаштували бійку у торговельному центрі «Авіапарк» у м. Москва (20 лютого 2023 року про цю бійку стало відомо у соцмережах); 27 лютого 2023 року відбулася аналогічна бійка в торговельному центрі «Галерея» у м. Санкт-Петербурзі. При цьому у Москві при спробі організувати масову бійку було затримано близько 300 підлітків [2].

Також вищезазначений молодіжний неформальний рух поширився і на інші регіони Росії та зарубіжні країни. Так, 1 березня 2023 року відбулася бійка між членами ПВК «Редан» та представниками інших субкультур на Театральній площі у м. Омськ; 5 березня 2023 року було зірвано поліцією заплановані аналогічні бійки у містах Краснодар, Барнаул та Оренбург, а 6 березня – в місті Архангельськ. 28 лютого 2023 року правоохоронці в Білорусії зірвали заплановану бійку в мікрорайоні Каменна Горка м. Мінська; 5 березня 2023 року за підготовку бійки у м. Ташкент (Узбекистан) було затримано близько 50 підлітків [там само]; наступними днями, 6-7 березня

2023 року за підозру в належності до «Редану» та організації бійок відбулися затримання підлітків у різних областях Казахстану.

20 квітня 2023 року чи не перший вирок у справі «Редан» оголошено в Новосибірську, де місцевого мешканця та організатора «сходок» Даниїла Букреєва засуджено до штрафу в 12 тис. рублів [там само].

Небезпечний соціальний аспект вищезазначеної протиправної діяльності проявляється в тому, що підлітки збираються великими групами і в громадських місцях влаштовують масові бійки з представниками інших субкультур, зокрема, вони виступають проти футбольних фанатів, НС-скінхедів, «офників» та мігрантів (молодих людей інших національностей).

Для поширення своєї діяльності використовують різні соціальні мережі, зокрема: Telegram і TikTok. Цікаво, що навіть у соціальній мережі «Вконтакті» (заблокована в Україні – *уточнено нами*) прихильники «Редан» проявляють активність, створюють ВК-спільноти та групи своїх прибічників, але керівництво соцмережі не йде на жорстке блокування подібного контенту (підставою такого твердження є особисті спостереження багатьох користувачів цією соцмережею) [4].

За інформацією окремих фахівців-правоохоронців м. Києва, організована діяльність ПВК «Редан» в Україні, зокрема, пропаганда насильства серед українських підлітків – це російська інформаційно-психологічна спецоперація (*далі* – ІПСО). На думку поліцейських, ця ІПСО країни-агресора запроваджується з метою дестабілізації соціальної ситуації у нашій державі. Провокування масових бійок серед молоді і підлітків – це спроба російських пропагандистів використати дітей для дестабілізації внутрішньої ситуації в Україні в умовах воєнного стану. Тож поліцейські різних регіонів України вкотре закликають батьків більш уважно ставитися до дітей, стежити за життям та дозвіллям своїх дітей – активніше комунікувати і відвертіше обговорювати з ними їх особисті проблеми, звертати увагу на підозрілу поведінку дітей, контролювати коло осіб, з котрими спілкується дитина, форми проведення ними дозвілля тощо.

З точки зору правоохоронців (керівника поліції Харківщини – *уточнено нами*) вважається, що РФ це робить, щоб пропагандисти «руського міра» змогли в ефірі російського телебачення продемонструвати деталі бійок та «порадіти» молодіжним соціальним проблемам нашої держави на фоні війни [2]. За задумом ФСБ країни-агресора, яка шляхом маніпулювання та обману «зібрала» у неформальні групи всіх цих молодих людей, вони повинні були вчиняти масові бійки в центрах міст для створення відповідних сюжетів для телебачення РФ, а масова аудиторія країни-агресора могла позловтішатись з цієї ситуації на території України. У багатьох молодих осіб цього руху під час масових бійок було вилучено балончики з газом, ножі, кастети. І це зокрема, й в постраждалому від військової агресії місті-герої Києві – столиці України.

Висновки. Провівши аналіз оперативних публікацій в засобах масової інформації та інтернет-ресурсах щодо проведення в Україні ІПСО «Редан», можемо зробити деякі узагальнення.

Для запобігання впровадження російської субкультури «Редан» як сучасної загрози національній системі соціальних цінностей учнівської (студентської) молоді України потрібно, на нашу думку, здійснити ряд організаційних заходів:

1) державним (академічним, правоохоронним, освітнім тощо) та громадським інститутам українського суспільства варто ґрунтовно та усвідомлено підійти до вивчення цієї соціально небезпечної проблеми, котра вже деякий час існує на території РФ і виступає реальною загрозою для загальнолюдських цінностей підростаючого покоління в нашій державі [5];

2) виокремити зазначений соціальний феномен з числа інших молодіжних субкультур як серйозну негативну передумову для подальшої моральної деградації дітей шкільного/студентського віку в Україні вже у найближчому майбутньому;

3) уточнити потенційні загрози субкультури «Редан» для системи морально-етичних цінностей української молоді, які (кримінологічні виклики

– *уточнено нами*) з часом можуть більш активно асимілюватися з території РФ в соціальне середовище нашої держави. Пропаговані тюремні та інші антисоціальні цінності є інформаційною та соціально-психологічною зброєю (ІПСО) гібридної (в тому числі збройної – *уточнено нами*) експансії РФ та котрі в перспективі можуть набути більшого поширення в українському молодіжному середовищі;

4) органами державної влади (Міністерство освіти і науки, Міністерство культури України, Національна рада з питань телебачення та радіомовлення, Служба безпеки України, кіберполіція тощо) доцільно здійснити оперативні заходи для мінімізації впливу кримінальної ідеології країни-агресора на вітчизняну культуру і мистецтво української держави, зокрема, зменшити ймовірність появи такого медіа-контенту на телеканалах (в телефільмах, серіалах, газетних публікаціях, в інтернет-ресурсах тощо), ввести заборону на появу в радіоефірі популярних музичних пісень тюремної тематики, протидіяти публікаціям такого змісту (з пропагандою насилля – *уточнено нами*) у друкованих ЗМІ чи блокувати підрозділам кіберполіції відповідні сторінки сайтів інтернет-ресурсів [5; 6, с. 59-61];

5) удосконалювати систему військово-патріотичного виховання дітей та молоді у навчальних закладах різного рівня, прививати дітям несприйняття тюремної ідеології як ворожої для демократичних цінностей;

6) забороняти на законодавчому рівні подібний контент, вводити кримінальну відповідальність за поширення вищезазначеної тематичної теле- чи відеопродукції;

7) активізувати радикально налаштовані політичні сили проукраїнських націоналістів та інших патріотично налаштованих верств населення і громадських інститутів з метою оперативного виявлення та притягнення ненасильницькими методами до відповідальності (громадського осуду) причетних публічних/посадових осіб шляхом проведення акцій прямої дії (блокування роботи тощо);

8) підтримувати створення власного інформаційного та медіапродукту, який за якістю перевершуватиме соціально шкідливий кримінальний продакшн країни-агресора.

На наше переконання, досягти перемоги у цій боротьбі можна тільки при комплексному підході із застосуванням комбінованих методів, якщо в українському суспільстві навіть в умовах війни до вирішення вищезазначеної проблеми підійти з усією відповідальністю, застосувавши для протидії експансії тюремної російської субкультури «Редан», «АУЄ» та ін. увесь доступний арсенал організаційно-правових заходів (на побутовому рівні зауваження громадян до водіїв маршрутних транспортних засобів з приводу радіотрансляції тюремних пісень, асоціальної поведінки в публічних місцях окремих молодих осіб тощо). Тоді будь-яка аналогія вищезазначеної російської молодіжної субкультури ніколи не з'явиться на території нашої держави.

Література

1. Вайда Т.С. Російська субкультура «А.У.Є.» як актуальна кримінологічна проблема та сучасна загроза національній системі соціальних цінностей учнівської (студентської) молоді України. *Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави: матеріали X Міжнародної науково-практичної інтернет-конф.*, 30 березня 2018 року, ОДУВС. Одеса: ОДУВС, 2018. С. 223-225.

2. Бойко М. Специфічно вдягаються та влаштовують масові бійки: Україною шириться субкультура ПВК «Редан» із РФ. URL: <https://tsn.ua/exclusive/specifichno-vdyagayutsya-ta-vlashtovuyut-masovi-biyki-ukrayinoyu-shiritsya-subkultura-pvk-redan-iz-rf-2274406.html> (дата звернення: 06.03.2023).

3. Редан (оборонна споруда). URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%BD_\(%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%B0](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%BD_(%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%B0)

[%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%83%D0%B4%D0%B0\)](#) (дата звернення 05.05.2023).

4. ПВК Редан
[//https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%92%D0%9A_%D0%A0%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%BD](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%92%D0%9A_%D0%A0%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%BD) (дата доступу: 07.05.2023).

5. Доктрина інформаційної безпеки України: Указ Президента України від 25 лютого 2017 року № 47/2017 (в редакції від 30.12.2021). URL:: <http://www.president.gov.ua/documents/472017-21374>. (дата звернення: 07.05.2023).

6. Вайда Т.С. Організаційно-профілактична діяльність правоохоронних органів щодо попередження деструктивних впливів засобів масової інформації на формування суспільної думки в сучасних умовах. *Держава і право незалежної України: здобутки та перспективи* : матеріали Всеукр. наук. конф., м. Одеса, 24 червня 2016 р. – Одеса: ОДУВС, 2016. – С. 59-61.

Освіта в Україні в умовах воєнного стану

Плакун А.І., студентка групи 21 ПЗдс
 Херсонського факультету ОДУВС
 Науковий керівник: **Алексєєнко А.О.**, викладач кафедри
 загальноправових та соціально-гуманітарних
 дисциплін Херсонського факультету ОДУВС

Навчання займає важливе місце у розвитку та житті людини. З дитинства ми починаємо цікавитись різними дрібницями, потім батьки нас починають вчити вимовляти перші слова, а через деякий час ми вже йдемо до школи, де опановуємо різні науки.

В Україні система освіти складається з дошкільної, середньої, професійної та вищої. Згідно статті 53 Конституції України: Кожен має право на освіту. Повна загальна середня освіта є обов'язковою. [1]

Воєнний стан – це особливий правовий режим, уведений Указом Президента 24 лютого 2022 року на всій території України. Причиною

запровадження воєнного стану стало повномасштабне вторгнення росії на територію нашої країни.

Освітня галузь України, як і всі сфери життя суспільства, зазнала серйозних змін в умовах війни. Повномасштабне вторгнення в Україну, яке розпочалося 24 лютого 2022 року, призвело до тяжких наслідків для освіти в Україні. Школи, університети зазнали великих втрат. Значна кількість дітей, студентів, українських вчителів та викладачів були вимушені змінити місце проживання всередині країни або виїхати за кордон. Ці події, звичайно, дуже ускладнили процес навчання. Щодня українці мають долати виклики війни. Студенти та школярі вимушені брати перерви у навчанні, переходити на дистанційну або змішану форму навчання.

В Україні лунають повітряні тривоги. Повномасштабна війна обмежила доступ до освіти, негативно вплинула на якість освітнього процесу й успішність, а також відобразилася на психоемоційному стані учнів, студентів, вчителів та викладачів.

Внаслідок військової агресії росії проти України станом на січень 2023 року було пошкоджено 1259 шкіл; це становить 11% від загальної кількості шкіл у країні. 223 школи були повністю зруйновані. Половина зруйнованих і пошкоджених шкіл розташовані у Донецькій, Харківській та Луганській областях. Зокрема, у Харкові постраждала половина шкіл міста. Школи, розташовані на прифронтових і при кордонних територіях, перебувають під постійною підвищеною загрозою руйнувань внаслідок обстрілів. Разом з цим, школи у громад, які більш віддалені від лінії фронту та кордону, також зазнають пошкоджень внаслідок ракетних атак.

Причинами руйнувань і втрат в освітній інфраструктурі були воєнні дії, під час яких школи були безпосередньою ціллю атаки або зазнавали супутньої шкоди, а також мародерство. Руйнування відбувалися внаслідок прямого влучання снарядів або бомб, осколків та уламків снарядів і пожеж. Окрім будівель шкіл, було також знищено, пошкоджено або викрадено шкільне майно й автобуси. Тож навіть у випадках, коли приміщення та

територія школи не постраждали або постраждали не дуже сильно, втрата майна обмежує повернення до очного навчання, навіть коли безпекова ситуація це дозволяє.

Війна має жахливі наслідки для освіти. Безпосередніми з них ЮНЕСКО вважає:

- численні загибелі працівників освіти, учнів, студентів та управлінців через вибухи та стрілянину в місцях скупчення великої кількості людей, таких як входи до університетів та шкіл, ігрові майданчики та офіси, масштабні заходи, наприклад, протести; пересування транспортними засобами, що перевозили персонал на роботу та з роботи;

- цілеспрямовані вбивства окремих працівників освіти, учнів, студентів та профспілкових працівників з вогнепальної зброї, як правило, у класі чи дорогою на роботу та з роботи;

- знищення навчальних корпусів / інфраструктури через вибухи, підпали, пограбування;

- незаконне затримання, «зникнення», катування вчителів та викладачів, науковців та профспілкових діячів;

- викрадення учнів, студентів, викладачів і посадових осіб збройними силами з метою поширення терору, примусового вербування дітей солдатів, а також викрадення та / або гвалтування школярів та вчителів та викладачів збройними силами» [2].

Але українці — це незламна нація, яка готова боротися до кінця, незважаючи на повітряні тривоги, вибухи, відключення електроенергії, люди все одно намагаються здобути вищу та середню освіту. В умовах війни важливого значення набувають питання створення комфортного освітнього середовища та організації освітнього процесу, особливо для тих дітей, які отримали психологічну травму.

З метою надання психоемоційної підтримки населенню під час війни, формування у педагогічних працівників навичок роботи з дітьми, за підтримки Першої леді України Олени Зеленської започатковано

Національну програму психічного здоров'я та психосоціальної допомоги. На допомогу фахівцям психологічної служби системи освіти України розроблено наскрізну навчальну програму з позашкільної освіти оздоровчого напрямку «Основи безпеки життєдіяльності в умовах бойових дій» та Методичні рекомендації до цієї програми. [3]

Більшість закладів освіти в Україні через повномасштабну війну не можуть навчати дітей у звичному нам очному форматі. Дистанційно працюють більшість шкіл та університетів у східних і південних областях країни. Люди, які перебувають на окупованих територіях, маючи поганий зв'язок через постійні обстріли, не мають можливості навчатись навіть дистанційно. Ті, хто навчаються дистанційно, більше часу присвячують навчанню. Умови воєнного часу також створюють додаткове навантаження на науково-педагогічних працівників: вони мають витратити більше часу на організацію навчання під час повітряних тривог і відключень електроенергії, а також виконувати роботу колег, які виїхали. Дистанційне навчання також стало викликом для батьків, адже їм доводиться приділяти більше часу навчанню дітей.

Здобувачі освіти не отримують достатній рівень знань, який мали б отримувати за звичайною формою навчання. Тому необхідні певні заходи для компенсації прогалин у знаннях і навичках, зумовлених війною: додаткові групові або індивідуальні заняття.

Уряд України та місцеві органи влади намагаються забезпечити якомога швидше відновлення універсального доступу до освіти, тому в районах, де інфраструктура постраждала, першочерговим заходом є забезпечення засобами доступу до дистанційної освіти: інтернетом, комп'ютерами, джерелами живлення. Очне навчання у школах можливе лише за умови наявності укриття.

Освітній процес у школах буде пристосований до графіків відключення електропостачання. Про це сказав міністр освіти і науки Сергій Шкарлет, відповідаючи на запитання щодо залежності закладів освіти від регулярного

відключення електрики у деяких регіонах країни.

За словами міністра, наразі склалася некомфортна ситуація для організації освітнього процесу, адже переривання уроків у будь-якому випадку шкодить якості освітнього процесу. «Саме сьогодні ми збиралися з директорами департаментів освіти і науки. Ми працюємо з Міненерго для того, щоб утворити чіткі графіки відключення і під це підлаштувати освітній процес. У багатьох школах ми сьогодні переходимо на змінність навчання, враховуючи графіки відключень. Старша школа - це друга зміна, молодша – перша. Зсунули трошки графіки початку навчання з 8 години на 9-ту в залежності від графіків відключення», – наголосив міністр. [4]

Отже, як під час війни, так і після її завершення головним завданням освітньої галузі є і буде забезпечення якості освіти на всіх рівнях. Тому цілком закономірним є проведення наукових досліджень в освіті та втілення їх результатів у практику роботи, впровадження інноваційних технологій, забезпечення закладів освіти новими засобами навчання, науково-методичною та навчальною літературою. Важливим кроком на шляху реформування системи освіти України є реалізація Державного стандарту базової середньої освіти, який розроблено відповідно до Концепції Нової української школи

Література:

1. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 11.05.2023).
2. Головна - Інститут педагогіки НАПН України. *Особливості організації освітнього процесу в умовах воєнного стану: рекомендації міжнародних організацій*. URL: <https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2022/08/1.pdf> (дата звернення: 11.05.2023).
3. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проєктна діяльність: Науково-методичний збірник/ за загальною ред. С. М. Шкарлета. Київ-Чернівці «Букрек».2022. 140 с.
4. Вікна-новини. ДИПЛОМ у «Дії»: скоро у додатку з'яляться документи про освіту | Шкарлет, 2022. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=1zIjbdBi4BE> (дата звернення: 11.05.2023).

Особливості наказного провадження в умовах воєнного стану

Воловик О.П., курсант 301 н.в. Херсонського факультету ОДУВС, рядовий поліції
Науковий керівник: **Жильцов О.Л.**, старший викладач кафедри професійних та спеціальних дисциплін Херсонського факультету ОДУВС, к.ю.н.

На тлі введення на території України воєнного стану, внаслідок повномасштабного вторгнення Російської Федерації, наша держава зіткнулася з проблемою мобілізації законодавства на лад, який відповідає сучасним реаліям. У тому числі змін зазнало цивільне-процесуальне законодавство для швидкого, повного та об'єктивного розгляду справ в суді. З огляду на обрану тему, актуальність полягає в особливостях процедури наказного провадження в сучасних реаліях.

Звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі ст.8 Конституції України гарантується [1]. Оперативний розгляд справи є спеціальний порядок здійснення судочинства, який на теперішній час актуальний в національному законодавстві для підвищення доступності правосуддя та швидкого вирішення беззаперечного спору без залучення сторін на судове засідання. Ця обставина призвела до пошуків більш простих і швидких способів вирішення цивільних справ в Україні.

Наказне провадження – це самостійний вид цивільного судочинства, що характеризується спрощеністю та альтернативністю у відношенні до спрощеного позовного провадження, завданням наказного провадження є видача судового наказу, який є і виконавчим документом, про стягнення грошових коштів на підставі вичерпного переліку безспірних вимог у строки визначені процесуальним законом [5, с.65].

Судовий наказ може отримати особа, якій належить право вимоги та яка має право визначене законом звертатися до суду в інтересах іншої особи,

в тому числі і органи, які мають таке повноваження. Так, судовий наказ може бути виданий щодо вимоги стягнення нарахованої, але не виплаченої працівникові суми заробітної плати та середнього заробітку за час затримки розрахунку, вимоги про компенсацію витрат на проведення розшуку відповідача, боржника, дитини або транспортних засобів боржника; вимоги про стягнення заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг, електронних комунікаційних послуг та інших послуг передбачених цивільно-процесуальним законом; вимоги про стягнення аліментів у твердій грошовій сумі, а також у сумі від чверті до половини заробітку платника аліментів в залежності від кількості дітей, якщо ця вимога не пов'язана із встановленням чи оспоруванням батьківства (материнства) та необхідністю залучення інших заінтересованих осіб тощо.

Відповідно до норм чинного цивільно-процесуального законодавства, заява про видачу судового наказу подається до суду першої інстанції за загальними правилами підсудності. Так, керуючись статтею 27 Цивільного процесуального кодексу, позови до фізичної особи пред'являються в суд за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцем її проживання або перебування, а Позови до юридичних осіб пред'являються в суд за їхнім місцезнаходженням згідно з Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань [3].

До речі, у разі порушення правил підсудності заява повертається заявникові для подання до належного суду, про що постановляється ухвала, яка може бути оскаржена в апеляційному порядку [2].

Варто зазначити, що спір між стягувачем і боржником є, оскільки стягувач звертається до суду із заявою про видачу судового наказу, однак докази правочину для суду є безспірними, надані стягувачем докази достатні для вирішення справи в порядку наказного провадження, інакше спір підлягатиме вирішенню за правилами позовного провадження [4, с.467].

Слід зазначити, що українські суди розглядають справи в наказному провадженні за оперативною необхідністю, також, за можливістю,

відкладають розгляд заяв на видачу судового наказу через велике навантаження.

У тому числі, ще одним об'єктом змін в процедурі наказного провадження стали строки розгляду справ, адже в період ведення активних бойових дій в окремому регіоні розгляд справ судом припиняється на невизначений період або, за можливістю, проводиться в дистанційному режимі.

Загалом процедура наказного провадження в умовах воєнного стану глобальних змін не зазнала. Проте як було зазначено, зазнав змін порядок розгляду справ та процесуальні строки.

Прискорені форми розгляду цивільних справ, зокрема наказне провадження, містять у собі величезний потенціал розвитку у зв'язку з тим, що у прискорених формах судочинства може поєднуватися швидкість і якість вчинення правосуддя. Підтвердженням цьому є не лише аналіз практики вчених, який свідчить про те, що наказне провадження необхідне, зручне та виправдане, а й наявність прискорених (спрощених) форм цивільного судочинства у законодавстві зарубіжних країн.

Література:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
2. Про практику розгляду судами заяв у порядку наказного провадження: Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ від 23.12.2011 № 14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014740-11#Text>.
3. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.
4. Кучер В.О., Цивільний процес України: підручник, Львівський державний університет внутрішніх справ, Львів, 2016, 768с.
5. Шабалін А.В., Наказне провадження в цивільному процесі: новий погляд, *Приватне право і підприємництво*: збірник наукових праць, випуск №22. Київ. 2023, С. 65-72.

Різновиди психічного впливу: зараження, навіювання, наслідування

Денисюк Я.О., курсант 301 н.в. Херсонського факультету ОДУВС, рядовий поліції
Науковий керівник: **Величко С.А.**, доцент кафедри загальноправових та соціально-гуманітарних дисциплін Херсонського факультету ОДУВС, к.ф.н., доцент

Актуальність теми обумовлюється тим, що у процесі життєдіяльності, люди постійно зазнають соціального впливу. Соціальний вплив є різним у своїх формах, проявах і механізмах дії. Найбільш важливим засобом соціального впливу виступає психологічний вплив. Майже кожна людина, а особливо правоохоронець, завжди так чи інакше потребує навички психологічного впливу на людей: розкриття або розслідування кримінальних правопорушень, затримання правопорушника, реалізація інших заходів по забезпеченню правопорядку, що підтверджує необхідність дослідження різновидів психічного впливу.

Будь-який цілеспрямований вплив передбачає своїм результатом управління діяльністю, поведінкою або окремими діями. У професійній діяльності функціями впливу є управління людьми при організації спільної діяльності для досягнення якої-небудь мети, їх виховання, навчання, формування відповідних умінь і навичок, маніпуляція, переконання, навіювання, примушування, комунікація, контроль, укріплення мотивації професійної діяльності, стимуляція, корекція, психотерапія, оздоровлення, реклама та інше.

Проаналізувавши сутності психологічного впливу, відзначимо, що за своїй сутністю психологічний вплив є “проникненням” однієї особистості або групи осіб у психіку іншої особистості... Метою й результатами цього “проникнення” є зміна, перебудова індивідуальних або групових психічних явищ (поглядів, відносин, мотивів, установок тощо).

Характеризуючи психологічний вплив, підкреслюється значимість психологічних засобів у реалізації даного процесу: психологічний вплив – це вплив на психічний стан, думки, почуття й дії іншої людини за допомогою

винятково психологічних засобів (вербальних, паралінгвістичних або невербальних), з наданням йому права й часу відповідати на цей вплив.

Влучним для завдань нашого дослідження є наступне визначення терміну психологічного впливу: вплив вважається психологічним, коли він має зовнішнє стосовно адресата (реципієнта) походження та, будучи відображеним, прийнятим і усвідомленим ним, приводить до змін психологічних регуляторів та показників конкретної активності людини. Зазначається, що психологічний вплив може розглядатися в наступних аспектах: як процес, що призводить до зміни психологічної основи конкретної активності; як результат зміни психологічної основи конкретної активності суб'єкта. При цьому можна говорити про зміну психологічних регуляторів як в зовні орієнтованій, так і внутрішньо орієнтованій активності суб'єкта. Результатом такого впливу може бути зміна ступеня виразності, спрямованості, значимості для суб'єкта різних проявів активності.

У літературі наукової психології автори по-різному трактують поняття «психологічний вплив», «види», «способи», «методи», «прийоми» його реалізації. Наприклад, виділяються такі способи впливу індивідів один на одного: зараження, навіювання і наслідування.

У підручниках із соціальної психології та у спеціальній літературі, присвяченій проблемі впливу, використовується такий термін, як «зараження». При цьому одні дослідники визначають зараження як «особливий спосіб впливу, що інтегрує групову діяльність і здебільшого виявляється у спалахах душевних станів. Це можуть бути масові психози, релігійні екстази, колективна паніка тощо» [1, с. 61].

Психологічне зараження – один із найбільш давніх і дієвих способів викликати певний стан людини шляхом впливу на нього відповідними станами оточуючих. Його прояви та ознаки різноманітні: від групового азарту до масових психозів. Усім добре відомі такі форми психологічного зараження як азарт вболівальників на стадіонах, трудовий ентузіазм, відчуття неймовірної сили і єдності на багато чисельних мітингах, особливо якщо їх

організатори з умінням використовують психологічні механізми зараження. Сила психологічного зараження величезна, тому до такого виду психологічного впливу завжди проявлявся великий та зрозумілий інтерес збоку психологів, а також тих, хто прагнув керувати людьми чи впливати на них.

Зараження як засіб психологічного впливу активно застосовується з метою здійснення впливу як на окрему особистість, так і на групи чи маси людей. Психологічне зараження, спрямоване на окрему особистість, сприяє більш високій її інтеграції в групу і модифікації поведінки у відповідності до норм групи. Психологічне зараження, спрямоване на групу, пов'язане з досягненням насамперед двох цілей: по-перше, ще більшого згуртування групи, по-друге, формування однорідної думки в групі.

Навіювання – це вагомий інструмент для маніпулювання свідомістю людини. На відміну від переконання, під час навіювання активною є одна із сторін, інша повинна якомога менш критично сприймати те, що говориться. Навіювання є бездоказовим та неаргументованим, тому велике значення тут має особистість особи, що його здійснює (авторитет, престижність).

Дослідники наголошують, що навіювання є ніщо інше, як вторгнення в свідомість або прищеплення до нього сторонньої ідеї без прямої безпосередньої участі в цьому акті «я» суб'єкта, внаслідок чого останнім у більшості випадків – є або зовсім, або майже безвладний його відкинути і вигнати зі сфери свідомості навіть при тій умові, коли усвідомлює його безглуздість. Проникаючи в свідомість без активної участі «я»-суб'єкта, навіювання залишається поза сферою індивідуальної свідомості, завдяки чому і всі подальші його наслідки відбуваються без контролю «я» і без відповідної затримки. Популярною є думка В.П. Якупова, що навіювання – закономірне психічне явище, що ґрунтується на особливій властивості людини – сугестивності (нахил до навіювання), яка тією чи іншою мірою притаманна кожній людині [2, с. 167].

Наслідування, є найпоширенішою формою поведінки людини в

міжособистісній взаємодії. Це метод, спосіб поглинання традицій суспільства, механізм свідомого або несвідомого відтворення досвіду дій і вчинків іншої людини, тобто, суб'єкта психологічного впливу, а саме, його рухів, манер, дій, поведінки і т.д. Це процес орієнтації на певний приклад, взірець, повторення і відтворення однією людиною дій, вчинків, жестів, манер, інтонацій іншої людини, повторення рис її характеру та стилю життя. Саме через наслідування здійснюється процес соціалізації особистості, реалізуючись за допомогою навчання і виховання. Особливе значення воно має у розвитку дитини. У дорослої людини наслідування є побічним способом освоєння навколишнього світу, його психологічні механізми складніші, ніж у дитини та підлітка, оскільки працює критичність особистості. Наслідування в зрілому віці є елементом навчання певним видам професійної діяльності (спорт, мистецтво, науки).

Наслідування являє собою, найважливіший фактор у розвитку особистості дитини, але воно характерне і для дорослих. Молодь наслідує насамперед тому, що є соціально новим, і перевагу часто віддається не тільки соціально значущим, а і зовні динамічним, яскравим прикладам (кіно, мода), хоча вони можуть бути і соціально незначущими або навіть негативними за своєю сутністю. [3, с. 128].

Отже, ми можемо зробити висновок, що дослідження різновидів психічного впливу: зараження, навіювання, наслідування, дають підстави зробити такі висновки. По своїй сутності психологічний вплив представляє “проникнення” однієї особистості у психіку іншої особистості. Даний вплив на психічний стан, думки, почуття і дії іншої людини здійснюється винятково за допомогою психологічних засобів (вербальних або невербальних). Психологічний вплив має зовнішнє (відносно реципієнта) походження і, будучи сприйнятим ним, приводить до зміни конкретних психологічних регуляторів певної активності людини. Найбільш поширеними є такі способи впливу індивідів один на одного: зараження, навіювання і наслідування. Кожен із них передбачає застосування сукупності засобів і прийомів,

доцільність яких визначається певними чинниками. Тому, можна сказати, що важливо мати навички володіння психологічним впливом, для того, щоб не піддатись йому, або застосувати в потрібний нам час.

Література:

1. Гуменюк О.Є. Психологія впливу. Тернопіль: Економічна думка, 2003. 304с.
2. Ягупов В.В. Морально-психологічне забезпечення: Курс лекцій. К.: ВПЦ «Київський університет», 2002. 349 с.
3. Татенко В.О. Соціальна психологія впливу: Монографія. К.: Міленіум, 2008. 216 с.

Психолого – правова характеристика мікросередовища засуджених

Кузяк Д.В., курсант 301 н.в. Херсонського
факультету ОДУВС, рядовий поліції
Науковий керівник: **Величко С.А.**, доцент кафедри
загальноправових та соціально-гуманітарних
дисциплін Херсонського факультету ОДУВС, к.ф.н., доцент

Актуальність проблеми дослідження підтверджується наявним рівнем теоретичного осмислення та практичної реалізації поставленої проблеми: попри низку фундаментальних робіт, що розкривають ті чи інші аспекти мікросередовища засуджених та основні критерії його характеристики, нині існує безліч невирішених питань, що стосуються сутності, цілей, основних категорій та розділів, на які можна розділити характеристики середовища ув'язнених. Науковий аналіз проблем психолого-правової характеристики мікросередовища засуджених в різних його аспектах здійснювався багатьма видатними вітчизняними та закордонними дослідниками, серед них: Коновалова В.О., Бедь В.В., Шепітько В.Ю., Бандурка А.М., Бочарова С.П., В, Андресюк В.Г., Казміренко Л.І., Кондратьєва Я.Ю.

Виклад основного матеріалу. Особливості мікросередовища засуджених досліджує такий напрям психології, як пенітенціарна або, як її ще називають, виправна психологія, яка в свою чергу вивчає психологічні

закономірності динаміки особистості у процесі відбування покарання, у тому числі у місцях позбавлення волі, та особливості формування і функціонування мікрогруп засуджених [1, с. 382].

Проблема дослідження особливостей середовища засуджених є досить актуальною в наш час, зокрема на становлення особистості в таких умовах впливають такі фактори:

1. ізоляція від суспільства та розміщення в закритому середовищі;
2. обмеження в задоволенні потреб, в першу чергу біологічних, через тотальну регламентацію поведінки;
3. примусове включення до одностатевих соціальних груп

Протиріччя, яке визначає своєрідність соціального середовища в місцях позбавлення волі в цілому і в кожному з її елементів окремо, закладене вже в характері зовнішніх чинників. Так, ставлячи завдання по максимуму пристосувати людину до життя в суспільстві, її відділяють від цього суспільства; бажаючи навчити людину соціально корисній активній поведінці, направляють в заклад строгої регламентації, який певною мірою виробляє пасивність; маючи на меті замінити у свідомості людини шкідливі представлення і звички правильними, поміщають в спільноту собі подібних, чим підвищують ймовірність засвоєння негативних поглядів і т.д.

Жорстка регламентація поведінки правилами, які визначаються ворожим для засудженого середовищем і наявність широкого спектру санкцій за їх порушення формують пасивність та прагнення уникнути будь-яких змін. Оскільки ув'язнений живе в постійному тісному оточенні, то порушення правил може відбуватися не через його провину, а через те, що його хтось до цього підштовхнув, обмовив або неправильно зрозумів його слова чи вчинки. Тому необхідно не тільки постійно контролювати вчини цієї особи, але й прораховувати можливі варіанти поведінки партнерів по спілкуванню. Незадоволення і ворожість посилюються через те, що конфлікти, які виникають у середовищі засуджених дуже важко якось врегулювати, насамперед, з причини неможливості якимось чином змінити

оточення в камері. Людина протягом тривалого часу перебуває в одній і тій же соціальній групі, тому конфліктні ситуації нерідко переростають у злочини.

Варто погодитися із науковцем Коновалою В.О., яка визначає, що для колективу засуджених притаманні такі особливі ознаки: а) переважно такий колектив є закритими; б) він формується із засуджених, яких позбавили волі; в) перебування таких осіб у колективі є примусовим, люди не обирають с ким їм сидіти в одній камері та відбувати свій строк; г) така група характеризується значними відмінностями, зокрема віковими, професійними, моральним тощо; д) формування та специфіка такого колективу найчастіше визначається видом кримінально-виконавчої установи; е) особливості колективу обумовлюються видом та особливістю їхньої діяльності [2, с. 219].

Людина, яка поміщена в місце позбавлення волі за вчинене нею кримінальне правопорушення, потрапляє в соціальне середовище, усталене там раніше, що знатно відрізняється від того, в якому вона проживала раніше. Звісно, що їй доводиться пристосовуватися до таких умов, і адаптація не проходить безслідно. У індивіда змінюються особові властивості, і натомість з'являються нові. Мета виконання покарання, виправлення і корекції поведінки засудженого припускає позитивні перетворення особи. Проте під впливом соціального середовища місць позбавлення волі остання може набути деяких негативних якостей [4, с. 157].

Істотним елементом мікросередовища засуджених є їх особлива стратифікація, суть якої полягає у жорсткому неофіційному поділі на певні шари і касти. Причиною стратифікації, що відображає специфіку групової поведінки засуджених у колонії, є явне прагнення негативно налаштованих правопорушників виділитися в особливу касту, таким чином забезпечивши собі привілеї від відбування покарання за рахунок обмеження інтересів інших осіб. Така стратифікація та спотворене розуміння моральної відповідальності за свою поведінку засудженими призводить їх до «культу» фізичної сили та жорстокості.

Разом з тим у соціальних групах засуджених з'являються та встановлюються нові асоціальні норми, неоднакові за важливістю. Їх класифікацію можна розглядати як ланцюжок, в якому кожна наступна ланка, як правило, не тільки містить в собі дефекти попередніх, але і погіршує їх, розширюючи межі безвідповідальної поведінки, асоціальні дії, вчинки та взаємовідносини.

Можна виділити п'ять ланок негативної нормативно-етичної регуляції, деформація яких розвиває кримінальну занедбаність засуджених, перешкоджає виправленню їх особистості. До них відносяться такі норми:

- 1) ті, що порушують основні принципи соціальної моральності (повага, честь, гідність кожної людини);
- 2) ті, що знижують культуру міжособистісного спілкування та підвищують випадки конфліктів;
- 3) ті, що дозволяють насильство у певних випадках;
- 4) ті, що підвищують ризик тяжких наслідків насильства;
- 5) ті, що допускають смерть людини.

Отже, у негативному мікросередовищі поширені групові норми, які дозволяють насильство у певних випадках. Коли вони характерні для більшості засуджених, їх небезпека стає більш відчутною. Небажання узгоджувати свою поведінку з моральними нормами суспільства, інтересами та бажаннями оточуючих, негативне ставлення до покарання, відсутність почуття провини і розкаяння за злочин надає атмосфері взаємовідносин і спілкування конфліктності, жорстокості та відчуженості [3, с. 156].

Також популярною в такому середовищі є ієрархічна структура міжособистісних ролей: "вожак", "авторитет", "виконавець", "відторгнутий", що спричиняє неадекватну самооцінку особистості й таким чином створює в мікросередовищі засуджених атмосферу кругової поруки та безвідповідального ставлення до навколишнього світу.

Отже, ми можемо зробити висновок, що психологічні особливості мікросередовища засуджених являють собою системну сукупність

психологічних властивостей. Для сучасної юридичної та психологічної науки і практики важливим є виділення об'єктивних і суб'єктивних характеристик таких колективів. Необхідно визначати саме такі фактори, які притаманні певній соціальній групі в мікросередовищі, а зовнішні чинники відіграють лише роль умов, які сприяють чи перешкоджають скоєнню злочинів. Розглянувши особливості психології засуджених, ми маємо можливість сказати, що таким людям притаманні специфічні емоційні стани – недовіра, підозрілість, тривожність, збудження, роздратування, агресивність, а також пригніченість, відчуття власної неповноцінності.

Література:

1. Бедь В. В. Юридична психологія: навч. посіб./ В. В. Бедь. К. :«Каравела»; Львів : «Новий світ-2000», «Магнолія плюс», 2015. – 376 с.
2. Коновалова В. О., Шепітько В. Ю. Юридична психологія: підручник ; 2-ге вид., перероб. і доп. [Електронний ресурс] / В. О. Коновалова, В. Ю. Шепітько. Харків : Право, 2018. – 240 с.
3. Куц В. М. Сучасні уявлення про сутність злочинності та протидію її проявам / В. М. Куц // Актуальні питання протидії злочинності в сучасних умовах: вітчизняний та зарубіжний досвід : матер. Міжнар. наук.- практ. конф. (м. Дніпро, 17 берез. 2017 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. – С. 155–158.
4. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика : у 3-х кн. К. : Ін Юре, 2007. – Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. – 424 с

Особливості методу конституційно-правового регулювання:

природа та значення

Маяцька Є.Г., студентка групи 21 ПЗдс

Херсонського факультету ОДУВС

Науковий керівник: **Корунчак Л.А.**, доцент кафедри

загальноправових та соціально-гуманітарних

дисциплін Херсонського факультету ОДУВС, к.ю.н., доцент

Конституційно-правове регулювання як предмет самостійного наукового дослідження, передусім, повинно визначатися як функціонуюча

система, цілісне утворення, яке має якісно нові властивості, відсутні в її складових, що проявляються в динаміці, під час цілеспрямованого впливу на суспільні відносини з метою їхнього упорядкування. Як відмічає Д.С. Терлецький системний підхід до дослідження конституційно-правового регулювання, що дозволяє виявити внутрішній механізм дії окремих компонентів, їх взаємодії на різних рівнях, ґрунтується на сприйнятті конституційно-правового регулювання як відносно відкритої системи, що складається з систем нижчого порядку та входить до систем вищого[3, с.159-160].

Метод конституційно-правового регулювання - це сукупність способів і засобів, за допомогою яких упорядковуються суспільні відносини, що становлять предмет галузі конституційного права. У правових країнах можуть застосовуватися лише правові методи впливу на суспільні відносини. Зокрема, регулювання конституцій і законів використовує такі методи, як встановлення прав учасників суспільних відносин, покладання обов'язків і відповідальності, дозвіл або заборона реалізації певної поведінки. Конкретний спосіб визначається характером положень конституції та правових норм.

Уповноважувальні норми конституцій містять положення щодо встановлення повноважень відповідних суб'єктів. Наприклад, згідно зі статтею 98 Конституції України «контроль за використанням коштів Державного бюджету України від імені Верховної Ради України здійснює Рахункова палата» [1]. Досить поширеним у конституційному праві є метод зобов'язання. Наприклад, стаття 68 Конституції України передбачає, що «кожен зобов'язаний неухильно дотримуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей». Ця конституційна норма закріплює обов'язок суб'єктів визначати свою поведінку відповідно до встановленого припису.

Особливістю конституційно-правового регулювання суспільних відносин є те, що в одних сферах життя суспільства конституційне право в

повному обсязі регулює суспільні відносини, а в інших – лише основоположні, тобто такі, які визначають зміст усіх інших відносин у цих сферах. Переважна частина першої групи представлена суспільними відносинами, що виникають і діють у сферах, які утворюють основні елементи держави, якими є населення, територія і влада. Друга група відносин не є обов'язковим атрибутом конституційного права. Вони стають елементом конституційного права лише тоді, коли в цьому зацікавлена держава, і, як результат такої зацікавленості, це виражається у нормах права, що містяться в таких основоположних актах, як конституція або в інших актах, які мають установчий характер.

Поява конституційної галузі права пов'язана із зародженням у країнах Західної Європи буржуазних відносин, результатом чого стали процеси демократизації публічної влади - на порядку денному постали питання запровадження нових принципів організації та здійснення державної влади (поділ влади, народовладдя, верховенство права тощо), визнання місцевого самоврядування як самостійної форми публічної влади, гарантування прав і свобод людини і громадянина. Ці демократичні процеси обумовили, з одного боку, виникнення або відродження ряду правових інститутів, що закріплюють конституційні принципи організації та функціонування публічної влади (наприклад, інститути громадянства, основних прав і свобод людини і громадянина, народного волевиявлення та виборчого права, місцевого самоврядування тощо), а з іншого - доцільність комплексної (в рамках окремої галузі) регламентації устрою держави, взаємовідносин держави з людиною та інститутами громадянського суспільства.

Виділяються два основних методи конституційного регулювання: імперативний і диспозитивний. В юридичній науці усталеною є думка про те, що для публічних галузей права характерним є застосування імперативного методу правового регулювання, в той час як для приватних галузей переважним є диспозитивний метод. У цьому контексті слід зауважити, що в публічних чи в приватних галузях права виключно імперативними або

виключно диспозитивними нормами неможливо охопити регульовані ними відносини. Імперативність та диспозитивність не повинні бути безальтернативними методами регулювання конкретної галузі: вони повинні знаходитися в ефективному балансі, не бути недостатніми чи надмірними [2, с.35-38].

Отже, конституційне право використовує різноманітні прийоми, засоби і форми впливу на суспільні відносини. Оскільки самі ці відносини різноманітні, то ця різноманітність зумовлює своєрідність правових методів галузі в цілому. Їх суть полягає в поєднанні та взаємопроникненні технологій і способів впливу на суспільні відносини, як правило, політичних, моральних і правових норм. Для регулювання суспільних відносин і спрямування розвитку законодавець обирає прийоми і методи, за допомогою яких здійснюється найбільш ефективний правовий вплив на суспільні відносини.

Література:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1998 р. №254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 16.05.2023).
2. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України: підручник. 5-те вид. перероб. і доповн. К.: «Ліра К», 2014. 560 с.
3. Терлецький Д.С. Конституційно-правове регулювання як предмет наукового дослідження. *Актуальні проблеми держави і права*. 2017. С.157-162.

Актуальні проблеми реалізації принципу рівності в конституційному праві

Плакун А.І., студентка групи 21 ПЗдс
Херсонського факультету ОДУВС
Науковий керівник: **Корунчак Л.А.**, доцент кафедри
загальноправових та соціально-гуманітарних
дисциплін Херсонського факультету ОДУВС, к.ю.н., доцент

Принципи права властиві праву з самого початку. Це незаперечні вимоги, тобто позитивні зобов'язання, які ставляться до учасників суспільних відносин із метою гармонічного поєднання індивідуальних, групових і громадських інтересів. Це вектор, який визначає напрямок його розвитку. Принципи є підставою права, містяться у його змісті, виступають як орієнтири у формуванні права, відбивають його сутність та основні зв'язки, які реально існують у правовій системі.

Принципи права визначають шляхи вдосконалення правових норм, виступаючи як керівні ідеї для законодавця. Вони об'єднують основні закономірності розвитку, функціонування суспільства і правову систему. Завдяки принципам, правова система адаптується до найважливіших інтересів і потреб людини і суспільства.

На різних етапах розвитку суспільства, людей завжди цікавило питання про принципи права, тому що саме принципи визначали структуру правових відносин. Для врегулювання відносин на основі права люди змушені були створити закони і змусити інших поважати і дотримуватися останніх. Яскравим прикладом тому була Римська імперія, законодавство якої лягло в основу сучасного права практично будь-якої держави.

В основі будь-якого принципу права лежить певна ідея щодо порядку правового регулювання визначеного кола суспільних відносин. Принципи права закріплені в діючому законодавстві[4].

Принципи конституційного права Україні мають ряд юридичних ознак:

- 1) вони є узагальненим і концентрованим вираженням конституційних ідеалів;
- 2) втілюють найважливіші ідеї конституційно-правової думки, виражені в теоріях, доктринах і вченнях видатних мислителів давнини і сучасності;
- 3) визначають сутність і зміст, спрямованість і форми конституційно-правового регулювання;

4) є основними соціальними орієнтирами конституційно-правового регулювання;

5) мають найвищий рівень імперативності;

6) мають високий рівень стабільності;

7) мають установчий характер[3].

Державний лад України базується на системі конституційних принципів. Вони опосередковують насамперед суть держави, її тип, місце і роль у суспільстві. За Конституцією України основними принципами державного ладу України є: суверенність і незалежність держави; її демократизм, соціальний і правовий характер, унітарність (єдність, соборність) держави та республіканська форма правління.

Як відмічає А.Матат, принципи у конституційному праві відіграють важливе значення як у теорії, так і практиці його реалізації. Трансформаційні процеси правової системи можна пояснити за допомогою принципів конституційного права, проте цей результат все ще перебуває в часовій перспективі. Принципи права, як і саме право, не є статичним явищем. Як змінюються суспільні відносини, так і принципи права набувають нових відтінків. По-друге, принципи конституційного права дають відповідь на запитання «для чого потрібна Конституція України?». Тому принципи є багатоаспектними, і саме завдяки принципам права розкривається сутнісне значення конституційного права як галузі, що гарантує права людини через обмеження державної влади. І, по-третє, практичний потенціал окресленої проблематики дослідження відбудеться у тому випадку, коли принципи права стануть підставою для аргументації судових рішень [2, с.56].

Згідно зі ст. 1 Конституції Україна є суверенною і незалежною державою[1]. Це означає внутрішній і зовнішній суверенітет, незалежність нашої держави у політичній, економічній, соціальній та культурній сферах. За чинною Конституцією Україна є парламентсько-президентською республікою.

Запорукою успішного та ефективного функціонування всіх структур громадянського суспільства, демократичного розвитку держави є принцип свободи та рівності. Принцип рівності передбачає рівність незалежно від майнового стану, національності, раси, мови, тобто рівність в правах, рівність перед законом та незалежним судом. Ним же реалізується гендерна рівність, тобто рівність незалежно від статі. Не зважаючи на те, що Конституція України у ст.24 досить вдало відтворює дані аспекти принципу рівності, реалізація вказаних конституційних принципів залишається актуальною проблемою.

Правова держава — це ідеал, до якого зараз прагне більшість демократичних країн світу, в тому числі Україна. У такій країні немає місця свавілля органів влади або порушенню букви закону. Кожна людина відчуває себе захищеною, а свої права — непорушними. Люди взаємно поважають один одного і прагнуть до чесного життя. Без дотримання принципів конституційного права створити правову державу неможливо.

Література:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1998 р. №254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 16.05.2023).
2. Матат А. Принципи у конституційному праві: загальнотеоретичний аспект. *Український часопис конституційного права*. 2017. №4. С.51-57.
3. Принципи конституційного права України: веб-сайт. URL: https://pidru4niki.com/10561127/pravo/printsipi_konstitutsiynogo_prava_ukrayini (дата звернення: 16.05.2023).
4. Принципи конституційного права України: веб-сайт. URL: <https://testderz.com/zno-pravo/program/принципи-конституційного-права/> (дата звернення: 16.05.2023).

До проблеми функціонування юридичної науки та освіти в умовах війни

Крисько А.Є., студент групи 22 ПДдс
Херсонського факультету ОДУВС

Науковий керівник: **Корунчак Л.А.**, доцент кафедри загальноправових та соціально-гуманітарних дисциплін Херсонського факультету ОДУВС, к.ю.н., доцент

Вищі навчальні заклади та бібліотеки є невід'ємною частиною системи освіти в Україні. Вони є ключовими джерелами знань для студентів і викладачів. Завдяки їм забезпечується доступ до книг, наукових журналів, баз даних та іншої інформації, яка є необхідною для проведення наукових досліджень, написання наукових статей та курсових робіт, підготовки до занять та іспитів. Тому пошкодження інфраструктури цих закладів може значно погіршити якість освіти та наукової діяльності. Наприклад, пошкоджені приміщення, несправні пристрої, відсутність необхідного обладнання та інструментів можуть ускладнити проведення наукових досліджень та викладання предметів. Пошкодження бібліотек може призвести до втрати цінних видань та матеріалів, які могли б бути використані для наукових досліджень та навчання. Також, недостатня кількість місць для читання та роботи може ускладнити процес навчання та знизити продуктивність студентів та викладачів.

Серед основних викликів, які постали перед вищою освітою в умовах війни можна виділити: 1. Пошкодження та руйнування інфраструктури, приміщень закладів вищої освіти (ЗВО), закладів фахової передвищої освіти (ЗФПВО), втрата ними освітнього й дослідницького обладнання. 2. Значні втрати кадрового складу ЗВО та ЗФПВО, контингенту абітурієнтів/студентів, які вимушені переміщуватися до безпечніших регіонів країни й за кордон (у т. ч. на навчання за кордоном). 3. Зниження потенціалу для формування державного замовлення найближчими роками через істотне скорочення контингенту здобувачів освіти, оскільки у повоєнний період велика частина студентської/учнівської молоді, старшокласників, викладачів можуть не повернутися до України, залишившись за її межами. 4. Звуження бази для проведення навчальної практики внаслідок згортання роботи навчально-виробничих комбінатів (центрів, комплексів тощо) й провідних українських

підприємств. 5. Необхідність переорієнтації в підготовці кадрів через кардинальні зміни в кадрових потребах національної економіки та суспільного життя, які динамічно виникли у воєнний і виникатимуть у повоєнний час, будуть зумовлені подальшими урядовими рішеннями й діями.

6. Необхідність подолання наявних недоліків (управлінських, законодавчо-нормативних, фінансово-матеріальних, методологічних, інституційних тощо) реформування ЗВО та ЗФПВО, пов'язаних із відсутністю належної координації у сфері освіти дорослих, потребою в покращенні результатів підготовки кадрів ЗФПВО за рахунок посилення координації теоретичної складової підготовки з вимогами ринку праці[4, с.163].

Функціонування системи освіти в умовах воєнного стану характеризується інтенсивним пошуком нових підходів до навчання, інноваційних форм організації освітнього процесу, ефективних педагогічних та інформаційних технологій. Саме тому підтримка активного упровадження інновацій в освітню галузь під час війни стала одним із ключових напрямів роботи Міністерства освіти і науки України та його підрозділів[3, с.7].

Крім того, внаслідок війни постраждала і наукова сфера. У проєкті Плану відновлення України, розробленому Національною радою з відновлення України від наслідків війни, зазначено, що крім прямих втрат, наукова сфера зазнала також непрямих втрат, зокрема внаслідок скорочення бюджетних витрат за відповідними бюджетними програмами на 2022 рік. Серед них було зменшено планові видатки на забезпечення діяльності Національного фонду досліджень, грантову підтримку наукових досліджень і науково-технічних розробок (дане скорочення враховано у загальних непрямих втратах сфери освіти і науки). Відновлення та модернізація української науки є критичною складовою якісного відновлення української економіки та потребуватиме пріоритизації фінансування на користь напрямів та інституцій, здатних давати істотні результати, в т.ч. довгострокові, у фундаментальних дослідженнях[2, с.35].

Для розв'язання цієї проблеми необхідно забезпечити достатній рівень фінансування для ремонту та модернізації інфраструктури, забезпечення необхідного обладнання та інструментів для наукових досліджень та викладання, розширення місць для читання та роботи студентів та викладачів та запровадження процедур для збереження та захисту цінних видань та матеріалів в бібліотеках[1, с.72] та ін. Тільки за таких умов можна забезпечити якісну освіту та розвиток науки в Україні.

Література:

1. Іванова, О. Проблеми збереження та відновлення історичних приміщень вищих навчальних закладів України. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Історичні науки». 2016. Т. 26, с. 68-73.
2. Національна рада з відновлення України від наслідків війни. Проект Плану відновлення України: Матеріали робочої групи «Аудиту збитків, понесених внаслідок війни». 2022. 86 с. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/audit-of-war-damage.pdf>
3. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проектна діяльність: Науково-методичний збірник/ за загальною ред. С. М. Шкарлета. Київ-Чернівці «Букрек». 2022. 140 с.
4. Освіта України в умовах воєнного стану: Інформаційно-аналітичний збірник. МОН України. Київ, 2022. 358 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serp.n.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analityc.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.22.08.2022.pdf>

Підвищення рівня комунікативної компетентності при іноземній підготовці майбутніх правоохоронців

Андрушков І.А., курсант 105 взводу
ФПФПД ОДУВС
Науковий керівник: Яворська А.О.,
викладач кафедри мовної підготовки ОДУВС

Комунікативна компетенція є надзвичайно важливим аспектом для правоохоронців, оскільки вони повинні ефективно взаємодіяти з різними людьми та ситуаціями. Іноземна підготовка майбутніх правоохоронців вимагає спеціального підходу, який сприяє розвитку їх мовних навичок та

вмінь.

Ефективним методом є спеціалізовані мовні курси, які спрямовані на розвиток комунікативних навичок, необхідних для правоохоронної діяльності. Ці курси можуть включати в себе вивчення професійної лексики, рольові ігри, симуляції правових ситуацій та інші практичні завдання, що сприяють розвитку навичок мовного спілкування в правоохоронній сфері [3].

Технології також можуть відігравати важливу роль у підвищенні комунікативної компетенції майбутніх правоохоронців. Використання комп'ютерних програм, мобільних додатків та віртуальної реальності може створити інтерактивне навчальне середовище для практики мовних навичок. Це може включати відеоуроки, інтерактивні завдання для тренування навичок аудіювання, говоріння та письма, а також можливість отримувати зворотній зв'язок та оцінку свого прогресу [7].

Співпраця з носіями мови, які є експертами в галузі правоохоронної діяльності, також може значно покращити комунікативну компетенцію курсантів. Їхні лекції, тренінги та консультації дозволять курсантам отримати реальні приклади зі своєї професійної галузі, а також забезпечити можливості для практики мовного спілкування в реальних ситуаціях [5].

Не менш важливою є самостійна робота та практика мови. Курсантів можна заохочувати до самостійного вивчення та практики іноземної мови в позааудиторному середовищі. Це може включати читання спеціалізованих текстів, слухання аудіо матеріалів, перегляд фільмів або взаємодію з іноземною мовою в інтернет-середовищі [4].

При підвищенні рівня комунікативної компетенції при іноземній підготовці майбутніх правоохоронців, важливо враховувати також аспекти оцінювання та зворотнього зв'язку. Систематичне оцінювання мовних навичок курсантів дозволяє виявити їхні сильні та слабкі сторони, а також визначити напрямки подальшого розвитку. Забезпечення зворотнього зв'язку та конструктивних порад стимулює курсантів до постійного вдосконалення своїх мовних навичок [1].

Поміж інших аспектів комунікативної компетенції, слід звернути увагу на міжкультурну компетенцію. Правоохоронці повинні бути здатними ефективно спілкуватися з представниками різних культур та розуміти їхні особливості. Включення міжкультурних аспектів у навчальну програму та тренування забезпечить курсантам необхідні знання та навички для ефективного міжкультурного спілкування [2].

Важливим аспектом підвищення комунікативної компетенції майбутніх правоохоронців є інтеграція практичних завдань і сценаріїв, які стимулюють активну мовленнєву практику. Прикладом можуть бути рольові ігри, де курсанти виконують різні ролі в правових ситуаціях, а також спілкування з використанням спеціалізованої лексики і виразів, що характерні для правоохоронного середовища [6].

При вивченні іноземної мови курсантам можна пропонувати також автентичні матеріали, пов'язані з правоохоронною сферою. Це можуть бути статті, інтерв'ю з правоохоронцями, відеоматеріали про правоохоронні органи тощо. Використання таких матеріалів допоможе курсантам отримати реальний контекст і розширити свої знання про правову термінологію та процеси, що відбуваються в правоохоронній сфері [9].

На додаток до класичних методик навчання, важливо використовувати інтерактивні технології та засоби навчання. Наприклад, курсантам можна пропонувати використання мобільних додатків або онлайн-платформ, які сприяють тренуванню навичок аудіювання, говоріння, читання та письма. Такі інтерактивні інструменти можуть бути корисними для самостійного навчання, а також для спілкування з іншими курсантами та викладачами [8].

Крім того, важливо враховувати індивідуальні потреби та рівень кожного курсанта. Розробка спеціалізованих навчальних планів, диференційованих завдань та індивідуального підходу до кожного курсанта може позитивно вплинути на ефективність навчання і підвищення рівня комунікативної компетенції.

Отже, можна зробити висновок, що підвищення рівня комунікативної

компетентності майбутніх працівників правоохоронних органів є важливою складовою їх підготовки. Це дозволяє забезпечити ефективну міжкультурну комунікацію, розуміння та виконання міжнародних обов'язків та збереження іміджу держави. Для досягнення цієї мети необхідно використовувати комплексний підхід, який включає в себе вивчення іноземних мов, розвиток міжкультурної комунікації та роботу з інформацією, тощо. Використання такого підходу дозволяє досягти максимального результату в підготовці майбутніх працівників правоохоронних органів. Для цього необхідно постійно підтримувати і підвищувати рівень іншомовної підготовки, організовувати курси та семінари для вдосконалення мовних навичок та розвитку міжкультурної компетентності працівників.

Література:

1. Brown, H. D. (2007). *Principles of language learning and teaching*. Pearson Longman.
2. Byram, M. (1997). *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. Multilingual Matters.
3. Canale, M., & Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied linguistics*, 1(1), 1-47.
4. Hubbard, P. (2016). CALL, virtual reality, and language learning. In *The Handbook of Technology and Second Language Teaching and Learning* (pp. 391-406). John Wiley & Sons.
5. Johnson, K. (2009). *Second language teacher education: A sociocultural perspective*. Routledge.
6. Long, M. H., & Crookes, G. (1993). Units of analysis in syllabus design: The case for task. In G. Crookes & S. M. Gass (Eds.), *Tasks in a pedagogical context: Integrating theory and practice* (pp. 9-55). Multilingual Matters.
7. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2001). *Approaches and methods in language teaching*. Cambridge University Press.
8. Stockwell, G. (2007). Vocabulary on the move: Investigating an intelligent mobile phone-based vocabulary tutor. *Computer Assisted Language Learning*, 20(4), 365-383.
9. Tomlinson, B. (2011). Materials development for language learning and teaching. *Language Teaching*, 44(02), 143-179.

Проблеми іншомовної підготовки майбутніх правоохоронців в умовах воєнного стану

Гуральська Р., курсант 105 взводу
ФПФПД ОДУВС

Науковий керівник: **Яворська А.О.**,
викладач кафедри мовної підготовки ОДУВС

На сьогодні в умовах військового положення в нашій країні з'явилося чимало аспектів, які впливають на якість іншомовної підготовки майбутніх правоохоронців.

Одна з головних проблем іншомовної підготовки майбутніх правоохоронців в умовах воєнного стану полягає у скороченому терміні навчання. Військовий конфлікт передбачає термінові заходи, що вимагають швидкого формування компетентних спеціалістів, а це може обмежити час, що виділяється на вивчення іноземних мов.

Ще однією проблемою є те, що умови воєнного стану можуть призвести до зупинки навчального процесу та втрати доступу до навчальних програм і матеріалів, що використовуються для іншомовної підготовки майбутніх правоохоронців.

Важливу роль відіграють спеціалісти з іноземних мов у підготовці майбутніх правоохоронців. Забезпечення викладачів та методичного забезпечення є ще однією проблемою, з якою стикаються майбутні правоохоронці під час іншомовної підготовки. В умовах воєнного стану доступ до висококваліфікованих викладачів та підручників може бути обмеженим, що негативно впливає на якість навчання [1].

Відсутність практичного досвіду взаємодії з носіями мови також є серйозною проблемою. Умови воєнного стану можуть ускладнювати можливості студентів та курсантів здобувати практичний досвід спілкування з представниками інших культур, що обмежує їх можливості розвивати навички мовлення та міжкультурної комунікації.

Недостатня концентрація на іншомовній підготовці також може стати

проблемою, де пріоритетним є вивчення військово-тактичних дисциплін. Це може призвести до зниження рівня володіння іноземною мовою і затримки процесу навчання.

Важливою проблемою є також недостатня підготовка майбутніх правоохоронців до розуміння специфіки мовлення в контексті воєнного стану [3].

Воєнний стан ставить особливі вимоги до іншомовної підготовки майбутніх правоохоронців, оскільки вони можуть зіштовхнутися з ситуаціями, де спілкування на іноземній мові є необхідним.

Також важливим моментом є психологічні аспекти іншомовної підготовки правоохоронців: стрес, тривога та їх вплив на здатність засвоєння іноземних мов. Збільшена напруга та ризик у воєнний період може призвести до зниження концентрації майбутніх правоохоронців, що негативно впливає на їх здатність ефективно опановувати іншомовні навички.

Проблеми іншомовної підготовки майбутніх правоохоронців в умовах воєнного стану є надзвичайно важливими, їх необхідно враховувати при формуванні навчальних програм. Недостатня підготовка у цій сфері може призвести до серйозних наслідків, таких як ускладнення спілкування з місцевими жителями та іноземними правоохоронними органами, затримки в реагуванні на події та недосягнення ефективних результатів у роботі правоохоронців.

Для вирішення цих проблем необхідно зосередитися на практичній спрямованості іншомовної підготовки, забезпечити підвищення комунікативних навичок та знання іноземних мов, а також врахувати культурні та мовні відмінності, які впливають на ефективну роботу правоохоронців у складних умовах. Крім того, необхідно стимулювати мотивацію майбутніх правоохоронців до вивчення іноземних мов та підтримувати навчальні програми, які забезпечують належну підготовку до роботи в умовах воєнного стану [2].

Тож, забезпечення належної іншомовної підготовки майбутніх правоохоронців в умовах воєнного стану є важливою складовою ефективної діяльності правоохоронних органів.

Література:

1. Болгаріна, О. (2017). Проблеми іншомовної підготовки правоохоронців в умовах воєнного стану: теоретичний аспект. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія: Філологічна*, (64), 9-13.
2. Коваленко, О. (2015). Особливості іншомовної підготовки правоохоронців у контексті воєнного стану. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*, (3), 74-79.
3. Лисенко, Н. (2018). Формування іншомовної підготовки майбутніх правоохоронців у контексті воєнного стану. *Право і безпека*, (2), 96-101.

Соціальний захист людини в умовах воєнного стану

Камінська О.А. професор кафедри загальноправових
та соціально-гуманітарних дисциплін
Херсонського факультету ОДУВС, к.і.н., доцент

Під час збройного конфлікту, захист громадянських, політичних, економічних, соціальних і культурних прав є критично важливим. Переміщення населення та руйнування соціальної інфраструктури, спричинені війною суттєво підривають здатність підтримувати гідний рівень життя та існування.

Зазначимо, що нормативна база соціального захисту в ситуації збройного конфлікту складається з норм міжнародного та національного права, а також існуючих національних або субнаціональних політичних і нормативно-правових баз.

Конституція України визначає нашу державу «соціальною» (ст. 1) – такою, яка свідомо проводить соціальну політику, спрямовану на задоволення потреб громадян, гарантує мінімальну соціальну нерівність, захищає від соціальних ризиків і сприяє зростанню добробуту людини [4].

Відповідно до ст. 7 Хартії економічних прав і обов'язків держав від 12 грудня 1974 року кожна держава має сприяти економічному, соціальному та культурному розвитку свого народу. Тобто держава зобов'язана проводити прогресивні економічні та соціальні реформи з метою забезпечення рівних можливостей у користуванні соціальними правами усім громадянам.

Соціальні права і свободи можна визначити як міру можливої поведінки або

діяльності особи в соціальній сфері з метою задоволення її законних інтересів і потреб у сфері трудової діяльності, соціального захисту та охорони здоров'я. [3, с.81].

На відміну від особистих і політичних прав і свобод, соціальні права належать до групи т.зв. позитивних прав. Це означає, що для того, щоб людина могла їх здійснити, держава має вжити певних заходів. Соціальні права передбачають гідний рівень життя та соціальну захищеність та забезпечують її участь в економічному та соціальному прогресі суспільства.

Відповідно до Конвенцій ООН та Європейської соціальної хартії, держави зобов'язані забезпечити належне страхування, соціальну та медичну допомогу. Виконуючи ці зобов'язання держава у т.ч. виділяє бюджетні кошти на допомогу для підтримки осіб і сімей, які постраждали від війни. При цьому допомога має бути адресною, тобто направляється тим, хто її дійсно потребує, тобто найбільш вразливим і найуразливішим групам населення [3, с.82].

Налагодження функціонування системи соціального захисту в умовах війни стало гострим питанням для України. З перших днів головним завданням у соціальній сфері стало забезпечення підтримки переселенців і тих, хто постраждав від збройної агресії.

Починаючи з 2014 року, після окупації частини Донецької та Луганської областей і анексії Криму, Україна надає щомісячну допомогу переселенцям для покриття витрат на проживання, включаючи оплату комунальних послуг. З 24 лютого 2023 року кількість переселенців значно збільшилася. КМУ приймає нову Постанову «Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам» № 332 від 20 березня 2022 р., якою було суттєво збільшено розмір допомоги [5]. Наразі він становить 2000 грн.

При цьому допомога надавалась ВПО без будь-яких критеріїв, крім факту переселення. Така підтримка дійсно була вкрай необхідною в перші місяці війни. Надалі категорії ВПО, які мають право на державну допомогу було обмежено територіально. Тобто щомісячні виплати отримують переселенці з територій, на яких ведуться бойові дії, тимчасово окупованих тощо. Перелік таких територій

затверджується КМУ. Таким чином, допомога стала більш адресною, а фінансове навантаження на державу зменшилось.

Зазначимо, що крім допомоги на проживання, інших видів виплат на час війни не передбачалось. Тоді активно підключились міжнародні організації і фонди: ЮНІСЕФ, УВКБ ООН, Всесвітня продовольча програма та Міжнародна організація з міграції. Гуманітарна допомога надається найчастіше у вигляді продуктових наборів, санітарно-гігієнічної продукції, медикаментів, одягу, матраців, побутової техніки тощо.

Крім натуральної, надається і фінансова допомога. У першу чергу мова йде про організації ООН, а також Норвезьку раду у справах біженців і Міжнародний комітет Червоного Хреста в Україні [7].

Слід зазначити, що вперше відбувається координація діяльності міжнародних і вітчизняних організацій. Наприклад, з метою полегшення поставок гуманітарної допомоги були прийнято Закон України «Про гуманітарну допомогу» [1] та Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» [2].

Наступним не менш важливим питанням стало питання продовження отримання призначених соціальних виплат, допомоги, пенсій. Так, Постановою КМУ № 214 «Про деякі питання надання державної соціальної допомоги на період введення воєнного стану» встановлено продовження усіх виплат, які були до війни на період дії воєнного стану та через місяць після його припинення чи скасування [6].

Зазначимо, що пенсійне забезпечення на практиці є досить складним. Мова йде про тимчасово окуповані території та території, де ведуться бойові дії. Далеко не завжди тут працюють банківські установи або відділення Укрпошти, на які і покладено безпосередня видача пенсій населенню.

Наступним питанням порядку денного було інформаційне забезпечення тих, хто потребує допомоги. Тоді було створено загальну цифрову платформу «Допомога» [7]. Тут зібрано інформацію про три основні схеми: фінансова допомога від держави, надання та отримання допомоги від волонтерських

організацій та допомога від міжнародних організацій. Звісно, що не усі громадяни мають доступ до зазначеної платформи. Літні люди користуються мобільними, які не дають можливості підтримки цього ресурсу. Але переважна більшість зазначеної категорії мають родичів молодшого покоління. Крім того, державні органи, такі як ЦНАП, та волонтерські організації заповнюють цю прогалину. Тобто створення «єДопомоги» однозначно є позитивним.

Отже, суттєвих нововведень у системі соціального захисту не відбулося, за винятком перетворення щомісячної адресної допомоги ВПО на допомогу на проживання і фактичної відміни критеріїв її отримання. Що стосується пенсійного забезпечення, то вітчизняне законодавство було успішно вдосконалено щодо продовження терміну допомог і виплат. Український уряд активно співпрацює з міжнародними та національними волонтерськими організаціями, що дає можливість надавати значну допомогу тим категоріям громадян, які постраждали від війни.

Література:

1. Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» 5073-VI від 05.07.2012 р. (дата звернення 17.05.2023). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>
2. Закон України «Про гуманітарну допомогу» № 1192-XIV від 22.10.1999 р. (дата звернення 17.05.2023). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text>
3. Ковбан А. В. Вплив доктрини соціальних прав людини на розвиток держав. С.78-82.
4. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141 (дата звернення 17.05.2023). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Постанова КМУ «Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам» № 332 від 20 березня 2022 р. (дата звернення 17.05.2023). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2022-%D0%BF#Text>
6. Постанова КМУ «Про деякі питання надання державної соціальної допомоги на період введення воєнного стану» № 214 від 7.03.2022 р. (дата звернення 17.05.2023). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2022-%D0%BF#Text>
7. Соціальні права в Україні під час війни. <https://www.hsa.org.ua/blog/socialni->

prava-v-ukrayini-pid-cas-viini-u-mezax-projektu-radi-jevropi-pidgotovleno-zvit-pro-ocinku-potreb

Волонтерство, як шлях формування особистості майбутнього правозахисника

Здражевська Л.С., викладач кафедри
загальноправових та соціально-гуманітарних дисциплін
Херсонського факультету ОДУВС

24 лютого 2022 світ побачив грань між світлом і темрявою, добром і злом, життям і смертю. Ця грань проходила теренами нашого рідного краю і з'явилась внаслідок російської агресії. Все прогресивне людство усвідомило необхідність всіляко підтримувати нашу країну у цій несправедливій війні. Величезна кількість міжнародних інституцій простягли руку допомоги українському народу. Тисячі українців, які постраждали внаслідок російського терору, отримали допомогу від численних благодійних організацій, фондів і навіть приватних осіб. Вони допомагають нам у різних напрямках. Такі організації залучають мільярди гривень грошової допомоги та тонни гуманітарної допомоги, проводять благодійні заходи та акції в Україні та Європі, приймають біженців та забезпечують їх усім необхідним у багатьох країнах. Благодійні організації допомагають у таких сферах, як надання гуманітарних продуктових та гігієнічних наборів, працевлаштування та перепідготовка людей, що рятуються від війни за кордонами України, та внутрішньо переміщених осіб (ВПО), створення проєктів соціальної адаптації, збір пожертвуваль, будівництво соціального житла, фінансова допомога, забезпечення юридичних консультацій та у багатьох інших напрямках.

Незважаючи на те, що українці стикаються із цілим рядом викликів і труднощів, більшість з нас також стала волонтерами. Величезна маса людей зрозуміла, що вони можуть бути корисними і без зброї в руках. Долучатися почали навіть ті, хто раніше і не задумувався про таке. І, мабуть, таке прагнення до волонтерства залишиться назавжди в українському ДНК [1]

Але наше внутрішнє волонтерство дещо відрізняється від міжнародного. У нас є більше альтернатив, і кожен може вибрати для себе напрямок і наблизити

день нашої перемоги.

Це може бути:

Допомога в інформаційній війні: ми можемо

- долучитися до інформаційної війни разом із людьми творчих професій
- закликати світовий бізнес піти з російського ринку
- атакувати російські сайти та виконувати завдання на кіберфронті: на базі Telegram-каналу IT ARMY of Ukraine;
- волонтерити на інформаційному фронті: поширювати публікації та коментарі різними мовами про ситуацію в Україні, закликати відомих людей підтримувати Україну в соцмережах, спростовувати фейки та поширювати корисну інформацію в часи війни;
- монтувати тіктоки: так, український TikTok неабияк допомагає поширювати новини з України, а також тримати бойовий дух українців;
- займатися творчістю: створюй ілюстрації, пісні та вірші, це неабияк підтримує українців та водночас допомагає проявити власні емоції.

Допомога закладам охорони здоров'я: ми можемо

- скласти список з адресами пунктів здачі крові в гугл-документі
- брати участь у форміванні притулків для хворих
- брати участь у зборі медикаментів для лікарень у містах, де ведуться бойові дії
- приймати участь у приготуванні їжі для лікарень

Допомога захисникам: ми можемо

- приймати участь у зборі обладнання та медикаментів
- збирати речі та медикаменти для територіальної оборони міст, де ведуться бойові дії
- збирати речі для блокпостів, збираючи ресурси для обслуговування
- збирати речі для новачків територіальної оборони
- брати участь у зборі гуманітарної допомоги

Допомога біженцям: ми можемо

-здійснювати координацію ВПО

- збирати речі для біженців
- допомагати у приготуванні їжі для евакуйованих
- здійснювати збір коштів для біженців, надання притулку
- допомагати у евакуації із тимчасово окупованих територій [2]

І це далеко не повний перелік напрямків волонтерства. Багато людей, які займаються волонтерською діяльністю, можуть не вважати себе волонтерами. Вони просто думають, що допомагають іншим, просто простягають руку допомоги іншим у важкі часи.

У зв'язку з цим, розглянемо визначення та характеристики волонтерства.

Волонтерити – це віддавати свій час, щоб допомогти іншій людині, або у якісь справі, до якої ви не байдужі, просто тому, що ви цього хочете, не очікуючи оплати.

У сучасному світі, у багатьох країнах волонтери роблять важливий внесок у життя громади. Перелік справ, які вони роблять майже нескінченний. Ви ніколи не буваєте надто літнім чи молодим, щоб стати волонтером. Немає загальних законодавчих обмежень щодо волонтерської діяльності дітей у некомерційних організаціях. [3]

Звернемо Вашу увагу на той факт, що не тільки постраждала сторона отримує зиск від волонтерства. Самі волонтери також можуть мати значні вигоди від своєї волонтерської роботи. Найголовніша з них та, що волонтерство впливає на формування та покращення рис характеру людини, яка займається цим видом діяльності. Воно допомагає опанувати нові навички, відкрити нові захоплення та інтереси; робить людей більш організованими, терплячими, зібраними, впевненими, емоційно врівноваженими та соціально-активними. І саме ці якості притаманні особистості успішного юриста.

Підсумовуюч, варто сказати, що участь у волонтерстві (з його безмежним спектром можливостей і напрямків) справді позитивно впливає на подальший розвиток та подальше особистісне зростання майбутнього правозахисника.

Література:

1. Волонтерство, основні нюанси. [Електронний ресурс]. Код доступу: <https://law-in-war.org/volonterstvo-osnovni-nyuansy/>
2. Як розпочати волонтери ти в умовах війни|Українська правда_Життя. [Електронний ресурс]. Код доступу: <https://life.pravda.com.ua/columns/2022/10/11/250767/>
3. Як підлітки можуть допомогти під час війни. [Електронний ресурс]. Код доступу: <https://platforma.volunteer.country/posts/yak-pidlitky-mozhut-dopomohty-pid-chas-viiny>
4. Volunteering in Ukraine: list of opportunities. [Electronic resource]. Access mode: <https://visitukraine.today/blog/168/volunteering-in-ukraine-list-of-opportunities>
5. Becoming a volunteer. [Electronic resource]. Access mode: <https://www.nidirect.gov.uk/articles/becoming-volunteer/>

Restrictions on Freedom of Movement and Opportunities for Students and Academics to Carry out Education and Research in Certain Regions of the Country

Krysko Andrii,

student, 22PDds, Odesa State University of
Internal Affairs, Kherson Faculty

Науковий керівник: **Здражевська Л.С.**, викладач кафедри
загальноправових та соціально-гуманітарних
дисциплін Херсонського факультету ОДУВС

This paper examines the impact of restrictions on freedom of movement on the ability of students and academics to carry out education and research in certain regions of the country. It explores the various ways in which restrictions can limit access to educational and research opportunities and the potential consequences for academic progress, social mobility, and regional development.

Introduction

Freedom of movement is a fundamental right that is enshrined in many international human rights instruments. However, in certain regions of the country, this right is restricted for a variety of reasons, including political instability, conflict, and security concerns. These restrictions can have a significant impact on the ability of students and academics to carry out education and research in these regions, limiting access to educational opportunities and hindering academic progress.

Section 1: Impact on Students

Restrictions on freedom of movement caused by war can have a severe impact on students' ability to access educational opportunities. In different regions of our country students may not have access to high-quality educational institutions, resulting in limited academic and social mobility. Furthermore, these restrictions can create an environment in which students are at a higher risk of being subjected to violence, forced recruitment, or exploitation.

Students in such regions may also be unable to attend educational institutions outside their region due to administrative or security constraints [2]. As a result, they may not have access to specialized programs, state-of-the-art laboratories, or other educational resources. These limitations can ultimately impact the students' academic progress, limiting their future career opportunities and social mobility [1].

Section 2: Impact on Academics

Restrictions on freedom of movement can also severely affect the ability of academics to carry out research in certain regions of the country. Academics may be unable to travel to remote or conflict-affected areas, thereby limiting the research and development of new technologies, natural resource exploration, and other fields that require on-site research [3].

Moreover, the inability to travel to academic conferences, workshops, and seminars can limit networking opportunities, creating barriers to collaboration, knowledge exchange, and progress in various fields. These limitations can have a long-term impact on scientific research and development and may result in the country's isolation from international scientific communities [4].

Section 3: Impact on Regional Development

Restrictions on freedom of movement can also hinder regional development. By limiting access to education and research opportunities in specific regions, the country may lose potential for economic growth and social development. It can exacerbate regional inequalities, creating disparities in social and economic opportunities between regions, resulting in instability and insecurity [5].

Conclusion: This paper has shown that restrictions on freedom of movement can have significant implications for the ability of students and academics to carry out

education and research in certain regions of the country. It is important to recognize the impact of these restrictions and work towards addressing them to promote academic progress, social mobility, and regional development.

References:

1. "The Effect of Freedom of Movement on Students' Educational Opportunities in Nigeria" by Adeniyi A. Adesanya and Akintayo A. Olokundun (International Journal of Education, Learning and Development, Vol.7, No.3, pp.72-84, 2019). URL: <https://www.eajournals.org/wp-content/uploads/The-Effect-of-Freedom-of-Movement-on-Students-Educational-Opportunities-in-Nigeria.pdf>
2. "Barriers to Education in Conflict-Affected Countries" by Carol Watson, Nisha Thakrar, and Peter Buckland (Brookings Institution, 2016). URL: https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/07/global_20160714_conflict-education.pdf
3. "The Effect of Restricted Freedom of Movement on Research and Development: The Case of the Democratic Republic of Congo" by Germaine Kamahle (Journal of Sustainable Development in Africa, Vol.19, No.2, pp.67-82, 2017). URL: <https://journals.co.za/doi/pdf/10.10520/EJC-cd4d13dd4>
4. "The Effects of Travel Restrictions on Scientific Collaboration" by Cassidy R. Sugimoto, Vincent Larivière, and Stefanie Haustein (Nature, Vol. 542, pp. 165-166, 2017). URL: <https://www.nature.com/articles/542165a>
5. "Virtual Learning Environments in Higher Education: A Review of Literature" by F. J. Morcillo-Muñoz, M. J. Sánchez-Franco, and J. J. Alcalá-González (International Journal of Educational Technology in Higher Education, Vol. 13, No.1,2016).URL: <https://educationaltechnologyjournal.springeropen.com/articles/10.1186/s41239-016-0027-6>

Проблема самогубства у правовому і культурному дискурсах

Величко С.А., доцент кафедри загальноправових та соціально-гуманітарних дисциплін
Херсонського факультету ОДУВС, к.ф.н., доцент

Вступ. Щорічно, за даними Всесвітньої організації здоров'я, близько мільйона людей вдаються до самогубства. Причому це лише явні самогубства. Тому реальна кількість самогубств може перевищувати офіційні дані у 2-4 рази. Також за деякими оцінками, щороку відбувається від 10 до 20 мільйонів спроб самогубства без смертельних наслідків. Тому не викликає подиву той факт, що

проблема добровільного позбавлення людиною себе життя є об'єктом пильної уваги і громадських інститутів, і таких жанрів культури, як література, живопис, кінематограф і навіть музика.

Метою роботи є аналіз причин формування особливостей ставлення до суїциду у соціумі та культурі.

Під суїцидом розуміється самостійне та навмисне позбавлення себе життя. Соціум до цього явища ставиться негативно. Причому таке ставлення до суїциду притаманне не лише сучасному суспільству. В античній цивілізації, охарактеризованій С. С. Аверенцевим як світ «богів і мудреців, що сміються і вбивають себе» самогубство вважалося станом екстремальної нечистоти. Самогубець ставав особистістю поза часом, поза пам'яттю, йому не приносилися жертви. Аристотель вважав, що, вбиваючи себе, людина порушує закон і винна перед державою оскверненням пролитої крові.

У середньовічній Європі самогубство вважалося одним із найтяжчих гріхів, однією з форм убивства, що виключає можливість покаяння. Данте Аліг'єрі у своїй «Божественній комедії» помістив самогубців серед грішників, що мучаться в пеклі. Спираючись на жорсткі настанови християнства, закріплені постановою Тридентського собору (1568), який офіційно визнав суїцид убивством, більшість держав Європи сформували відповідні законодавчі заходи щодо самогубців: «труп останнього піддавався ганебній церемонії — ослиному похованню, після чого спалювався як житло сатани» [2, с. 118].

Ще у XVIII столітті у багатьох країнах Європи за спробу самогубства передбачалося кримінальне покарання. У Російській імперії Покладання про покарання 1845 позбавляло самогубця християнського поховання. Замах на самогубство карався в'язницею від шести місяців до одного року [2, с. 119]. Нині самогубцями займається медицина – той, хто вчинив замах позбавити себе життя в обов'язковому порядку передається під спостереження психіатра.

Виникає закономірне питання: чому держава, цілком лояльно сприймаючи евтаназію, до суїциду ставиться негативно? Жан Бодрійяр вважав, що негативне ставлення соціуму до аутоагресії пов'язане із законом цінності, згідно з яким

кожен індивід є частинкою соціального капіталу і, отже, не має права знищувати себе [1, с. 309]. На нашу думку, причину негативного ставлення держави до суїциду не можна зводити лише до зазначеного вище. Ведучий американський суїцидолог Едвін Шнейдман стверджує наступне: «...майже у всіх випадках до самогубства наводить біль особливого виду - психічний біль, який я називаю душевним болем. Своєю чергою, вона породжується фрустрованими чи спотвореними психічними потребами. Тобто самогубство є драмою, що відбувається насамперед у душі людини» [4, с. 125]. Іншими словами, аутоагресія є маніфестацією людської індивідуальності, причому маніфестацією свідомо антисоціальною, оскільки одним із її головних наслідків є втрата суспільством можливості здійснювати контроль над конкретною особистістю. Для влади, яка керує людьми через регуляцію вітальних потреб, суїцид стає символом неможливості всебічного тотального контролю з боку суспільства над окремою особою.

На відміну від соціуму, у культурі ставлення до суїциду менш однозначне. У тій сфері культури, яка найбільш глибоко намагалася осмислити самогубство, а саме в художній літературі, ставлення до цього явища варіювалося від засудження до співчуття і навіть практично містичного схиляння і захоплення. Едвін Шнейдман пише з цього приводу: «Тема самогубства пронизує нашу літературу, займає особливе місце в нашій культурі» [4, с. 123]. Вже в одному з перших творів світової літератури, в якому торкається проблема добровільного позбавлення себе життя, у знаменитому давньоєгипетському тексті «Розмова розчарованого зі своєю душею» самогубство показано як трагічний фінал, повний розчарувань і негараздів життя. І ставиться до нього треба не так з осудом, як із співчуттям і співпереживанням. Так само суїцид трактувався й у багатьох інших літературних творах. Причому талановитий витвір, у якому торкалася тема добровільного позбавлення життя, своєю чергою, саме могло породити епідемію самогубств. Роман Гете «Страдання юного Вертера», геніальний опис смерті юнака від нещасного кохання, викликало цілу хвилю самогубств серед молоді в наслідування коханого героя. Схоже впливом геть російське суспільство справила

«Бідна Ліза» М. М. Карамзіна.

Крім цього, ще одним фактором, що визначає те швидше позитивне ставлення до суїциду, яке домінує в художній культурі, є усвідомлення того, що самогубство є одним із проявів людської свободи. У цій дії фактично через самозаперечення відбувається твердження індивідом того факту, що він і тільки він є повноправним господарем свого життя. Тобто, хоч як це парадоксально, саме в акті суїциду через самозаперечення людська свобода може виявлятися у всій своїй онтологічній повноті! Проте творчість також є проявом людської свободи, іншим її полюсом. Тільки по-справжньому вільна людина може знехтувати владу авторитету у своєму прагненні до створення чогось по-справжньому новаторського. Якщо у дії суїциду постулювання свободи відбувається через самозаперечення, то у творчості – через творення! Проте творчість також є проявом людської свободи, іншим її полюсом. Тому ті нотки поваги, а часом і захоплення, які періодично звучать у художніх творах при описі явищ, пов'язаних із навмисним позбавленням себе життя, не можуть викликати подиву. Просто один полюс здійснення людської свободи віддає шану іншому.

Також творчість завжди пов'язана з душевними переживаннями, з сильним душевним болем, але саме такі переживання є, як уже зазначалося, головною причиною самогубств. Тому можна говорити про зв'язок творчості з наявністю суїцидальних поривів. Великий американський письменник Вільям Стайрон у своїй автобіографічній повісті «Зрима темрява» писав наступне: «Ось сумний і славний перелік, куди увійшли лише деякі з цих художників (які наклали на себе руки); всі вони представники культури двадцятого століття: Харт Крейн, Вінсент ван Гог, Вірджинія Вулф, Аршил Гірки, Чезаре Павезе, Ромен Гарі, Вечел Ліндсей, Сільвія Плат, Анрі де Монтерлан, Марк Ротко, Джон Беррімен, Джек Лондон, Ернест Хемінгуей, Діана Арбюс, Тадеуш Боровський, Пауль Целан, Енн Секстон, Сергій Єсенін, Володимир Маяковський – і цей список можна продовжити. (Російський поет Маяковський різко засудив аналогічний вчинок свого великого сучасника Єсеніна за кілька років до власної смерті; це має бути застереженням для тих, хто швидкий у судженнях з приводу самогубства.)». [3, з.

247].

Висновок. З усього вищеописаного можна побачити, що ставлення до такого явища, як самогубство у суспільстві та культурі значною мірою відрізняється. Соціальні інститути до цього явища ставилися і продовжують ставитися однозначно негативно, оскільки однією з наслідків суїцидального акту є втрата суспільством контролю за конкретним індивідом. Ставлення до самогубства в культурі набагато складніше - воно варіювалося в діапазоні від м'якого засудження до співчуття і навіть захоплення. Пов'язано це, на нашу думку, з тим, що, з одного боку, як правило, самогубство трактувалося як наслідок драми, що відбувається в людській душі, і тому не могло не викликати співчуття. З іншого боку, в художній літературі суїцид нерідко трактувався як одна з форм прояву людської волелюбності, а саме внутрішня свобода є однією з онтологічних основ творчого процесу, без якого розвиток культури просто неможливий.

Література:

1. Бодрійяр Ж. Символічний обмін та смерть / Ж. Бодрійяр. - К.: Добросвіт, 2000. - 387 с.
2. Коні А. Самогубство в законі та в житті / А. Коні // Суїцидологія: минуле і сучасне / А. Коні. - К., 2001. - С. 113-139.
3. Стайрон У. Самогубна гонка / У. Стайрон – К., 2013. - 320 с.
4. Шнейдман Еге. Душа самогубці / Еге. Шнейдман. - К.: Сенс, 2001. - 315

Вплив війни на соціально-економічний розвиток та безпеку України

Дубина Ю.В., студент ОДУВС

Науковий керівник: Дружкова І.С., доцент кафедри теорії та історії держави і права ОДУВС, к.і.н, доцент

Через обмеження збору статистичних даних під час війни точних даних про економічну активність майже немає, але прогнозується, що ВВП України впаде з - 10% (МВФ) до -35-40% в 2022 році (попередній прогноз українського уряду), за умови, що росія не буде розширювати окуповані території, і активна фаза війни триватиме не більше декількох місяців.

Більшість аналітичних центрів, банків і рейтингових агентств роблять

прогнози в межах цього діапазону. Хоча ці цифри не були підтверджені офіційними даними, вони еквівалентні зниженню енергоспоживання приблизно на 35% (опубліковано ДТЕК).

Ділова активність припинилася в перші кілька тижнів війни і відновлюється дуже повільно. Більше половини компаній - членів Європейської бізнес-асоціації в Україні припинили або призупинили свою діяльність під час війни (57%) [1].

Схожа ситуація серед меншого бізнесу. Згідно з опитуванням КШЕ та Gradus, близько 39% компаній припинили свою діяльність, а решта 20% фактично неактивні [2].

З середини березня, спостерігається обережне відновлення, компанії відновили свою діяльність у відносно безпечних західних і центральних регіонах. Після звільнення Київської, Чернігівської та Сумської областей від російської армії ця хвиля посилилася на початку квітня.

Дані інфляції, опубліковані Державною службою статистики, показали, що споживчі ціни виросли на 4,5% в березні в порівнянні з лютим.

На щорічній основі зростання цін може становити близько 15-20%. Зараз зростання цін обмежується адміністративними заходами, такими як регульовані ціни на паливо, природний газ, опалення та електроенергію, а також фіксовані обмінні курси. При поступовому ослабленні обмежувальних заходів інфляція, досить ймовірно, буде рости.

Це буде пов'язано з цінами на паливо і енергоносії, зростанням виробничих витрат, дефіцитом деяких сировинних товарів (включаючи продовольство, раніше вироблене на півдні України) і різким пом'якшенням грошово-кредитної політики, чого важко уникнути в нинішніх умовах. Однак різке зниження споживчого попиту, падіння доходів і різкі зміни в споживчих звичках, викликані масштабною імміграцією, нададуть величезний тиск на ціни.

Інвестиції заморожені. Нові інвестиції можуть включати тільки переміщення виробничих потужностей підприємств (понад 1000 підприємств подали заявки на участь у відповідній державній програмі), будівництво житла для

внутрішньо переміщених осіб і відновлення деякої інфраструктури за рахунок державних інвестицій. Надзвичайно високі ризики будуть перешкоджати великомасштабним приватним інвестиціям в нові виробничі потужності або модернізацію. Досвід Донецької та Луганської областей України, в які росія почала вторгатися в 2014 році, показує, що навіть у разі заморожування конфлікту, без сильних стимулів і додаткових гарантій безпеки, інвестиції навряд чи відновляться протягом декількох років.

Банківський сектор втратив значну частину своїх активів у регіонах, які постраждали від війни, і, за попередніми оцінками кількох банків, 50-70% грошового потоку припадає на кредити (відсотки і погашення) [3].

Завдяки порожньому кредиту рефінансування, наданому НБУ, проблема ліквідності була успішно вирішена. До кінця війни норми пруденційного регулювання (вимоги до капіталу, ліквідності та кредитного ризику) були скасовані.

Завдяки блискавичній реакції Національного банку України **знецінення валюти** була незначною. Офіційний обмінний курс відразу після вторгнення був зафіксований на рівні 29,25 грн/дол., а негайна заборона на операції в іноземній валюті послабили тиск на обмінний курс гривні. На початку квітня обмінний курс на чорному ринку становив 31-33 грн/дол., що було в межах 10% від офіційного обмінного курсу.

Тому, після закінчення війни великомасштабний план з підтримки відновлення України повинен бути реалізований негайно, щоб Україні не довелося чекати, поки закінчиться конфіскація російських активів. До того часу український уряд і його партнери з громадянського суспільства матимуть хорошу оцінку грошової вартості збитків і втрат.

У довгостроковій перспективі надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС матиме значний вплив. Це стане основою загального плану реконструкції та політики, а також зробить Україну більш привабливою для бізнесу та інвестицій.

Література:

1. Підтримують команди та армію: як працює бізнес в умовах війни URL: <https://eba.com.ua/pidtrymuyut-komandy-ta-armiyu-yak-pratsyuye-biznes-v-umovah-vijny/> (дата звернення: 18.05.2023)
2. Як український бізнес працює під час війни. Головні факти з дослідження Gradus Research. URL: <https://forbes.ua/news/v-ukraini-35-biznesu-prizupinili-diyalnist-cherez-viynu-1-ne-planuyut-vidnovlennya-opituvannya-gradus-23032022-4950> (дата звернення: 18.05.2023)
3. Половина українців перестали платити за кредитами. URL: <https://finclub.net/ua/news/polovyna-ukraintsiv-perestaly-platyty-za-kredytamy.html> (дата звернення: 18.05.2023)
4. Відновити експорт в умовах війни: складно, але життєво необхідно. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3449529-vidnoviti-eksport-v-umovah-vijni-skladno-ale-zittevo-neobhidno.html> (дата звернення: 18.05.2023)

Actual problems of the organization and implementation of legal education in the conditions of martial law

Martynova Diana ,
student , 21PDds/1
Zdrachevs'ka Lubov, teacher ,
Odessa State University of Internal Affairs ,
Kherson Faculty

Introduction of martial law in Ukraine from 05:30 on February 24, 2022 [1]. russia's military aggression against Ukraine. A challenge to our state, an encroachment on territorial integrity, sovereignty and collegiality. the russian attack created a significant threat to the students of Ukraine, which is growing more and more every day of the war. Educational problems multiply and grow every day. Every second, students of Ukrainian higher education institutions experience the deep trauma of the violence that surrounds them. UNICEF says the war in Ukraine has had a devastating impact on children not seen since World War II. As a result of the hostilities, 3 million children in Ukraine and more than 2.2 million children in the countries receiving Ukrainian refugees are in need of urgent humanitarian assistance.[2]

The Russian army sees culture, education and humanity as its enemies. And neither rockets nor bombs are spared for them. Ukraine, which strives to be competitive

and independent in the modern world, should define education and science as its strategic areas.

Section 1 :Education of students in legal institutions in the conditions of war.

The educational process was suspended with the beginning of martial law, but later the universities began to resume their work. The Verkhovna Rada of Ukraine allowed universities to make their own corrections regarding classes. The Ministry of Education and Science of Ukraine addressed an open letter to international partners, in particular the ministers of the countries of the European Union, with a request to ensure support for the education system of Ukraine. At the same time, cooperation in the field of education and science with the Russian Federation and specialized state bodies of countries that supported armed aggression against Ukraine was terminated. At this stage, legal institutions work in a mixed or online mode with the following communications:

- placement of assignments and recommendations on the institution's website;
- creation of groups with students in social networks (Viber, Telegram, WhatsApp, etc.);
- use of electronic platforms (ZOOM, Google Classroom, etc.);
- conducting Skype conferences;
- communication in telephone mode;
- correspondence via e-mail, etc.

Section 2:Problems of students studying at the Faculty of Law in the conditions of war:

- Forced deportation by the countries of Belarus or Russia;
- Located near or in a combat zone;
- Are in temporarily occupied territories;
- Lack of access to the Internet;
- Lack of communication with classmates and teachers in real time;
- Sometimes the lack of a stable schedule

Conclusion:

Students and teachers are now working on their front. improving his knowledge and skills in the legal field every day. We work and do not give up to prove to the whole

world that we are strong-minded people. Everything listed above makes us understand that there is no easy way for us, but we have faith in the future and in our victory, so we continue to learn in order to later protect and help our people.

References:

1. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24 лютого 2022 р. No 64/2022. [Електронний ресурс]. Код доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>
2. Освіта України в умовах воєнного стану. [Електронний ресурс]. Код доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serp.n.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analityc.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.22.08.2022.pdf>
3. Онлайн освіта. [Електронний ресурс]. Код доступу: <https://onlinelawschool.pro/page27139659.html>
4. Освіта в умовах воєнного стану. [Електронний ресурс]. Код доступу: <https://eo.gov.ua/osvita-v-umovakh-voiennoho-stanu/2022/04/11/>

Ефективність попередження конфліктів у підрозділах національної поліції

Фесюк І.Ю., курсант 201 н.в. Херсонського факультету ОДУВС, рядовий поліції
 Науковий керівник: **Величко С.А.**, доцент кафедри загальноправових та соціально-гуманітарних дисциплін
 Херсонського факультету ОДУВС, к.ф.н., доцент

Питання попередження конфліктів в колективах підрозділів Національної поліції України є наразі актуальним. Ефективне попередження конфліктів є важливим аспектом управління в організаціях, зокрема в загальному колективі та підрозділах Національної поліції. Конфлікти можуть виникати як між колегами в колективі, так і між різними підрозділами в організації. Вони можуть впливати на робочу атмосферу, продуктивність та задоволення роботою співробітників, а також на загальну ефективність Національної поліції.

Розуміння факторів, що сприяють виникненню конфліктів, а також вивчення стратегій та інструментів управління конфліктами, можуть допомогти уникнути їх загострення та забезпечити швидке та ефективне врегулювання. Такий підхід сприяє створенню гармонійної робочої атмосфери, підвищує

задоволення співробітників від виконання своїх обов'язків і сприяє досягненню організаційних цілей Національної поліції.

Проблеми конфліктів, їх джерел та наслідків, стратегій та тактик конфліктної поведінки у професійній діяльності працівників Національної поліції висвітлено в працях Ю. Аленіна, В. Андросюка, Г. Антонова, О. Бандурки, І. Ващенко, Н. Салімова, О. Баєва, О. Бауліна, Л. Гуртієвої, О. Звонка, Н. Карпова, О. Кришевич, Л. Лобойка, В. Медведєва, О. Михайленка, В. Назарова, О. Небрат, М. Панова, М. Погорецького, Л. Філонова, Н. Філімонова, С. Шейфера та ін. В їх роботах проаналізовані різні конфліктологічні феномени, що супроводжують професійну діяльність правоохоронних органів під час виконання багатовекторних завдань: охорони громадського порядку, забезпечення безпеки громадян під час масових заходів, кримінально-процесуальної діяльності, пошуку та затримання злочинців, створення та підтримання оптимального соціально-психологічного клімату в правоохоронних підрозділах та ін. [1]

Коли виникає конфлікт, поведінка людей має різні межі і не може бути контрольованою протягом певного періоду часу. У такому стані одна людина може викликати хвилювання поліцейського та порушити психологічну атмосферу розмови. Наскільки людина активна, залежить від неї самої. Тому на основі цього були сформовані ефективні шляхи попередження конфліктів в підрозділах Національної поліції можуть включати наступні аспекти:

- Створення чітких комунікаційних каналів: Регулярні комунікаційні канали між різними підрозділами та між керівництвом та підлеглими сприяють вирішенню непорозумінь, запобігають накопиченню негативних емоцій та сприяють виявленню можливих конфліктів на ранніх стадіях.

- Професійна підготовка та тренінги з управління конфліктами: забезпечення належної підготовки працівників Національної поліції у сфері управління конфліктами дозволяє їм розуміти причини та наслідки конфліктів, вміти виявляти їх симптоми та застосовувати ефективні стратегії врегулювання.

- Формування позитивної корпоративної культури: розвиток корпоративної культури, що сприяє взаєморозумінню, взаємовизнанню та співпраці, може значно

знизити ймовірність виникнення конфліктів. Створення міцних командних структур, спільних цілей та взаємного поваги допомагає побудувати позитивні взаємини серед співробітників.

- Медіація та врегулювання конфліктів: використання медіаційних та врегулювання конфліктів процедур може бути ефективним способом розв'язання конфліктів внутрішньо в організації. Це дозволяє сторонам самостійно знаходити спільне рішення під наглядом нейтральної третьої сторони.

- Встановлення ефективних систем внутрішнього контролю: створення систем внутрішнього контролю та відповідальності сприяє запобіганню конфліктів, особливо тих, які виникають у зв'язку з корупцією, зловживанням влади та невиконанням службових обов'язків.

Формуванню основних таких шляхів сприяли вимоги до якості та рівня особистісної й професійної готовності поліцейських, процесу їхньої підготовки зумовили суттєву турботу законодавців і психологів стосовно питань адміністративно-правового забезпечення, оновлення змісту й форм організації освітньої та виховної роботи з поліцейськими як потенційними суб'єктами забезпечення прав і свобод людини. Як підкреслює Я. Посохова, система правоохоронних органів України, яка зазнала за останній час серйозних перетворень, надала дослідникам практично унікальну можливість спостерігати в режимі реального часу процеси становлення таких феноменів, як професійна свідомість, професійна ідентичність, професійна компетентність у людей, значна частина яких до недавнього часу жодного відношення до правоохоронної системи не мала [2, с. 3].

Оновлення системи сприяло покращенню забезпечення поліцейських не тільки правовою та матеріальною базою, воно сприяло покращенню загальних підходів підготовки поліцейських, в тому числі і до конфліктних ситуацій.

Підсумовуючи, хочу зазначити, що ефективність попередження конфліктів в загальному колективі та підрозділах національної поліції України є дуже важливою складовою підготовки професійних працівників. Даний фактор залежить не тільки від взаємовідносин в колективі, на нього також впливає сама

робоча атмосфера та взаємодія з населення, яка значно впливає на стрес та навантаження під час виконання службових обов'язків.

Література:

1. Стаття «Конфліктний простір працівників національної поліції в контексті їхньої професійної підготовки» в журналі «Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах».

2. Посохова Я.С. Психологічні особливості професійно-правової ідентичності правоохоронців (на прикладі поліцейських підрозділів України) : автореф. дис. канд. психол. наук : 19.00.06 / Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2016. 23 с.

Психологія емоційно-вольової сфери

Фомічова Д.В., курсант 201 н.в. Херсонського факультету ОДУВС, рядовий поліції

Науковий керівник : **Величко С.А.**, доцент кафедри загальноправових та соціально-гуманітарних дисциплін Херсонського факультету ОДУВС, к.ф.н., доцент

Проблеми, пов'язані з емоційно-вольовою та моральною культурою особистості, завжди привертали увагу вчених і керівників освітньої та виховної систем. Історично-педагогічний аналіз цієї теми свідчить про постійний інтерес філософів, політиків, соціологів та практикуючих фахівців до таких понять, як краса і сила, добро і доброчинність, а також до пошуку особистого морального шляху. Стан емоційно-вольового й естетичного та морально-духовного й фізичного виховання у школі, профтехучилищах, підготовка студентів до роботи з естетичного виховання досить широко представлена в літературі. Серед авторів цього напрямку є роботи таких дослідників, як Л. Артемова, В. Бутенко, Н. Гузій, Н. Волошина, Л. Коваль, Л. Масол, С. Мельничук, Г. Падалка, О. Рудницька, В. Розумний, О. Семашко, Т. Цвєлих, Г. Шевченко, А. Щербо, та інші [1 с.456] .

Людина активно взаємодіє з реальним світом, досліджуючи природу, спілкуючись з іншими людьми і створюючи соціальні зв'язки. Життя, діяльність і комунікація сприяють формуванню особистих відносин з суспільством, групами і окремими людьми. Різноманітність реального світу відображається в свідомості кожної індивідуальної особи. В емоційній сфері існує велика різноманітність

почуттів і емоцій. Ми можемо говорити про любов людини до своєї Батьківщини, материнську любов до дитини, кохання, радість, яку відчуваємо, здійснюючи важливу роботу, корисну для інших людей. Також важливими є почуття близькості до людей, з якими спільно виконуєш справи, що сприяють благополуччю суспільства. У емоційній сфері присутні різні стани і переживання, такі як радість, хвилювання, повага, горе, захоплення та інші. Почуття пов'язані з усіма сферами нашої психіки:

- — з відчуттями та сприйманнями (нам подобаються певні кольори, форми, запахи, які викликають у нас позитивні емоції);
- — з пам'яттю (відтворюючи ті чи інші повідомлення, ми нібито знову переживаємо емоції, які їх супроводжують; крім того, емоційне забарвлення повідомлення впливає на ефективність його запам'ятовування);
- — з уявою, з уявленнями про майбутнє (нас охоплює жах, коли ми уявляємо, яку загрозу для світу несе ядерна бомба, тероризм тощо) [2 с.464].

Емоції - це тимчасові переживання, які мають чіткий зв'язок з конкретною ситуацією. Вони виникають у зв'язку зі ставленням людини до поточних або можливих ситуацій, її власної діяльності та конкретних вчинків. Емоції можна розглядати як конкретну форму вираження почуттів.

Почуття є стійкими переживаннями, що відрізняються від емоцій. Вони виражають емоційне ставлення людини до конкретного об'єкта або суб'єкта, таких як інші люди, родина, клас, школа, художній твір, мистецтво або Батьківщина. Почуття мають більш стійкий характер і не є такими ситуативними, як емоції.

Почуття і емоції, хоча вони мають свої відмінності, все ж мають взаємозв'язок. Навіть при наявності стійких почуттів, наприклад, кохання до близької людини, можуть виникати різні емоції в залежності від обставин. Це можуть бути тривога за цю людину, горе при розлуці, радість при зустрічі або невдоволення, якщо вона не виправдала сподівань. Таким чином, почуття є більш стійкими, але вони можуть взаємодіяти з емоціями, які виникають у конкретних ситуаціях [3 с.630] Емоції виступають важливою характеристикою людської

особистості, аналогічно мисленню та пам'яті. Вміння переживати емоції визначає емоційність людини. Емоційні особливості входять до складу ключових характеристик особистості. Знання про емоційні особливості дозволяють нам зробити висновок про сутність людини. Наприклад, ми можемо отримати лише одну характеристику про незнайому людину. Про першу особу говорять, що вона має гарну пам'ять, про другу - що вона має глибокі знання, про третю - що вона щира та доброзичлива, про четверту - що вона має чудовий зір, про п'яту - що вона боягуз, про шосту - що вона радіє успіхам інших, про сьому - що вона байдужа до людей, про восьму - що вона не виносить грубість, про дев'яту - що вона музикальна і так далі. Цей приклад показує, що емоційна характеристика набуває більшої ваги у визначенні сутності людини. Отже, емоційно-вольову сферу необхідно розглядати у контексті високого рівня саморегуляції та самокерування в професійній діяльності. Здатність контролювати свої емоційні реакції і поведінку, особливо в напружених та екстремальних ситуаціях, а також розвиток вольових якостей, є основою формування характеру особистості. Ці психічні властивості працівника визначають практично всю систему професійних дій та структуру соціально значущої діяльності.

Література:

1. Наукові записки кафедри педагогіки Випуск XXXII Харків – 2013
2. Загальна психологія: Підручник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. – К.: Либідь, 2005. – 464 с.
3. Основи психології: Підручник / За заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – К.: Либідь, 2002. – 630 с.

До питання правового нігілізму в Україні

Домашова С.К., курсант 111 н.в. Херсонського
факультету ОДУВС, рядовий поліції
Науковий керівник: Камінська О.А., професор кафедри
загальноправових та соціально-гуманітарних
дисциплін Херсонського факультету ОДУВС, к.і.н., доцент

Правовий нігілізм – це явище, коли люди не визнають цінність права,

ігнорують закони та не виконують свої правові обов'язки. Цей руйнівний факт для суспільства має велике значення та виникає разом з виникненням держави.

Існування нігілізму в Україні є реалією, яка має безліч практичних підтверджень. Але визначення її суті й навіть самого моменту її виникнення досі є предметом дискусії вчених. Деякі вчені вважають, що правовий нігілізм в Україні виник з моменту здобуття незалежності. [1 с. 68]

Аналіз юридичної літератури дав можливість розглянути наступні причини правового нігілізму:

- недовіра до правової системи та органів влади, яка обумовлена порушенням або невиконанням законних прав і свобод людини та нездатністю системи влади забезпечити справедливість;
- недостатня якість правової освіти та інформаційної підтримки громадян – більшість людей не можуть користуватися своїми правами та виконувати обов'язки належним чином, оскільки просто не знають їх;
- неможливість охопити законодавством усі сучасні правила життя в країні – неповне забезпечення правового регулювання сфери, на яку спрямований нормативно-правовий акт, тягне за собою цілу низку додаткових актів, що, у свою чергу, ускладнює розуміння національного права;
- недостатня ефективність діяльності правоохоронних органів, у т. ч. корупція . Якщо громадяни не бачать, що правоохоронні органи працюють на користь суспільства, то вони можуть не поважати закон та ігнорувати його;
- нігілізм на міжнародному рівні – люди втрачають віру в право, коли реальними фактами підтверджується недовіра та неефективність норм міжнародного права. Кричущим прикладом є російсько-українська війна, адже «як можна вірити в право, коли в ХХІ столітті нахабно порушують основні природні права людини (право на життя та свободу)?»
- відсутність в державі дієвого механізму доведення до відома населення змісту нормативних актів: далеко не всі громадяни відстежують появу або зміни законів на сайті Верховної Ради або офіційних друкованих виданнях, навіть, більше, цим займається дуже незначна кількість представників судових та

правоохоронних органів і то, у тій частині, що стосується їх безпосередньої діяльності [3, с. 237].

Ці причини можуть взаємодіяти між собою та впливати на формування правового нігілізму в суспільстві.

В Україні основною формою правового нігілізму є порушення прав людини. Зокрема це стосується їх захисту. Наприклад, часто порушуються права малозахисених груп населення, таких як переселенці, інваліди, жінки та діти.

Як наслідок порушуються основні принципи правової держави, і, у першу чергу, принцип верховенства права.

У наш час спостерігається т. зв. «криза сучасної правосвідомості», яка виражається в недостатньому впливі права на життя людини в державі. Правосвідомість, яка формується в результаті кризи стає справжньою перешкодою на шляху до «реального втілення соціально-стабілізуючого нормативно-правового потенціалу Конституції України, особливо тієї її частини, яка стосується прав і свобод людини» [2, с. 311].

Отже, правовий нігілізм є складною проблемою, яка вимагає комплексного підходу до її вирішення. Серед головних причин правового нігілізму в Україні можна виділити: недовіру до правової системи, недостатню якість правової освіти та інформаційну підтримку для громадян, недостатню ефективність правоохоронних органів, корупцію та недотримання правових норм правоохоронними органами, відсутність державного контролю та відповідальності за порушення правових норм, культурні та історичні фактори, економічні чинники.

Література:

1. Пильгун Н.В. Правовий нігілізм у сучасній Україні: поняття, причини та методи подолання. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. К., НАУ, 2020. № 3(56). С. 67-73.
2. Геєць І.В. Правовий нагілізм як форма деформації правової свідомості. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 7. С. 310-313.
3. Шитий С. Причини правового нігілізму та шляхи його подолання в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 2. С. 235-239.

Перебої у навчальному процесі через зміни графіків роботи та закриття навчальних закладів на період воєнного стану

Герасимчук К.О., студентка групи 22 ПЗдс

Херсонського факультету ОДУВС

Науковий керівник: **Ховбоша Г.В.**, викладач кафедри загальноправових та соціально-гуманітарних дисциплін Херсонського факультету ОДУВС

Вступ

Під час воєнного стану виникає безліч проблем, таких як: екстрене вимкнення води, світла, газу, небезпека ракетних обстрілів. Та одною з головних проблем є перебої у навчальному процесі через зміни в графіку роботи та закриття навчальних закладів на період воєнного стану. Спитаєте, чому це одна з головних проблем? Тому що наше майбутнє у руках студентів-молоді. Якщо вони перестануть навчатись, розвиватись, кому ж тоді і для чого відбудовувати державу?

Мета дослідження

Метою дослідження є вивчення причин перебоїв у навчальному процесі через зміни в графіку роботи та закриття навчальних закладів на період воєнного стану та розроблення рекомендацій щодо їх усунення.

Методика дослідження

У дослідженні були використані наступні методи: аналіз наукової літератури, опитування науково-педагогічних працівників та студентів, порівняльний аналіз досвіду роботи навчальних закладів.

Аналіз наукової літератури

Аналіз наукової літератури показав, що в періоди воєнного стану змінюється режим роботи установ та закладів освіти [1]. Це призводить до тимчасового закриття навчальних закладів та перерв у навчанні. Перебої в навчальному процесі можуть виникнути через недостатність кваліфікованих педагогічних кадрів, відсутність необхідного обладнання та матеріалів, труднощі з транспортним сполученням.

Опитування науково-педагогічних працівників та студентів

Для вивчення проблеми перебоїв у навчальному процесі у період воєнного стану було проведено опитування науково-педагогічних працівників та студентів.

За результатами опитування, основні причини перебоїв в навчальному процесі в період воєнного стану були такі [3]:

1. Зміна графіку роботи у навчальних закладах або їх тимчасове закриття через дії воєнного стану.
2. Руїнування і пошкодження закладів вищої та фахової передвищої освіти. За оперативною інформацією МОН України, станом на 1 серпня 2022 р. постраждало 2200 закладів освіти України, у т. ч. 225 повністю зруйновано, 1975 частково пошкоджено. Серед повністю зруйнованих – 9 ЗФПВО та 7 ЗВО. У регіональному розрізі найбільше постраждали освітні заклади чотирьох областей, при цьому найвідчутніших втрат зазнали Запорізька й Луганська області (табл. 7.1.1). Наразі частка зруйнованих закладів сфери вищої освіти становить 6,5 %, але з продовженням військових дій кількість сплюндрованих об'єктів нерухомості закладів освіти невпинно зростатиме.
3. Переміщені заклади вищої та фахової передвищої освіти: проблеми функціонування в умовах воєнного стану. Задля створення безпечного освітнього середовища для учасників освітнього процесу з областей, де тривають активні бойові дії, зокрема Донецької, Луганської, Херсонської, окремих громад Запорізької й Харківської областей, станом на 1 серпня 2022 р., згідно з оперативною інформацією МОН, було переміщено (з урахуванням першої хвилі переміщення у 2014 р.) 29 ЗВО та 64 відокремлених структурних підрозділи ЗВО державної, комунальної й приватної форм власності. За більш ніж чотиримісячний період війни з прифронтових територій також переміщено 40 ЗФПВО та один відокремлений структурний підрозділ ЗФПВО державної, комунальної й приватної форм власності.
4. Недостатність кваліфікованих педагогічних кадрів, які були змушені залишити свої посади через загрозу життю та здоров'ю.
5. Відсутність необхідного обладнання та матеріалів, що ускладнює

проведення якісної освіти.

6. Труднощі з транспортним сполученням, що ускладнюють проїзд до навчальних закладів.

Законодавчо-нормативне забезпечення діяльності закладів вищої та фахової передвищої освіти в умовах воєнного стану

Законодавчо-нормативне забезпечення діяльності закладів вищої та фахової передвищої освіти в умовах воєнного стану, як і освітньої сфери в цілому, здійснюється в межах та відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VIII (зі змінами та доповненнями)⁷², Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 № 64/2022⁷³, а також згідно з іншими нормативноправовими актами України.

Рекомендації

Для усунення перебоїв у навчальному процесі в період воєнного стану рекомендується [2]:

1. Відкривати навчальні заклади в режимі дистанційного навчання або забезпечувати відповідні заходи безпеки для учнів та педагогічних працівників у закладах освіти.
2. Проводити зміщення графіку роботи у навчальних закладах для забезпечення безпеки учнів та педагогічних працівників.
3. Залучати до роботи в навчальних закладах досвідчених та кваліфікованих педагогів з інших регіонів країни.
4. Забезпечувати навчальні заклади необхідним обладнанням та матеріалами для якісного проведення навчального процесу.
5. Організовувати транспортні засоби для безпечного перевезення учнів до навчальних закладів.

Висновок

У період воєнного стану перебої в навчальному процесі можуть значно ускладнити ситуацію. Проте застосування відповідних рекомендацій може допомогти забезпечити якісну освіту для учнів навіть у складних умовах. Для цього необхідно забезпечувати безпеку учнів та педагогічних працівників,

включаючи зміщення графіку роботи, відкривання навчальних закладів у режимі дистанційного навчання та залучення досвідчених педагогічних кадрів з інших регіонів країни. Також необхідно забезпечувати навчальні заклади необхідним обладнанням та матеріалами та організовувати транспортні засоби для безпечного перевезення учнів. При виконанні цих рекомендацій можна допомогти забезпечити нормальний навчальний процес для учнів, незважаючи на умови воєнного стану.

Література:

1. Сергій, Ш. (2022) Освіта України в умовах воєнного стану. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serp.n.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analityc.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.22.08.2022.pdf>
2. Наказ Міністерства освіти і науки України "Про затвердження Положення про організацію дистанційного навчання" від 25.04.2013 № 466. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>
3. Освітній процес в умовах війни: тенденції та висновки. URL: <https://osvita.ua/school/88943/>

Недостатня увага до розвитку компетенцій

Головатий М.О., студент групи 22 ПЗдс
Херсонського факультету ОДУВС
Науковий керівник: Ховбоша Г.В., викладач кафедри
загальноправових та соціально-гуманітарних
дисциплін Херсонського факультету ОДУВС

Сучасні умови життя характеризуються складністю та різноманітністю проблем, з якими стикається людство. В Україні, як і в багатьох інших країнах світу, актуальними є питання забезпечення національної безпеки та захисту прав та свобод громадян. Одним з важливих напрямів у забезпеченні цих завдань є розвиток юридичної науки та освіти.

Умови воєнного стану ставлять перед суспільством низку викликів, зокрема, питанням розвитку компетенцій у галузі права. Недостатня увага до цього питання

призвела до погіршення якості навчання та вивчення права, а також погіршення якості розробки та реалізації юридичної політики.

Недостатня увага може суттєво вплинути на розвиток компетенцій. Увага є ключовим фактором для успішного навчання і розвитку навичок у різних сферах життя.

Мета роботи: визначення проблем недостатньої уваги до розвитку компетенцій в сучасних умовах юридичної науки та освіти в умовах воєнного стану та розробка рекомендацій для їх вирішення [3].

Основна частина

1. Стан розвитку юридичної науки та освіти в умовах воєнного стану.

Умови воєнного стану суттєво впливають на розвиток юридичної науки та освіти. Війна зумовлює необхідність забезпечення правопорядку, захисту національної безпеки та дотримання законів в умовах військової діяльності. Однак, водночас воєнний стан може призвести до погіршення якості недостатнього розвитку юридичної науки та освіти [1, 24 с.]. Умови воєнного стану можуть обмежувати доступ до навчальних закладів, обмежувати можливості наукової та дослідницької діяльності, а також змінювати пріоритети в галузі права та освіти.

В умовах воєнного стану юридична наука та освіта мають працювати з великою швидкістю та мати високу ефективність. Викладачі та вчені зобов'язані вкрай відповідально ставитись до викладання матеріалу в умовах кризи, знаходити правильні і точні відповіді на складні питання та робити змістовні висновки.

З іншої сторони, воєнний стан може сприяти розвитку юридичної науки. Наприклад, умови воєнного стану можуть надати додаткові матеріали для проведення досліджень та пізнання нових методів навчання, що можуть бути використані задля покращення освітнього рівня студентів або навіть й юристів.

Зокрема, існує певна ймовірність, що воєнний стан може вплинути на свідомість людей саме з питання важливості права та важливості ролі юристів у сучасній державі. Спираючись на це, в освітніх закладах можуть бути створені

спеціальні програми задля підвищення юридичної грамотності та забезпечення правосвідомості суспільства.

Отже, воєнний стан безперечно буде негативно сприяти на правову систему держави, але в той самий час може відкривати нові ресурси, за допомогою яких буде можливе покращення юридичної практики та збільшення досвіду серед правознавців.

Іншою проблемою є недостатній розвиток інтердисциплінарних компетенцій, що є дуже важливим у галузі права та освіти. Умови воєнного стану можуть збільшувати потребу у фахівцях з інтердисциплінарними компетенціями, проте недостатня увага до цього питання може ставити під загрозу якість навчання та розвитку цих компетенцій.

Третьою проблемою є знижена зацікавленість до розвитку цифрових компетенцій у галузі права та освіти. Умови воєнного стану можуть змінювати пріоритети у розвитку цифрових технологій та компетенцій, проте якщо не приділяти достатньо часу цьому питанню, може опинитися під загрозою розвиток цифрової інфраструктури та використання цифрових технологій у галузі права та освіти.

Отже, дефіцит уваги в юридичній сфері може серйозно вплинути на розвиток компетенцій та професійний успіх. Юридична робота вимагає конкретності та точності, глибокого аналізу й зосередженості, щоб запобігти в цій галузі критичних аспектів, які сприятимуть погіршенню досліджень та досягнень.

Рекомендації для подолання проблем.

Для подолання проблем недостатньої уваги до розвитку компетенцій у галузі права та освіти в умовах воєнного стану можуть бути запропоновані наступні рекомендації:

1. Забезпечити доступ до навчальних ресурсів та можливостей наукової діяльності через використання цифрових технологій та онлайн-платформ.

2. Забезпечити розвиток інтердисциплінарних та цифрових компетенцій у галузі права та освіти через використання новітніх технологій та інтерактивних методів навчання.
3. Збільшити увагу до розвитку професійних компетенцій фахівців у галузі права та освіти шляхом впровадження нових програм підвищення кваліфікації та створення умов для науково-дослідної роботи.
4. Забезпечити підтримку для наукових досліджень та проєктів, що стосуються галузі права та освіти, через фінансування та інші форми підтримки.
5. Розвивати співпрацю між різними секторами та галузями, що стосуються права та освіти, зокрема через партнерство з державними та громадськими організаціями, бізнесом та академічними установами.
6. Забезпечити створення сприятливих умов для розвитку юридичної науки та освіти шляхом створення умов для використання новітніх технологій, забезпечення доступності до навчальних ресурсів та наукових досліджень, а також через підвищення статусу фахівців у галузі права та освіти.
7. Збільшити фінансування задля покращення юридичної науки та створення нових досліджень.

Отже, недостатня увага до розвитку компетенцій у галузі права та освіти в умовах воєнного стану є серйозною проблемою, яка може негативно вплинути на якість навчання та наукової роботи в цій галузі. Проте за допомогою відповідних заходів, таких як забезпечення доступу до навчальних ресурсів та наукової діяльності через цифрові технології, розвиток інтердисциплінарних та цифрових компетенцій, збільшення уваги до професійних компетенцій та підтримка наукових досліджень та проєктів, можна подолати цю проблему.

Важливо також розвивати співпрацю між різними секторами та галузями, що стосуються права та освіти, та створювати сприятливі умови для розвитку юридичної науки та освіти, що включає забезпечення доступності до навчальних ресурсів та наукових досліджень, використання новітніх технологій та підвищення статусу фахівців у галузі права та освіти.

В цілому забезпечення розвитку компетенцій у галузі права та освіти в умовах воєнного стану є важливою задачею для забезпечення якості навчання та наукової роботи у цій галузі.

Література:

1. Березін, А. (2018). Компетентнісний підхід у юридичній освіті. *Науковий вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого*, 3, 85-89. URL: <http://kpppo.nau.edu.ua/files/Konfer2018.pdf>
2. Закон України №2145-VIII від 05.09.2017 "Про освіту" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Методи та моделі прийняття рішень в умовах невизначеності. URL: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/491>

Психофізіологічні особливості особистості, пов'язані із процесом старіння

Закалик Г.М., старший викладач кафедри психології
Львівського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

Шувар Н.М., к. б. н., доцент кафедри психології
ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом

На сучасному етапі розвитку суспільства людства у багатьох країнах світу налічується значна кількість літніх людей та осіб похилого віку. За даними ООН, у 1950 р. в світі налічувалося 214 млн. людей старших за 60 років, у 2000 р. – 590 млн., а в 2025 р. прогнозується – 1100 млн., що свідчить про «старіння» суспільства. Водночас, виникає криза, що підкріплюється поширенням серед населення тенденцій тривожності та страху, породжене законами про збільшення працездатного віку для жінок до 60 років в Україні. Перш за все з одного боку – це затягування періоду зміни соціального статусу для жінок, але з іншого – постає питання чи враховано психофізіологічні зміни, що відбуваються саме у цей віковий період в жіночому організмі.

Разом з цим в нашій країні існує складна економічна ситуація. У зв'язку з війною збільшилася втрата робочих місць, знизився життєвий рівень, категорія літніх людей потрапила на «узбіччя» життя.

Сьогодні постають такі важливі проблеми як фізіологічні та психологічні характеристики осіб похилого віку, особливості їх прояву, можливість продовження життя людини тощо. Тому вивчення психофізіологічних особливостей людей похилого віку є актуальною проблемою сьогодення, що й слугувало метою даного дослідження.

Як вважають фахівці, старіння – неминучий руйнівний, універсальний біопсихологічний процес, який не має чітких меж і стосується всіх рівнів біологічної організації організму, що відбувається на завершенні активного росту і призводить до зниження адаптивних можливостей організму людини. Старіння супроводжується скороченням тривалості життя і закономірно сприяє розвитку вікової патології, що збільшує вірогідність смерті [1].

Під час старіння відбуваються зміни на трьох рівнях: біологічному – організм стає більш вразливим, зростає ймовірність смерті; соціальному – людина починає зменшувати коло соціального спілкування та контактів, може змінюватися її соціальний статус, соціальні ролі, паттерни поведінки; психологічному – коли людина усвідомлює зміни, що відбуваються, і пристосовується або не пристосовується до них. Тобто старіння пов'язують із обмеженням механізмів саморегуляції, зниженням їхніх потенційних можливостей при первинних змінах у регулюванні генетичного апарату [2, с. 12].

Проте разом із загальним регресом, спостерігаються позитивні адаптивні зрушення. Відповідно до адаптаційно-регуляторної теорії, яку розвивають геронтологи, протягом вікового розвитку мобілізуються механізми, направлені на збереження і вдосконалення життєдіяльності організму, на підтримку його гомеостазу, на збільшення тривалості життя, на підтримку стабільного рівня життєздатності і збільшення тривалості життя [3]. Механізм тривалості існування і продовження життя визначає стійкість до дії чинників довкілля.

Вчені відзначають, що на ранніх етапах старіння людина гостро переживає будь-які ознаки старечих змін, а в пізньому віці часто втрачається критичність ставлення до вікових змін [4, с. 101].

Усі ці зміни можуть мати тісний зв'язок із психофізіологічними процесами, які необхідно піддавати моніторингу.

У дослідженні взяли участь 72 особи, з них 20 осіб, віком від 35 до 55 років (контрольна група) і 52 особи, віком від 58 до 72 років (дослідна група). Усі досліджувані – викладачі вищої школи.

У дослідженні використано метод бесіди, спостереження та методики: «Шкала самооцінки психофізіологічних станів» (ПФС), «Вимірювання рівня тривожності» (Ч. Спілберг – Ю. Ханін), «Невротично-депресивний опитувальник» (Т. Ташева).

Відомо, що функціональний стан людини впливає на її здатність отримувати задоволення від роботи і життя та визначатиме емоційний статус особистості. Особливого значення набувають ці показники для працівників сфери людина-людина, яка вважається найбільш виснажливою і такою, що вимагає великих зусиль для відновлення стану і працездатності організму. До таких професій належить діяльність викладачів.

Результати дослідження показали, що в осіб, які належали до дослідної групи, самопочуття оцінювалося нижчими за середні або середніми значеннями (від $44,0 \pm 3,1$ до $55,0 \pm 3,8$), тоді як у контрольній групі – переважали показники вищі за середні і середні (від $58 \pm 2,1$ до $69 \pm 4,3$ бали).

Водночас за показником активності також спостерігалися певні відмінності, що мали віковий характер: в осіб літнього віку цей показник – від $52,0 \pm 6,3$ до $65,0 \pm 4,5$ балів, тоді як у контрольній групі він перебував у межах від $72,0 \pm 4,1$ до $89 \pm 2,4$.

Обидва показники мали відображення на настрої респондентів. Дослідження показало, що у респондентів дослідної групи справді цей показник є нижчим, порівняно з представниками контрольної групи. Зокрема, середньо статистичні значення у контрольній групі становили від $72,0 \pm 6,0$ до

78,5+4,7 балів (настрій вищий за середній і високий), тоді як у респондентів літнього віку він становив від 54,0+4,0 до 66,0+4,7 балів, що відповідало середньому рівню настрою.

При цьому у досліджуваних не виявлено значного зниження задоволеності від роботи, хоча на дещо нижчому рівні в осіб похилого віку було задоволення від життя. Цей показник вважався вищим за середній і складав від 64,0+5,8 до 72,0+3,4 бали, що співпадало з такими ж показниками у представників контрольної групи. Разом з тим, в індивідуальних бесідах дехто з респондентів все ж таки вказував, що відчуває втомлюваність після робочого дня і у кінці тижня, іноді відзначається роздратованість, що їх тривожило і заважало у роботі.

Це спонукало до дослідження стану тривожності викладачів та виявленню видів тривожності, що можуть бути їм характерні. Результати дослідження показали, що у дослідній групі реактивна та ситуативна тривожність була на вищому рівні, порівняно з представниками контрольної групи. При чому особливо високою була ситуативна тривожність у жінок похилого віку. Тобто з віком більшою була схильність до відчуття занепокоєння в різних життєвих ситуаціях, зростала реакція на небезпеку та очікування негативного ставлення оточення до себе.

Відомо, що тривожність може супроводжувати депресивні розлади і спричинювати неврози, що виявляються як загальний невротичний і вегетативний синдром. Аналіз стану прояву неврозів проводили за «Невротично-депресивний опитувальником» (Т. Ташев), що дозволило діагностувати респондентів на виявлення невротичних та настирливих станів.

Дослідженням показано, що у більшості респондентів за середньо статистичними показниками не виявлено схильності до неврозів як у респондентів контрольної, так і дослідної групи. Хоча у представниць дослідної групи можна було відзначити тенденцію підвищеної схильності до неврозу.

Отже, дане дослідження підтвердило, що праця викладача може мати вплив на підвищене сприйняття напруження, важчого переживання стресів і негативно відображатися на психофізіологічному стані. Це вказує на необхідності психологічної допомоги викладачам.

Література:

1. Долинська Л. В., Співак Л. М. Геронтопсихологія: *Практикум. Хрестоматія*. К.: Каравела, 2012. 240 с.
2. Ушакова І.М. Геронтопсихологія: *підручник*. Х.: НУЦЗУ, 2014. 236 с.
3. Шебанова В.І. Психогігієна. Херсон: Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2022. 54 с.
4. Braniuk Sergiy. Influence of the Neurofeedback Training on Executive Functions in the Elderly. *Notes in Current Biology*. 2018. № 8 (381). P. 96-101.

СЕКЦІЯ 2.

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УКРАЇНІ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ

Удосконалення фізичної підготовки курсантів за рахунок використання координаційної драбини

Зубченко Л.В., доцент кафедри спеціальних
дисциплін та професійної підготовки
Криворізького навчально-наукового інституту
Донецького державного університету
внутрішніх справ, к.п.н., доцент
Голик В.А., старший викладач кафедри спеціальних
дисциплін та професійної підготовки
Криворізького навчально-наукового інституту
Донецького державного університету внутрішніх справ

Поліцейський – одна із найбільш відповідальних та водночас небезпечних професій, яка потребує не лише ґрунтовних знань чинного законодавства, але й неабиякої підготовки, зокрема фізичної.

Фізична підготовка в правоохоронних органах має забезпечувати збереження здоров'я, професійної активності, усебічний розвиток фізичних якостей, професійно важливих умінь і навичок працівників, необхідних для виконання службово-оперативних завдань [1, с. 51]. Потреба якісного рівня фізичної підготовки поліцейських зумовлена не лише специфікою їхньої службової діяльності, а й загальними вимогами до розвитку здорової молоді.

Важливим завданням фізичної підготовки майбутніх поліцейських є сприяти високому рівню розвитку витривалості, координаційних та силових здібностей, здатності швидко реагувати та приймати рішення у відповідності до умов, які постійно змінюються та ускладнюються [1, 2, 4]. У зв'язку з цим виникає проблема пошуку найбільш ефективних засобів і методів, які сприятимуть розвитку та підвищенню фізичної підготовленості курсантів, що дозволить підготувати висококваліфікованого спеціаліста [4, с.35].

Майбутній поліцейський повинен володіти високим рівнем упевненості, рішучості, вимогливості до себе і до своїх дій, умінням спілкуватися з іншими, сміливістю і гнучкістю поведінки, здібністю

вирішувати нестандартні задачі, аналізувати та узагальнювати великі обсяги інформації і контролювати час [2, с.140]. На практичних заняттях з навчальної дисципліни «Спеціальна фізична підготовка» (СФП) у Криворізькому навчально-науковому інституту Донецькому державного університету внутрішніх справ (КННІ ДонДУВС) під керівництвом викладачів кафедри спеціальних дисциплін та професійної підготовки, курсанти навчаються регулювати свою рухову активність, підтримувати необхідний рівень фізичної і функціональної підготовленості, набувають досвід удосконалення та корекції індивідуального фізичного розвитку, навчаються використовувати засоби фізичної культури для організації активного відпочинку, профілактики загальних і професійних захворювань, попередження травматизму, оволодівають засобами професійно-прикладної фізичної підготовки.

Значні перспективи в цьому напрямку під час проведення навчальних занять має комплекс вправ із застосуванням координаційної драбини, який дає змогу викладачу підбирати оптимальне фізичне навантаження з урахуванням стану здоров'я та рівня фізичної підготовленості здобувачів вищої освіти [3, с. 55].

Координаційна драбина – один з кращих тренажерів для розвитку спритності, маневрування, координації, балансу, швидкості, прискорення. Це тренажер, який є сходами з м'яких, паралельно укладених в півметрі один від одного строп завдовжки 4-10 м і пластмасових поперечних перекладин, зафіксованих на стропках на відстані 40 см один від одного.

Тренування з координаційною драбиною є одними з кращих для розвитку швидкості ніг. Також вона допомагає поліпшити здатність зберігати рівновагу в русі. Працюючи з драбиною, можна поліпшити прискорення, маневреність, витривалість і силу. В процесі занять зі снарядом крім м'язів, тренується мозок і нервова система того, хто займається, привчаючи організм здійснювати більш відточені рухи. Тренування на координаційній драбині не потребують особливою підготовки [3].

Важливий фактор – зручність використання. Цей тренажер дуже досить компактний і легкий, не займає велику площу, нескладна зборка, а також мобільність, що дозволяє займатися практично всюди. Тренування на драбині є комплексним: поєднання розминки і безпосередньо тренування. Повторюючи одні й ті ж вправи, постійно збільшуючи темп, мозок та центральна нервова система привчається до швидких рухів.

Які ж вправи доступні за допомогою координаційної драбини? Практичні заняття з навчальної дисципліни «СФП» з використанням координаційної драбини викладачі зазвичай проводять за конкретною програмою (з двох вправ на кожну основну навичку), наприклад:

а) вправа 1. «Класики». Покланьте перед координаційною драбиною. Відштовхнувшись двома ногами від підлоги, підстрибніть і приземліться в перший квадрат сходів драбини на ліву ногу. Далі відштовхнувшись лівою ногою від підлоги, підстрибніть і приземліться в наступний квадрат сходів на обидві ноги. У наступний квадрат сходів приземляйтеся вже на праву ногу і так далі.

б) вправа 2. «Всередину-назовні». Знову покланьте перед координаційною драбиною. Зробіть крок в перший квадрат спочатку лівою, потім правою ногою. Потім ліву ногу розмістите зовні лівої сторони наступного квадрата, а праву зовні праворуч від правої сторони квадрата. Тепер повертайтеся всередину наступного квадрата з лівої ноги і так далі.

в) вправа 3. Крок убік. Встаньте біля лівого кута координаційної драбини. Лівою ногою зробіть шаг в перший квадрат і сюди ж приставте праву ногу. Тепер перемістуйтеся за межі тренажера спочатку лівою, потім правою ногою. У наступний квадрат сходів знову зашагуємо знову спочатку лівою, потім правою ногою і в такій же послідовності продовжуємо рух за межі тренажера. Так треба дійти до кінця доріжки.

Вправи з часом ускладнюють за рахунок підвищення швидкості, збільшення кількості разів, включення до роботи рук з гантелями, м'ячем.

Також в інституті працюють багато спортивних секцій, де на

тренуваннях намагаються використовувати координаційну драбину. Для тренування спеціальних спортивних навичок поєднують звичайні вправи з вправами, які найбільш часто використовують у конкретному виді спорту. Наприклад, в ході тренувань представників секції легкої атлетики використовують вправи на координаційній драбині з бігу, стрибками та ін.; для тих, хто займається ігровими видами спорту – бокові рухи, рухливі вправи та ін.

Отже, застосування координаційної драбини у навчально-виховному процесі з курсантами КННІ ДонДУВС може сприяти зміні їх інтересу до занять, активізувати регулярні тренування. Також вона є дієвим засобом покращання рівня здоров'я курсантів, можливості регулювати свою рухову активність, підтримувати необхідний рівень фізичної і функціональної підготовленості.

Література:

1. Брижак С. М. Актуальні проблеми вдосконалення системи фізичної підготовки курсантської молоді. *Проблеми та перспективи спеціальної підготовки правоохоронних органів України* : зб. матеріалів круглого столу. Київ, 2017. С. 51–53.
2. Ведерніков В. А. Актуальні проблеми та інноваційні підходи до вдосконалення системи фізичної та спеціальної підготовки співробітників правоохоронних органів. *Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення* : тези доп. XV Міжнар. наук.- практ. конф. Харків, 2015. С. 140–143.
3. Горчанюк Ю.А. Зміни показників фізичної підготовленості волейболістів 9 – 11 років під впливом спеціально підібраних комплексів вправ складнокоординаційної спрямованості. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Київ. Випуск 5 (125), 2020. С.54-58.
4. Дідковський В. А., Бондаренко В.В., Кузенков О.В. Фізична підготовка працівників Національної поліції України [Текст] : навч. посіб. Київ : Нац. акад. внутр. справ, ФОП Кандиба Т. П. 2019. 98 с.

Коломієць Ю.М., т.в.о. завідувача кафедри
тактико-спеціальної та спеціальної фізичної підготовки
Одеського державного університету внутрішніх справ

Мукоїда Р.В., в.о. доцента кафедри
тактико-спеціальної та спеціальної фізичної підготовки
Одеського державного університету внутрішніх справ, к.ю.н.

Характерною особливістю професійної діяльності поліцейських є тривала та посилена дія значної кількості стресогенних психотравмуючих факторів. Високий рівень небезпеки, напружений характер діяльності, специфічні, а часто дуже важкі і навіть екстремальні умови праці та побуту поліцейських значно впливають на їх психічний стан та здоров'я.

Діяльності працівників поліції притаманні психологічні особливості, а саме: правова регламентація (підпорядковує діяльність працівників до суворого дотримання закону); наявність владних повноважень (уміння розумно, законно користуватися наданою владою); постійне протиборство (постійна складна інтелектуальна робота, шифрування своїх цілей, маскування соціальних ролей); комунікативність (здатність спілкування з широкою за своїм діапазону середовищем); дефіцит часу і наявність перевантажень на роботі (оперативність і швидкість розкриття злочинів, дотримання процесуальних й інших термінів, що відводяться на розслідування кримінальної справи, розгляд заяву громадян тощо); напруженість (пов'язана з великими фізичними і психічними навантаженнями, яких зазнає працівник через високу екстремальність його діяльності, діями в умовах конфліктних ситуацій, ненормованим робочим днем та ін.)[1, с.283].

Негативний вплив зазначених факторів здатний спричинити нервово-психічні розлади, психічну дезадаптацію та стресові стани, що нерідко стають основною причиною зривів у професійній діяльності, нервових зривів, втрати або значного зниження рівня працездатності, появи міжособистісних конфліктів, порушень дисципліни тощо.

Поведінка працівника в психологічно напружених та екстремальних

ситуаціях визначається його професійною компетентністю, мотивацією і особистою психологічною підготовленістю, здатністю до професійної безпеки.

З метою ефективної діяльності Національної поліції у 2019 році було розроблено Порядок організації системи психологічного забезпечення поліцейських[3].

Сокурєнко В.В., визначає психологічне забезпечення службової діяльності як технологію (сукупність форм, методів, прийомів, алгоритмів) пошуку, вивчення, створення, збереження, підтримки та відновлення психологічного ресурсу, необхідного для ефективного виконання цієї діяльності. За своєю суттю психологічне забезпечення являє собою цілеспрямовану, науково обґрунтовану, організовану трансформацію психологічного ресурсу зі стану потенційного в актуальний [4, с. 252].

Психологічна готовність поліцейського уявляється як процес формування у працівників поліції, поліцейських ЗВО, курсантів (слухачів) професійно-психологічної надійності, стійкості, готовності до різноманітних умов службової діяльності, навичок конструктивної комунікації з населенням.

Важливим напрямом психологічного забезпечення працівників поліції є процес визначення в особи провідних індивідуально-психологічних особливостей, якостей і рис характеру, мотивації її поведінки, психофізіологічних, емоційних реакцій та станів, закономірностей перебігу психічних процесів, рівня розвитку інтелекту, пізнавальної сфери, особливостей мислення, пам'яті, уваги, емоційно-вольової сфери, способу прийняття самостійних рішень, наявності лідерських тенденцій, загального розвитку комунікативних якостей, схильності до управлінської діяльності, прогнозування стресостійкості, успішності у певних умовах професійної діяльності, психологічної готовності до несення служби в екстремальних ситуаціях.

Цей напрям реалізується шляхом психологічного дослідження з

використанням формалізованих методів (тести, опитувальники, проєктивні та психофізіологічні методики) та малоформалізованих методів (спостереження, бесіди, інтерв'ю, аналіз продуктів інтелектуальної діяльності індивіда).

Психологічна підготовка об'єктів системи психологічного забезпечення реалізується шляхом проведення навчальних, практичних занять із використанням інноваційних методів, технологій, інтерактивних форм навчання (ділові ігри, моделювання ситуацій, тренінги).

Необхідним елементом психологічної підготовки є психопрофілактична робота, яка складається з комплексу організаційних, психологічних, просвітницьких, психопрофілактичних заходів, що проводяться з метою підтримки оптимальної працездатності працівників поліції, курсантів (слухачів), поліцейських ЗВО, зведення до мінімуму впливу на них несприятливих чинників службової діяльності, збереження їх психологічного та фізичного здоров'я.

Без уваги неможливо залишити такі важливі напрями психологічної підготовки, як підтримка та оптимізація соціально-психологічного клімату в колективах та психологічне супроводження службової діяльності працівників поліції. Ці напрями реалізується шляхом здійснення моніторингу стану соціально-психологічного клімату в колективах, виявлення чинників, що негативно позначаються на ефективності діяльності, працездатності колективів а також проведення заходів корекції внутрішньокolleктивних відносин. надання відповідних рекомендацій для підвищення ефективності професійної діяльності колективів. Щодо психологічного супроводження службової діяльності працівників поліції, то основними напрямам тут є надання психологічних консультацій працівникам поліції, складання психологічних портретів підозрюваних, обвинувачених осіб, надання необхідної психологічної допомоги в ході проведення допитів, у тому числі неповнолітніх осіб.

Особливої уваги потребує психологічне супроводження освітнього процесу у ЗВО. Не можна не погодитися з І. В. Клименко, який психологічну

підготовку об'єктів системи психологічного забезпечення запропонував реалізовувати як систему діяльності психологів, що сприяє активізації всіх складових процесу професійної підготовки; надає суб'єктам освітнього процесу можливості усвідомлювати і приймати вимоги професійних поліцейських практик до їх особистісно-професійних характеристик; дозволяє гармонізувати внутрішній психічний розвиток особистості та зовнішні умови її соціально-професійного життя; наближує рівень підготовки поліцейських до сучасних запитів суспільства[2].

Цей напрям реалізується шляхом здійснення відповідних психологічних заходів (анкетування, спостереження, індивідуальні та групові консультування, проведення тренінгів, навчання курсантів (слухачів) основним психологічним методам та прийомам саморегуляції для формування навичок ефективної адаптації до умов подальшої професійної діяльності).

Таким чином, система психологічного забезпечення поліцейських, працівників Національної поліції України та курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, є важливою складовою підготовки та супроводження діяльності сучасного поліцейського та багато в чому визначає успішність цих процесів.

Література:

1. Житар В. Д., Психологічні особливості діяльності працівників поліції. *Вісник ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка*. 2021. Вип.1 (93). С. 275-285.
2. Клименко І. В. Психологічні засади професійної підготовки поліцейських : монографія. Харків : Фоліо, 2018. 424 с.
3. Порядок організації системи психологічного забезпечення поліцейських, працівників Національної поліції України та курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських : Наказ МВС України від 06.02.2019 № 88 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0348-19> (дата звернення: 10.03.2023).
4. Сокурено В.В. Психологічне забезпечення службової діяльності

поліцейських. Бочаровські читання : тези доп. учасників Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 25-річчю підгот. психологів у Харків. нац. ун-ті внутр. справ (Харків, 13 квіт. 2018 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2018. 324 с.

Методологічні засади професійної підготовки поліцейських: сучасні виклики

Загоруй Л.М., доцент кафедри правосуддя
Луганського навчально-наукового інституту ім. Е.О. Дідоренка
Донецького державного університету внутрішніх справ, к.ю.н., доцент

Концептуальні методологічні засади професійної підготовки поліцейських обговорюється фахівцями на різних наукових майданчиках. Однак це не зменшує гостроти й актуальності питання, оскільки вища освіта має безпосередній вплив на зростання економіки, демократичний вектор існування держави та розвиток суспільства в цілому, на забезпечення безпеки та оборони. З урахуванням зазначеного підготовка кваліфікованого поліцейського є однією із базових основ забезпечення верховенства права, правопорядку та охорони прав людини та громадянина.

Вважаємо, що з урахуванням глобальних викликів простежується декілька тенденцій в межах питання методологічних засад професійної підготовки поліцейських. По-перше, розвиток науки, технологій, глобалізація вимагають від вищої освіти постійного оновлення та адаптації до змін у суспільстві. На сьогодні зазначене ускладнюється ще й введенням воєнного стану в Україні, що вимагає додаткових зусиль з боку всіх учасників освітніх правовідносин (особливо для переміщених вищих навчальних закладів з тимчасово окупованих територій або для тих, які наближені до районів введення бойових дій тощо). По-друге, актуальним залишається питання, яке потребує напрацювання нових підходів щодо навчання [1], і це стосується всіх навчальних закладів, які надають освітні послуги, це підвищення якості освітніх послуг та рівня професійної підготовки, в даному випадку,

поліцейського, оскільки виявляється тенденція розриву між реальним рівнем підготовки та вимогами у сфері практичної діяльності. А сподівання майбутніх поліцейських, що на практиці ще хтось буде займатися їхнім навчанням, вважаємо, є хибним.

Актуальність питання методологічних засад професійної підготовки поліцейських також полягає в тому, що впровадження інновацій в навчальний процес, розробка нових технологій та методів впливає на формування креативного мислення та самостійність поліцейського. Це дозволяє підготувати поліцейських, які мають потенціал для подальшого постійного саморозвитку та професійного зростання з урахуванням соціальних, інформаційних, технологічних викликів. Утім, багаторічний власний досвід викладацької роботи з майбутніми поліцейськими переконує, що певна частина здобувачів вищої освіти або не здатна до самостійного прийняття рішення, або ці навички розвинені слабо, що загалом впливає на результативність та якість виконання роботи. Це питання потребує додаткової уваги та напрацювання шляхів вирішення, можливо навіть радикальних, тобто відрахування таких здобувачів спеціальної вищої освіти.

Далі зауважимо, що розробка ефективних методологічних засад професійної підготовки поліцейських може допомогти підвищити якість дослідницької роботи та науковий потенціал навчального закладу, що забезпечує розвиток науки та оновлення кадрового складу.

Однак, вважаємо, що все зазначене, незважаючи на вагомі зусилля зі сторони, яка надає освітні послуги, може давати незначні результати, а точніше не ті, на які очікують суспільство і держава, щодо рівня підготовки поліцейського, його професійної правосвідомості, правової культури. У зв'язку з цим виникає питання нового осмислення філософії організації навчального процесу, в основі якого повинна бути, по-перше, соціальна спрямованість роботи поліцейського протягом всього періоду навчання. Навколо такої основи потрібно вибудовувати фундаментальні знання здобувачів щодо прав і свобод людини та громадянина, їх забезпечення та

дотримання в правоохоронній діяльності, усвідомлення того, що поліцейський утримується за рахунок податків населення і відповідно його діяльність спрямована виключно на благо платника податків. Інструментом для досягнення поставленої мети повинні бути спецкурси. У зв'язку з цим можливо доречним було б звернути увагу на позитивний закордонний досвід підготовки поліцейських в США, Франції, Італії, ФРН щодо вивчення спеціального курсу «Робота з населенням» [3, с. 8]. По-друге, виховання високих особистих моральних якостей. По-третє, постійне закріплення теоретичних знань на практичних заняттях та тренувальних центрах (наприклад, криміналістичні полігони, квест-полігони тощо), які повинні діяти протягом всього навчального року. По-четверте, запровадження постійного зв'язку із замовниками (роботодавцями), які беруть участь у вдосконаленні навчальних програм та під час проведення атестацій здобувачів.

Загалом, методологічні засади професійної підготовки поліцейських є вкрай важливим елементом у забезпеченні ефективної діяльності правоохоронних органів та їх відповідності вимогам сучасного суспільства. Ці засади повинні базуватися на сучасних наукових дослідженнях та практиці, враховувати індивідуальні особливості та закордонний досвід підготовки поліцейських кадрів.

Література:

1. Кокарєва А.М. Методологічні засади професійної підготовки інженерів в технічних університетах. *Вісник Національного авіаційного університету*. 2015. № 6. URL: <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/view/10202> (дата звернення: 14.05.2023).
2. Галуцько В.М. Методологічні засади професійної підготовки поліцейських у вищій школі. *Професійна підготовка поліцейських в Україні: методологія, теорія, практика. Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (29 травня 2020 року)*. Херсон: Херсонський факультет Одеського державного університету внутрішніх справ, 2020. 190 с. С. 44-47. URL: <http://dSPACE.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/4096/1/44.pdf> (дата звернення:

15.05.2023).

3. Закордонний досвід підготовки кадрів для сил сектору безпеки та можливості його використання в Україні [Текст] : науч. – метод. рек. / К.Л. Бугайчук, І.Б. Гончаренко, Ю. О. Михайлова, І.О. Святокум, О.В. Федосова, Д. В. Швець. Харків : Харк. нац. ун-т внутр. справ. 2016. 120 с.

Застосування ігрових технологій навчання при викладанні навчальної дисципліни «Криміналістика» в освітньому процесі Національної академії внутрішніх справ

Воробей О.В., професор кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз
навчально-наукового інституту № 2 Національної академії
внутрішніх справ, к.ю.н., доцент

На даний час в освітній практиці часто використовуються професійно-ділові ігрові технології: дидактичні системи використання різноманітних ігор, під час проведення яких формуються вміння вирішувати завдання на основі компромісного вибору (ділові та рольові ігри, імітаційні вправи, індивідуальний тренінг, комп'ютерні програми тощо) [1, с. 392]. Як відомо, рольові ігри відносяться до імітаційних технологій навчання (їх здебільшого називають технологіями «активного навчання»), специфіка яких полягає у моделюванні в навчальному процесі взаємин і умов реального життя. Організація в освітньому процесі здобувачів вищої освіти адекватного реального професійного життя робить їх не пасивними об'єктами, а активними суб'єктами діяльності. Орієнтація курсантів у процесі такого «життєвого» навчання в реаліях професійної, суспільної, наукової та інших галузей життя дає їм змогу бачити перспективи свого життєвого шляху, планувати й свідомо розвивати свої здібності.

Слід зазначити, що за допомогою імітаційних технологій навчання можлива компенсація наступних недоліків традиційного навчання. Наприклад, для традиційного навчання є властивим пасивний характер засвоєння знань більшістю здобувачів, адже викладач виконує роль

передавача інформації. Це веде до формального засвоєння знань і не дає розвиваючого результату. Крім того, засвоєння готових істин і розпоряджень формує тип особистості, що звикає підкорятися, а не тип вільної особистості, що усвідомлює відповідальність за свій вибір, свої дії. Другою особливістю традиційного навчання є переважно вербальний характер, тому воно ефективне лише для тих здобувачів, у яких розвинуте абстрактне мислення. Курсанти з наочно-образним і наочно-дієвим мисленням відчують великі труднощі в навчанні. До того ж вербальний характер навчання недостатньо розвиває емоційну сферу, почуття, оскільки відомо – інформація, яка не зачепила почуттів, не стає переконанням, не проявляється ні в поведінці, ні в професійній діяльності. Третя особливість традиційного навчання – масовість. Викладач працює з усіма здобувачами (з масою) і з кожним, але при цьому рідко використовує колектив як засіб розвитку особистості. Однак, справжній цілісний розвиток індивідуальності можливий лише у спільності людей – колективі. Завдяки імітаційним технологіям навчання вдається уникнути вказаних недоліків традиційного навчання. Це забезпечують такі особливості імітаційних технологій навчання як навчання в діяльності (замість вербального навчання), організація колективної діяльності мислення та використання групи як засобу розвитку індивідуальності. Спеціально організована навчальна діяльність розвиває у здобувачів вміння спілкуватися, мислити, розуміти явища, здатність до рефлексії й практичної дії. У результаті отримані знання краще узагальнюються та закріплюються [2, с. 155].

Безпосереднє емоційне заглиблення у ситуацію, змагання і колективізм у пошуку кращих рішень, можливість широкого варіювання ситуацій у процесі ділового спілкування, тренування креативного мислення, розвиток імпровізаційних можливостей і вміння швидко реагувати на зміну обставин, зробили метод навчальних ігор дуже популярним. Рольові ігри характеризуються наявністю завдання чи проблеми і розподілом ролей між учасниками для їх вирішення. Вони передбачають поступову підготовку

учасників до їх проведення. Починати слід з аналізу і вирішення конкретних ситуацій, де моделі об'єкта і відносин уже задані в готовому вигляді. Так, для аналізу конкретної ситуації береться реальна ситуація, що мала ті чи інші наслідки. Здобувачі мають виділити проблему, сформулювати її, визначити, якими були умови, які засоби вирішення проблеми вибиралися, чи були вони адекватними й чому і т. д. Розвиваючий ефект гри визначається сприятливою атмосферою, у яку потрапляють її учасники. Перш за все, це прекрасна можливість для активної особистісної взаємодії і самовизначення.

Під час викладання навчальної дисципліни «Криміналістика» для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр у навчально-науковому інституті №2, а саме з теми «Тактика допиту» викладачем пропонується розділитись на кілька підгруп. Кожна така міні-група отримує завдання: провести допит за певним сценарієм, де кожен учасник має виконати свою роль. Наприклад, перша підгрупа має відтворити допит неповнолітнього свідка, друга – потерпілого, третя – підозрюваного, четверта – допит кількох осіб. Проведене інсценування цієї слідчої дії записується в режимі відеофіксації. Так, одна з підгруп створила сценарій за фабулою, де неповнолітня особа стала свідком крадіжки з приміщення. Члени групи виконували ролі самого неповнолітнього, слідчого, законного представника неповнолітнього, спеціаліста-криміналіста, який здійснював відеозйомку цієї слідчої (розшукової) дії, та інших учасників.

Відзняті відеоролики ігрових допитів демонструються під час проведення практичного заняття. Викладач з навчальною групою після перегляду із застосуванням мультимедійного проектору проводять детальний аналіз проведеної слідчої (розшукової) дії. Здобувачі мають перевірити, чи було дотримано вимог законності допиту: обґрунтованість його проведення; суворе виконання слідчим усіх вимог процесуального закону, що регламентує його проведення; об'єктивність, всебічність і повнота допиту; дотримання етичних норм. У колективному обговоренні зазначається, чи був допит активним, цілеспрямованим та планомірним. Чи були застосовані

тактичні прийоми, які б дозволили отримати повні і правдиві показання не тільки від особи, яка бажає допомогти слідчому, але і від особи, яка намагається приховати правду.

Практика застосування ігрових технологій зі здобувачами показала їх активність та креативність при створенні ігрових ситуацій і виконанні відведених ролей, а також у практичному засвоєнні практичних навичок. Слід відзначити, що така форма проведення занять і виконання завдань визначається самими здобувачами найбільш цікавою та корисною.

Ігрова технологія вигідно відрізняється від інших методів навчання тим, що дає змогу здобувачу бути особисто причетним до ходу гри, дає можливість прожити певний час близькі до реальних професійні й життєві умови. Практика показує, що серед найбільш ефективних методів інтерактивного навчання, які бажано використовувати в підготовці поліцейських, відносяться саме робота в малих групах, що дає можливість усім учасникам брати участь в роботі групи, практикувати навички співробітництва та рольова гра як розігрування обставин практичної ситуації із заздалегідь розподіленими ролями, що відображають певні види службової діяльності) [3, с. 70]. Однак, слід підкреслити, що ігрові технології не повинні підміняти традиційні, перевірені багаторічним досвідом, методи навчання, а доповнювати їх, розширюючи методичний арсенал викладача, сприяти більш ефективному досягненню поставленої мети і завдань як конкретного заняття, так і всього навчального курсу в цілому.

Література:

1. Шевченко В. Сучасні методи та технології навчання у вищій школі України. *EUROPEAN HUMANITIES STUDIESN / EUROPEJSKIE STUDIA HUMANISTYCZNE*. С.389-399.
2. Стрельников В. Ю., Брітченко І.Г. Сучасні технології навчання у вищій школі: модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МІПК ПУЕТ. Полтава: ПУЕТ, 2013. 309 с.
3. Швець Д.В., Кобко Є.В. Інтерактивні технології у професійній підготовці поліцейських. *Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України*. 2021.

С.69-72.

Формування професійної етики як складова професійної підготовки сучасного поліцейського

Пальшков К.Є., доцент кафедри теорії та історії держави і права Одеського державного університету внутрішніх справ, к.п.н., доцент

Нівня Г.О., доцент кафедри теорії та історії держави і права Одеського державного університету внутрішніх справ, к.ф.н.

Професійна підготовка поліцейського сьогодні являє собою комплексне, багатокомпонентне завдання. Одним з ключових його аспектів є формування у здобувачів освіти професійної етики, що впливає з соціальної орієнтованості діяльності правоохоронця.

Як і для інших представників професій, що пов'язані з роботою з населенням, недотримання правозахисником норм професійної етики є серйозною підставою для визнання його професійної непридатності, притягнення до відповідальності і навіть звільнення з посади [1, с. 88]. Отже, засвоєння майбутнім поліцейським правил і принципів професійної етики є не лише запорукою його подальшого успіху, а й обов'язковою умовою роботи в сфері правоохоронної діяльності взагалі. Військовий час, своєю чергою, створює додаткові виклики для особистості поліцейського. Адже в кризовій ситуації суспільство як ніколи потребує на захисників правового і суспільного порядку, які мають високі моральні чесноти.

Спрямованість України на євроінтеграцію спричиняє трансформації ціннісних орієнтацій суспільства, що зумовлює відповідні зміни в царині права і правоохоронної діяльності. Побудова демократичного суспільства і правової держави неможлива без формування відповідного світогляду правоохоронців. Як зазначає українська дослідниця О. Нестерцова-Собакарь,

«Спостерігаючи за поведінкою поліції у демократичній державі, можна судити про рівень демократії у ній» [2, с. 97].

Зважаючи на обрану країною орієнтацію, доцільним є врахування досвіду зарубіжних країн щодо формування норм професійної етики у працівників поліції. Перш за все, необхідно зважати на зміни у підходах до поліцейської діяльності, що спостерігаються в сучасній Європі. Це, головним чином, орієнтація діяльності поліцейського на служіння громадянам, а не на застосування заборонних та припинювальних заходів [2, с. 95]. Така переорієнтація першою чергою зачіпає царину професійної етики правоохоронців, оскільки партнерські стосунки працівників поліції з громадянами можливі лише за умов дотримання першими відповідних етичних правил та принципів.

Перехід правоохоронних органів від карального до соціально-сервісного виду діяльності є провідною тенденцією сучасності. Поліцейський сьогодні повинен бути готовий за потреби надати громадянину психологічну та домедичну допомогу, а також допомогу у розв'язанні деяких побутових питань, в тому випадку, коли людина з певних причин не здатна вирішити їх самотійно [3, с. 35]. В цьому контексті позитивні результати приносить практика залучення курсантів-поліцейських до волонтерської діяльності, що сприяє формуванню партнерських стосунків поліції та громадян.

Важливими тенденціями сучасної європейської підготовки правоохоронців є навчання поліцейській етиці з акцентом на питанні прав людини, співробітництво поліцейських з провідними правозахисними організаціями; навчання професійній етиці у поєднанні з формуванням у здобувачів навичок менеджменту [2, с. 97]. Формування вищезазначених компетентностей у працівників поліції є важливою віхою на шляху побудови правової держави.

Звертаючись до зарубіжного досвіду, не слід, однак, нехтувати надбаннями вітчизняної наукової думки. Так, українські дослідники наголошують, що працівник поліції обов'язково повинен мати такі якості як

почуття справедливості, відповідальність, неупередженість. Етичні принципи повинні втілюватися в такій поведінці правоохоронця, що ґрунтується на засадах ввічливості, толерантності, поваги до людини та її гідності. До чеснот, якими повинен володіти правоохоронець, науковці відносять мужність, розсудливість, сумління, поміркованість [3, с. 37]. Отже, важливим завданням професійної підготовки поліцейських є формування у них відповідних цінностей, оскільки саме цінності (як правові, так і загальні) становлять фундамент етичної поведінки поліцейського.

Резюмуючи, підведемо підсумок. Перед сучасними працівниками Національної поліції України стоять непрості виклики. Військовий час потребує від них мобілізації всіх моральних та фізичних ресурсів. В цих непростих умовах правоохоронець повинен залишатися в довірливих, партнерських відносинах з населенням. Витримати всі випробування, гідно пройти цей кризовий період, може лише людина, що має високі моральні якості, для якої слова «моральність» і «цінності» – наповнені змістом. В таких умовах, формування професійної етики у поліцейських є важливою складовою їх професійної підготовки. Глибоко засвоєні принципи професійної етики стануть тим моральним стрижнем, що допоможе поліцейському вистояти в будь-яких умовах. В подальшій же перспективі, правоохоронці, що працюють на засадах професійної етики, зроблять великий внесок у побудову демократичного суспільства і правової держави.

Література:

1. Берендєєва А. І. Правова основа професійної етики працівників поліції. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2016. Вип. 2. С. 87-91.
2. Нестерцова-Собакарь О. В. Формування норм професійної етики поліцейського на основі використання зарубіжного досвіду. *Актуальні проблеми превентивної діяльності Національної Поліції: 2021 рік: Матеріали регіон. Наук.-практ. Конф., 22 квіт 2021 Р. Дніпро, 2021. С. 95-98.*
3. Петрова Г. М. Основні цінності й принципи професійної етики поліцейського. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2020. том 19 № 1. С. 32-44.

Interactive methods of learning a foreign language in institutions of higher education in the field of law

Anastasia Mazur

cadet of the 1st year of Kherson Faculty
of the Odessa State University of Internal Affairs

Yana Prenko

Senior Lecturer of the Department
of General Law and social and humanitarian
disciplines of Kherson faculty of Odessa State
University of Internal Affairs

Interactive methods of learning a foreign language in institutions of higher legal education are quite relevant, as they combine two important aspects of the modern educational process – a foreign language and legal training.

- International cooperation: In today's world, international cooperation between countries and international organizations is extremely important. There is a growing need for legal specialists who can interact with foreign colleagues and partners. Learning interactive methods of learning a foreign language allows students of legal higher education institutions to improve their communication skills and communicate more effectively in an international environment.

- Active involvement of students of higher education: Interactive learning methods promote active participation of students in the learning process. Instead of passively studying grammar and vocabulary, they can participate in a variety of interactive exercises, discussions, role-plays and simulations of situations corresponding to practical situations in the legal field.

- Practical focus: Interactive methods of learning a foreign language in legal institutions of higher education can be focused on the practical application of the language in the legal field. This means that students get the opportunity to acquire skills in writing official letters, drafting legal documents, conducting negotiations and concluding agreements. Interactive methods include various exercises and tasks that contribute to the formation of practical skills necessary for the legal profession.

- **Motivation and interest:** Interactive methods of learning a foreign language cause greater motivation and interest in students. With the help of various games, role-playing situations and projects, students can be actively involved in the learning process and discover their talents and individual abilities. This can positively affect their motivation to learn the language and increase the effectiveness of the educational process.

- **Cultural awareness:** Learning a foreign language through interactive methods allows students to gain a deeper understanding of the culture and legal system of another country. They can learn more about the legal traditions, precedents, judicial system and professional ethics of lawyers in other countries.

Today, interactive teaching methods are a relevant way of working as a teacher in the classroom, a trainer in a group, and a teacher in any educational institution. Interactive learning methods, unlike traditional ones, are based on the active interaction of the participants of the educational process, while the main weight is given to the interaction of the listeners among themselves.

Future specialists should have not only professional knowledge and skills, but also a desire for active creative search, responsibility for their professional duties and the results of their activities, which characterizes the formation of social and professional maturity of higher education students.

«Interactive» means capable of interaction in the process of conversation, dialogue, action with a computer or a person. Therefore, interactive learning involves the active interaction of all participants in the educational process (teacher and student), which individualizes everyone's participation in group activities with a clearly planned learning outcome [2].

What is Legal English?

It is one of the many forms of English used in legislation. In other words, it is a technical language specifically designed as a language for professional lawyers, such as judges, barristers, paralegals and barristers. Legal English is not a native language for these professionals. Therefore, they must learn this language from a technical context in order to perform well in the field of law.

Why is this so important?

Learning legal terms is important for your career if you study law regardless of the country. The main reason for this is the growth of globalization. Since many people study in one country and apply the skills they learn when moving to another country, it is important that you are able to communicate well when interacting with others.

Learning legal terms along with legal concepts is the only way to present yourself as a lawyer. Due to the difficult market for lawyers, it is a necessity for all lawyers [3].

Therefore, the study of legal English forms communicative competences in all types of speech activity for professional and communicative purposes and the development of skills without which it is impossible to work independently with English-language legal literature and documents. A lawyer must have a grammatical minimum that covers syntax and morphology.

Literature:

1. The use of an interactive whiteboard in teaching English in a legal direction website. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4489> (access date: 05/15/2023).
2. The use of interactive learning technologies in teaching the disciplines of the technical cycle of the website. URL: <https://vseosvita.ua/library/embed/0100abam-25cf.doc.html> (access date: 05/15/2023).
3. The importance of learning legal English for lawyers website. URL: <https://bdaily.co.uk/articles/2012/10/04/the-importance-of-learning-legal-english-for-lawyers> (accessed 15/05/2023).

Морально – правова готовність працівників органів Національної поліції України до вирішення проблем громадян у сфері забезпечення прав і свобод людини

Кравцова С.О., курсант 201 н.в. Херсонського факультету ОДУВС, рядовий поліції

Науковий керівник: **Федорченко О.В.**, завідувач кафедри загальноправових та соціально-гуманітарних дисциплін Херсонського факультету ОДУВС, к.і.н., доцент

У своїй доповіді, я хочу звернути вашу увагу на те, як важливо мати морально-правову готовність для працівників органів національної поліції України. Робота поліцейських пов'язана з безпекою і захистом прав і свобод громадян, тому ми повинні бути готові до вирішення будь-яких проблем, які можуть виникнути у цій сфері.

Морально-правова готовність – це здатність працівника органів національної поліції до розуміння і виконання своїх обов'язків, з урахуванням моральних і етичних норм. Також це здатність до правильного реагування на складні ситуації, які можуть виникнути у процесі служби.

Ця робота пов'язана з вирішенням проблем громадян у сфері захисту їх прав і свобод. Це може бути різноманітні проблеми, такі як насильство в сім'ї, крадіжки, шахрайство, порушення правил дорожнього руху та інші. У таких ситуаціях важливо не тільки виконати свої обов'язки, але й зробити це з максимальною моральною і етичною відповідальністю. [1]

Для досягнення морально-правової готовності працівників органів національної поліції необхідно проводити постійну підготовку і навчання. Професія поліцейського пов'язана з постійним ризиком, тому ми повинні бути готові до будь-яких ситуацій. Також важливо мати чітку систему цінностей, які допоможуть нам приймати правильні рішення у складних ситуаціях. [2]

Морально-правова готовність працівників органів Національної поліції України є важливим аспектом їхньої професійної діяльності. Вона визначається рівнем знання законодавства, етики та моральних принципів, а також готовністю до дій у складних ситуаціях, які можуть виникнути під час виконання службових обов'язків.

Для забезпечення високого рівня морально-правової готовності працівників національної поліції України, Міністерство внутрішніх справ України затвердило Положення про формування морально-правової готовності працівників органів національної поліції. Це документ, який

визначає основні напрямки роботи з формування морально-правової готовності працівників та встановлює вимоги до їхнього рівня.

Дослідження, проведене Інститутом соціології НАН України у 2019 році, показало, що рівень морально-правової готовності працівників Національної поліції України є середнім. Однак, згідно зі звітом про роботу Національної поліції України за 2020 рік, були здійснені заходи з підвищення рівня морально-правової готовності працівників, в тому числі за допомогою програми «Служба з відповідальним обличчям».

Морально-правова готовність працівників органів національної поліції України є важливим фактором для забезпечення прав і свобод громадян. Вона дозволяє працювати в рамках закону та етичних норм, а також допомагає уникнути порушень прав людини під час виконання службових обов'язків. Тому, подальше підвищення рівня морально-правової готовності працівників національної поліції України є важливим завданням для забезпечення безпеки та захисту прав громадян.

Для формування морально-правової готовності працівників Національної поліції України проводяться різноманітні заходи, зокрема тренінги, семінари, курси підвищення кваліфікації та інші навчальні програми. Також важливим елементом є контроль за дотриманням етичних норм та моральних принципів у роботі працівників. [3]

У 2020 році Національна поліція України впровадила нову ініціативу – проект «Правовий супровід національної поліції», який передбачає надання юридичної допомоги працівникам нацполіції у складних правових ситуаціях. Це дозволяє не тільки забезпечити захист прав працівників, але й покращити їхню морально-правову готовність. [4]

Крім того, важливою складовою морально-правової готовності працівників національної поліції України є їхньою взаємодією з громадськістю. Прозорість та відкритість у роботі поліцейських, а також дотримання прав людини та громадянських свобод є важливими аспектами,

які сприяють формуванню довіри до нацполіції та підвищенню рівня морально-правової готовності її працівників.

Отже, хочу підкреслити, що морально-правова готовність працівників органів національної поліції є важливим елементом нашої професійної діяльності. Це допомагає нам захищати права і свободи громадян, забезпечувати порядок і безпеку в нашій країні. Тому необхідно постійно працювати над підвищенням рівня морально-правової готовності нашого колективу.

Література:

1. Методичні рекомендації щодо формування морально-правової готовності працівників органів національної поліції.
2. Стаття «Морально-правова готовність працівників поліції: сутність, складові, формування» в журналі «Право і безпека» (2018)
3. Офіційний сайт Національної поліції України – <https://np.gov.ua/>
4. Стратегія розвитку Національної поліції України на період до 2020 року – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-2016-%D1%80>

СЕКЦІЯ 3. ПУБЛІЧНІ ТА ПРИВАТНІ ГАЛУЗІ ПРАВА ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УКРАЇНІ

Право на житло: захист та реалізація в умовах воєнного стану

Маяцька Є.Г., студентка групи 21 ПЗдс

Херсонського факультету ОДУВС

Науковий керівник: **Алексєєнко А.О.**, викладач кафедри
загальноправових та соціально-гуманітарних
дисциплін Херсонського факультету ОДУВС

24 лютого 2022 року Повномасштабне вторгнення Російської Федерації на територію України змусило все суспільство працювати в правовому режимі воєнного стану. Мільйони українців втратили свої домівки через війну.

Протягом квітня-травня представники державної влади почали наголошувати, що житло є правом людини. Президент України Володимир Зеленський у відеозверненні 16 квітня заявив, що "кожен в Україні має право мати свій дім, будинок чи квартиру. Не маю сумнівів, що нам вдасться не тільки відновити зруйноване, а й відновити справедливість щодо тих, чиє право на житло було порушене». [7]

29 квітня Кабінет Міністрів України затвердив постанову про порядок формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб. Документ фокусується на викупі вже збудованого житла, а також на будівництві нового житла коштом місцевих бюджетів (за механізмом субвенції). [6]

Це рішення створює можливість надати людям комфортне житло, в якому вони можуть жити щонайменше один рік. У постанові зазначено, що тимчасове житло не можна буде приватизувати. Це означає, що в довгостроковій перспективі таке будівництво може розширити фонд неприбуткового житла.

Унаслідок війни деякі громадяни змогли покинути свої домівки, але багато хто був змушений жити під обстрілами. Право на житло, як форма забезпечення природних потреб громадян, охороняється законом і у разі порушення породжує право на захист.

Президент України Володимир Зеленський підписав закон №7198 про механізм відшкодування за пошкоджене і зруйноване житло під час війни. [4]

1. Закон не поширюватиметься на об'єкти, що на дату введення воєнного стану були на тимчасово окупованій території.

2. Компенсацію пропонують надавати виключно за пошкоджену або знищену житлову нерухомість: квартири, інші житлові приміщення, будинки садибного типу, садові та дачні будинки, об'єкти будівництва, у яких зведені опорні та зовнішні конструкції.

3. Право на компенсацію отримують фізичні особи — громадяни України, які є власниками. Не зможуть отримати компенсації особи із санкційних списків, із судимістю за вчинення злочинів проти основ національної безпеки та їхні спадкоємці.

4. Власники знищених квартир та інших житлових приміщень одержать житловий сертифікат — документ, що підтверджує гарантії держави профінансувати придбання квартири або іншого житлового приміщення (зокрема такого, що буде споруджене в майбутньому) в обсязі визначеної грошової суми.

5. У власників приватних будинків буде вибір — отримати житловий сертифікат на купівлю квартири чи будинку або грошову компенсацію, яку будуть перераховувати на рахунок зі спеціальним режимом використання для фінансування будівництва.

6. Граничний розмір компенсації — і грошової, і у вигляді житлового сертифіката — відсутній, як і обмеження щодо місця, типу та площі нового житла, будівництво якого буде профінансоване через сертифікат.

7. Використати сертифікат можна протягом п'яти років з дня його видачі, а відчужувати протягом п'яти років, окрім успадкування, заборонено.

8. Якщо ціна житла буде нижчою за суму, зазначену в сертифікаті, недоотриману частину компенсації будуть сплачувати отримувачу з грошових коштів, отриманих від РФ для відшкодування збитків.

9. Строк подання заяви про надання компенсації за знищене житлове майно збільшили до другого читання — її можна подати під час дії воєнного стану та

протягом одного року з дня його припинення.

10. До заяви необхідно буде додати копію документа, що підтверджує право власності або придбання нерухомості та, за наявності, матеріали фото- і відеофіксації до або після знищення.

11. Розглядати заяви та ухвалювати рішення про надання або відмову в наданні компенсації за знищене майно буде Комісія з розгляду питань щодо надання компенсації. Такі комісії створюватимуться виконавчими органами місцевих рад, військовими або військово-цивільними адміністраціями населених пунктів.

Правовий механізм обмеження прав фізичної особи в умовах воєнного стану також безпосередньо відображений у ст. 64 Конституції України та Законі України «Про правовий режим воєнного стану» [1;2]

Згідно зі статтею 20 останнього нормативно-правового акту на розвиток положень вказаної статті Конституції України встановлені виключення щодо низки прав і свобод людини, які обмеженню не підлягають, в числі останніх також і закріплене ст. 47 Конституції України право на житло. [1;2]

Саме ч. 2 цієї статті Конституції України дає можливість позбавлення права на житло лише на підставі закону за рішенням суду, що не надає можливості застосувати ст. 353 ЦК України щодо реквізиції житла як різновиду припинення права власності без відповідного рішення суду. [1;3]

У період дії воєнного стану більшість публічних національних реєстрів були недоступні, зокрема Єдиний національний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, тому перевірити достовірність наданих даних було складно, але це, так, все ще можна отримати інформацію з реєстрів прав власності за допомогою інших платних або безкоштовних сервісів, таких як «Портал Дія» та Opendatabot.

Отже, у перші місяці загальної війни влада зосередилася на рішеннях, щоб забезпечити притулок усім нужденним. Для цього вони перетворюють школи, гімназії, дитсадки, де люди можуть протягом кількох днів чи тижнів. Протягом другого і третього місяців війни почалися дискусії щодо пошуку більш постійних і

довгострокових рішень, на сьогодні основною категорією людей, на яких спрямовані державні рішення з забезпечення житлом, є вимушено переміщені люди. Проте таких людей, яким дійсно потрібне житло, значно більше — серед них ті, чий дім було зруйновано, а також люди, які не мали житла до війни.

Література:

1. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 18.04.2023).
2. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII : станом на 31 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 18.04.2023).
3. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV : станом на 15 квіт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 18.04.2023).
4. Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації: Проект Закону № 7198 від 24.03.2022 р. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39283> (дата звернення: 18.04.2023).
5. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022 : станом на 14 лют. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 18.04.2023).
6. Деякі заходи з формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб : Постанова Каб. Міністрів України від 29.04.2022 р. № 495 : станом на 9 верес. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/495-2022-п#Text> (дата звернення: 18.04.2023).
7. Офіс Президента України. Звернення Президента Володимира Зеленського за підсумками 52-го дня війни., 2022. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Q4qQs5p0DMo> (дата звернення: 18.04.2023).

Правосуддя в Україні: загрози реалізації права на доступ

Мазур А.С., курсант 111 н.в. Херсонського факультету ОДУВС, рядовий поліції
 Науковий керівник: **Алексєєнко А.О.**, викладач кафедри загальноправових та соціально-гуманітарних дисциплін Херсонського факультету ОДУВС

Сьогодні, на жаль, залишається актуальною тема реалізації права на доступ до правосуддя в Україні. Правовим підґрунтям для реалізації цього права в Україні, насамперед, є ст. 55 Конституції України, яка визначає, що кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень та протиправних посягань. [1]

Через реалізацію прав поняття права доступу до правосуддя розкриває Конституційний Суд України у своєму рішенні від 12.04.2012 № 9-рп/2012 [2]. КСУ зазначає, що таке право охоплює можливість особи ініціювати судовий розгляд та брати безпосередню участь у судовому процесі. При цьому орган конституційної юрисдикції стверджує, що ніхто не може бути обмежений у такому праві або його позбавлений. Називаючи передбачену ч. 1 ст. 55 Конституції норму «правом на судовий захист», Конституційний Суд фактично розуміє це право як право особи на звернення до суду (право на правосуддя, на доступ до нього, право на судовий розгляд, тобто право на сам процес).[2]

Гарантії прав та свобод людини і громадянина – це передбачена Конституцією і законами України система правових норм, організаційних засобів і способів, умов і вимог, за допомогою яких здійснюються охорона і захист прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина.

Конституційно-правові гарантії конституційних прав та свобод людини і громадянина поділяють на дві основні групи:

нормативно-правові гарантії конституційних прав та свобод людини і громадянина – це сукупність правових норм, за допомогою яких забезпечуються реалізація, порядок охорони і захисту прав та свобод особистості. До нормативно-правових гарантій відносять норми-принципи, юридичну відповідальність та юридичні обов'язки, передбачені конституцією;

організаційно-правові гарантії конституційних прав та свобод людини і громадянина – це механізм держави, органи місцевого самоврядування, посадові

особи, політичні партії і громадські організації, засоби масової інформації, міжнародні правозахисні організації та їх діяльність у сфері правотворчості та правозастосування, спрямована на створення сприятливих умов для реального користування громадянами своїми правами і свободами'. Головною організаційно-правовою гарантією в демократичній державі є суд, незалежний від будь-якого державного або партійного органу. Ефективність організаційно-правових гарантій залежить від якості конституції та інших законів і підзаконних актів, тобто від нормативно-правових гарантій. Вони взаємопов'язані і взаємообумовлені. [3]

Нестабільність системи – першооснова для обмеження права на доступ до правосуддя

Аналізуючи чинники, які загрожують реалізації права на доступ до правосуддя в Україні, не можливо не говорити про це крізь призму постійної трансформації судової системи. Вже кілька років поспіль судову систему в Україні лихоманить, вона постійно піддається «хірургічному втручанню», що завдає серйозного удару забезпеченню доступу до правосуддя для пересічного українського громадянина.

Нестабільність проявляється в багатьох напрямках: кадрове «голодування» суддів, реорганізація та ліквідація судів, утворення на їх основі нових (так зване укрупнення), перейменування судів, прийняття нових процесуальних кодексів. Все це породжує низку проблем на шляху реалізації права на доступ до правосуддя, які проявляються в наступному.

Передусім, це затягування розгляду судових справ у зв'язку з нестачею суддів та великою кількістю судових справ. Трапляються випадки, коли в районних судах м. Києва в судовому засіданні оголошують перерву на 5 — 6 місяців та навіть більше. Відповідно до статистичної інформації, за минулий рік рівень укомплектованості судьями місцевих та апеляційних судів усіх спеціалізацій становив від 45% (в апеляційних та окружних судах) до 69% (у господарських апеляційних судах). Кадровий дефіцит фактично паралізував роботу тих судів, у яких за штатом було передбачено невелику кількість суддівських посад (3-5). У таких судах була відсутня можливість утворювати

колегії для розгляду справ, формувати новий склад суду після задоволення відводів (самовідводів), повернення справ на новий розгляд тощо.

Процесуальні обмеження або надмірний формалізм

Під час звернення до суду найперше, з чим доводиться зіштовхнутися, так це з процесуальним порядком звернення до суду, особливостями написання позовної заяви чи іншого процесуального документа, порядком їх подання та низкою інших процесуальних нюансів.

Отже, в цьому випадку потрібно акцентувати увагу на перешкодах у доступі до правосуддя саме в процесуальному аспекті, оскільки сьогодні можна констатувати про існування такого поняття в українській системі правосуддя як надмірний формалізм, який остаточно закріпив оновлене процесуальне законодавство.

Однак важливість здійснення цих прав буде змінюватися залежно від мети дії, яку зацікавлена особа має намір здійснити в суді. Зокрема, право клопотати перед судом про перегляд рішення щодо оголошення особи недієздатною є одним з найбільш важливих прав зацікавленої особи, оскільки таке провадження, як тільки воно буде розпочате, матиме вирішальне значення для здійснення всіх прав та свобод, які зачіпаються рішенням про оголошення недієздатності, та не в останню чергу для обмежень, які можуть накладатися на свободу особи.

Таким чином, Суд дійшов висновку, що це право є одним з основних процесуальних прав для захисту тих осіб, яких було оголошено обмежено дієздатними. Звідси випливає, що такі особи повинні мати прямий доступ до суду з цього питання. У світлі тенденцій, які виникли в національному законодавстві держав-членів Ради Європи та відповідних міжнародних документах, Суд у цій справі розтлумачив ст. 6 §1 Конвенції як таку, що гарантує кожному, кого було оголошено обмежено дієздатним, прямий доступ до суду з метою розгляду питання про поновлення своєї дієздатності.

Варто наголосити на тому, що поряд із законодавчим забезпеченням доступу до правосуддя, значний вплив на конституційно-правовий механізм реалізації права на доступ до правосуддя здійснюють різноманітні чинники

соціального характеру, зумовлені відповідним ступенем активності та ефективності участі держави у забезпеченні цього права. Це і економічні (зокрема, в контексті ставок судового збору), і політичні (в контексті війни на Сході та в окупованому Криму), і соціально-психологічні та інші чинники, які потрібно розглядати в сукупності з іншими юридичними гарантіями.[4]

Література:

1. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 18.04.2023).
2. Забезпечення доступності правосуддя через призму новацій у порядку регулювання інституту судових витрат у цивільному процесі України. *Науковий вісник УжНУ Серія: Право*. 2018. Т. 1, № 52. С. 112–118. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/28622/1/Заборовський%20В.В.,%20Стойка%20А.В.%20Забезпечення%20доступності%20правосуддя.pdf> (дата звернення: 19.04.2023)
3. Механізм реалізації, гарантії та захист прав та свобод людини та громадянина в Україні. Обмеження конституційних прав та свобод людини і громадянина в Україні. *Головне управління держгеокадастру у Миколаївській області*. URL: <https://mykolaivska.land.gov.ua/> (дата звернення: 19.04.2023).
4. Правосуддя в Україні: загрози реалізації права на доступ | Рада адвокатів Київської області. *Рада адвокатів Київської області | та кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури та Центр стажування та підвищення кваліфікації адвокатів*. URL: <https://radako.com.ua/news/pravosuddya-v-ukrayini-zagrozi-realizaciyi-prava-na-dostup> (дата звернення: 19.04.2023).

Заходи процесуального примусу в цивільному процесі України

Денисюк Я.О., курсант 301 н.в. Херсонського
факультету ОДУВС, рядовий поліції
Науковий керівник: Жильцов О.Л., старший викладач кафедри
професійних та спеціальних дисциплін
Херсонського факультету ОДУВС, к.ю.н.

Актуальність обраної теми обумовлюється тим, що в наш час цивільне процесуальне законодавство наділяє учасників процесу правами щодо захисту своїх інтересів під час здійснення цивільного судочинства. Вони

зобов'язані добросовісно користуватися наданими цивільними процесуальними правами, тому що зловживання ними, а також невиконання своїх процесуальних обов'язків іншими учасниками цивільного процесу має наслідком затягування розгляду цивільної справи та відволікання осіб від виконання покладених на них завдань. Для боротьби з такими явищами, цивільне процесуальне законодавство України передбачає застосування заходів процесуального примусу, які дають змогу контролювати дії, що заважають розгляду справ, або затягують судовий процес. На мою думку, важливим є дослідження та вивчення даної теми, для того, щоб розглянути конкретніше заходи процесуального примусу та як вони застосовуються.

Відповідно до ч. 1 ст. 143 Цивільного процесуального кодексу України, заходами процесуального примусу є процесуальні дії, що вчиняються судом у визначених цим Кодексом випадках з метою спонукання відповідних осіб до виконання встановлених у суді правил, добросовісного виконання процесуальних обов'язків, припинення зловживання правами та запобігання створенню протиправних перешкод у здійсненні судочинства [1].

С.С. Бичкова зазначала, що заходи процесуального примусу є реакцією суду на ті правопорушення, які допустили учасники процесу або інші особи, присутні в залі судового засідання, і які заважають подальшому розгляду справи, тому їх застосування є виключним правом суду [2, с.320]. Натомість, І. М. Лукіна пропонує вважати заходами процесуального примусу нормативно визначені способи впливу, як майнового, так і немайнового характеру, на учасників процесу, які скоїли процесуальні правопорушення [3, с.480].

Зокрема ст. 144 ЦПК України визначає попередження, видалення із залу судового засідання, тимчасове вилучення доказів для дослідження судом, привід та штраф в якості заходів процесуального примусу [1].

Відповідно до ст. 145 ЦПК України порушення порядку під час судового засідання або невиконання учасниками судового процесу та іншими особами розпоряджень головуєчого застосовується попередження, а у разі

повторного вчинення зазначених дій – видалення із зали судового засідання, у разі вчинення цих дій перекладачем, суд оголошує перерву і надає час для його заміни. Порухенням порядку під час судового засідання вважається зокрема, перебування в залі у нетверезому стані, паління, лайка, бійка та інші хуліганські дії, вчинення дій, які істотно відволікають увагу суду та учасників процесу, користування мобільними телефонами, псування майна суду, вживання їжі під час засідання тощо [1].

Ст. 146 ЦПК України, вказує на те, що у разі неподання письмових, речових чи електронних доказів, що витребувані судом, без поважних причин або без повідомлення причин їх неподання, суд може постановити ухвалу про тимчасове вилучення цих доказів державним виконавцем для дослідження судом. Таким чином, передумовою тимчасового вилучення доказів є невиконана без поважних причин ухвала суду про витребування доказів [1].

У ст. 147 ЦПК України ми можемо побачити, що належно викликаний свідок, який без поважних причин не з'явився на судове засідання або не повідомив про причини неявки, може бути підданий приводу через відповідні органи Національної поліції України з відшкодуванням у дохід держави витрат на його здійснення. Законодавець визначив вичерпний перелік осіб, які не підлягають приводу в суд. Одні з них – це особи зазначені у ст. 70 ЦПК України, які не підлягають допиту як свідки, інші – це особи, яких не можна примусити з'явитися до суду в силу прямої вказівки закону: малолітні та неповнолітні особи, вагітні жінки, інваліди I і II груп, особи, які доглядають дітей віком до 6 років або дітей інвалідів [1].

Відповідно до Постанови Верховного Суду від 16 березня 2020 року по справі № 754/300/15-ц., штраф може бути накладено за порушення порядку судового засідання, невиконання розпоряджень головуєчого судді, виявлення зневаги до суду, перешкоджання здійснення процесуальних дій тощо [4].

Суд може постановити ухвалу про стягнення в дохід державного

бюджету з відповідної особи штрафу у сумі до від 0,3 до трьох розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, що вказано у ст. 148 ЦПК України [1].

На мою думку, найбільш ефективним процесуальним примусом є штраф. Якщо його порівняти з іншими засобами процесуального примусу, то його застосування є найбільш дієвим щодо порушників цивільного судочинства. Якщо привести приклад, то правопорушник, до якого був застосований штраф в подальшому, з великою долею вірогідності, вже не вчинить подібне правопорушення на відміну від особи, до якої було застосоване попередження, адже порушник, який виплатив кошти, навряд чи, захоче постійно нести матеріальні витрати із власного бюджету. Це пов'язано із тим, що певні матеріальні обмеження можуть викликати у особи, яка порушила закон почуття поваги до законодавства та усвідомлення, свого протиправного діяння, яке зашкодило швидкому розгляду справи.

Відповідно до, Постанови Верховного Суду по справі № 206/4148/17-ц. URL про недоговірні зобов'язання, суд апеляційної інстанції з дотриманням норм процесуального права обґрунтовано наклав на підприємство штраф у якості заходу процесуального примусу установивши, що учасник процесу систематично вчиняє дії, спрямовані на затягування розгляду справи, та які свідчать про зловживання ним своїми процесуальними правами [5].

З аналізу судової практики можна зробити висновок, що найчастіше суд застосовує до осіб такі заходи процесуального примусу як попередження привід та штраф.

Підсумовуючи вищезазначене, можна сказати, що метою застосування цивільного процесуального примусу є охорона та відновлення порушених прав та інтересів учасників цивільного судочинства, шляхом припинення правопорушень, а також належне реагування на порушення встановлених правил поведінки в суді. Можна сказати, що заходи процесуального примусу на сьогодні є реальною та справді дієвою можливістю забезпечення дотримання особою норм законодавства.

Література:

1. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон від 18.03.2004 року № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#n7044>
2. (Дата звернення 22.04.2023).
3. Цивільне процесуальне право України : Підручник, Бичкова С. С., Бірюков І. А., Бобрик В. І. та ін.; За заг. ред. С. С. Бичкової. К.: Атіка, 2009. 760 с.
4. Лукіна І. М., Кройтор В. А. Цивільна процесуальна відповідальність : проблеми галузевої класифікації : монографія. Донецьк : Ноулідж, Донець. від-ня, 2017. 480 с.
5. Постанова Верховного Суду від 16 березня 2020 року по справі № 754/300/15-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88401546>. (Дата звернення 22.04.2023).
6. Постанова Верховного Суду від 19.06.2019 року по справі № 206/4148/17-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82938361>. (Дата звернення 22.04.2023).

Правова природа мирової угоди в цивільному судочинстві

Кузяк Д.В., курсант 301 н.в. Херсонського факультету ОДУВС, рядовий поліції
 Науковий керівник: **Жильцов О.Л.**, старший викладач кафедри професійних та спеціальних дисциплін Херсонського факультету ОДУВС, к.ю.н.

Актуальність проблеми дослідження підтверджується тим, що поняття і сутність мирової угоди, є досить суперечливим і тому його розуміння досить широко та різноманітно висвітлено у вітчизняній та зарубіжній літературі. Використання на практиці даного правового інституту сприяє більш швидкому закінченню судової справи, і, як наслідок, скороченню судових витрат, економії часу та збереження між сторонами партнерських відносин. Правову природу даної логічної категорії досліджували та висвітлювали у своїх працях різні вчені та науковці, а саме: Давиденко Д.Л., Вудуд Г.І., Штефан М.Й., Попков П.О., Степанова Т.В., Бортнік О.Г., Ясинюк М.М., Бичкова С.С. та ін.

Законодавець особливо виділив мирову угоду як окремий спосіб

швидкого закінчення справи та як самостійну процедуру примирення. Однак в сучасності розуміння поняття і правової природи мирової угоди є доволі дискусійним питанням в науці цивільного процесу.

Інститут мирової угоди є одним із важливих інструментів цивільного процесуального права, тому що за допомогою нього можна заощадити як матеріальні, так і часові ресурси, істотно розвантажити судову систему і дати можливість сторонам вийти зі спору співробітниками, а не ворогами.

Науковець Вудуд Г., який є автором сучасних фундаментальних праць, які присвячені дослідженню інституту мирової угоди, розглядає її поняття, як “процесуальну та фінансову реалізацію певного ризику, пов’язану зі здійсненням діяльності” та «певну послідовність домовленостей та поступок усіх сторін з метою зменшення заподіяної (або очікуваної) матеріальної шкоди» [1, с.54].

О.Г. Бортнік пропонує своє бачення мирової угоди, як таку, що укладається визначеними законом учасниками судочинства, спрямовану на вирішення конфлікту, що виник між ними, яка підлягає перевірці на предмет її відповідності закону за формою і змістом, затвердженню судом, завжди тягне за собою процесуальні наслідки після затвердження, а в разі невиконання її умов може бути примусово виконана [2, с.85].

Дійсно, укладаючи мирову угоду, її учасники виконують певні процесуальні дії – реалізують свої процесуальні права, а саме право на укладення мирової угоди. Це процесуальне право виражається не тільки в можливості укласти угоду, а й у можливості подати її на розгляд суду для закриття провадження у справі. Адже саме по собі укладення мирової угоди без подання її до судового органу не тягне за собою виникнення в нього обов’язку її розглянути.

У разі подання до суду мирової угоди створюються елементарні процесуальні правовідносини. Відомо, що у будь-яких таких правовідносинах одним із суб’єктів обов’язково буде суд, у цьому проявляється особливість, що відрізняє ці правовідносини від інших

правовідносин, не тільки матеріальних, а й процесуальних.

У науковій літературі зустрічається точка зору, відповідно до якої між особами, які беруть участь у справі, можуть виникати процесуальні правовідносини. Таку точку зору висловлював М.Й. Штефан, який зазначає: «у процесуальній дійсності цивільні процесуальні правовідносини, на мій погляд, можуть складатися як між судом та особами, які беруть участь у процесі, так і між цими особами, зокрема між позивачем і відповідачем». Прикладом існування правовідносин між особами, які беруть участь у справі, на його думку, є право позивача ставити запитання відповідачу та обов'язок відповідача відповідати позивачеві. На думку науковця, законодавство не містить вказівок на те, що сторона зобов'язана ставити своє запитання суду, а не безпосередньо іншій стороні. Суд же здійснює лише владне керівництво процесом, але право однієї сторони відповідає обов'язку іншої [3, с.248].

Відповідно до роз'яснень Постанови Верховного суду України від 11 листопада 2015 року мирова угода за своєю правовою природою є договором, який укладається сторонами з метою припинення спору, на умовах, погоджених сторонами. Вона не приводить до вирішення спору по суті, лише ґрунтується на взаємовигідних для обох сторін умовах і повинна виконуватися добровільно. У протилежному разі мирова угода, затверджена (визнана) судом, може бути підставою для примусового виконання [4].

Якщо звернутися до Цивільного процесуального кодексу України, яким регламентовано порядок укладення мирових угод та їхнього майбутнього затвердження, то можна побачити, що всі принципові норми, так би мовити, розосереджені за різними статтями.

Фахівці також зазначають, що у відповідній статті ЦПК необхідно дати точне визначення і роз'яснення терміну «миртова угода». Найдоцільніше буде, зрештою, доповнити даною інформацією статтю 207 ЦПК. Можливо й те, що в першій частині слід зазначити, що мирова угода є правочином, який якраз укладається між сторонами цивільно-правової угоди.

З усього переліченого вище можна зробити висновок, що мирові угоди

слід розцінювати як різновид угод, що укладаються з чітким дотриманням вимог, передбачених процесуальним законодавством. Вона має розглядатися з точки зору оплатного взаємного правочину, цивільно-правового плану, який укладається між учасниками судового процесу. Після набрання чинності та затвердження представниками судових органів, угода буде породжувати певні цивільно-правові наслідки для її учасників.

Якщо до ЦПК будуть включені додаткові поправки, які зможуть регулювати питання, пов'язані з порядком укладення мирових угод, їх подальшого затвердження та виконання, то вдасться вирішити більшість проблем.

Література:

1. Вудуд Г. Мирова угода у справі про банкрутство. Банкрутство : практичні аспекти. К. : Центр комерційного права, 2017. 88 с.
2. Бортнік О.Г. Мирова угода у цивільному судочинстві : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.16. Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2016. 189 с.
3. Штефан М.Й. Цивільне процесуальне право України : Академічний курс: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. Київ : Вид. дім «Ін Юре», 2014. 624 с.
4. Постанова Верховного суду України від 11 листопада 2015 року №6–342цс15 URL: https://protocol.ua/ua/postanova_vsu_vid_11_11_2015_roku_u_spravi_6_342tss15/

Критерії розмежування юридичних осіб приватного та публічного права

Жильцов О.Л., старший викладач кафедри професійних та спеціальних дисциплін Херсонського факультету ОДУВС, к.ю.н.

Актуальність дослідження критеріїв розмежування юридичних осіб публічного права та юридичних осіб приватного права підтверджується широкою науковою дискусією з цієї проблеми, зокрема у дисертаційних дослідженнях Л. Винара, Л.Волкової, Н.Ільницької, І. Кучеренко, І. Спасибо-Фатєєвої. Різним аспектам правового статусу юридичних осіб присвячені праці таких вчених як О.Банчук, Н.Гнат, В. Зубар, О. Дашковська, В.Кравчук,

Н.Кузнєцова, І. Кучеренко, Р. Майданик, А. Москаленко, О. Олькіна, В. Піддубна, О.Харитоновна, Ю.Юркевич та інші.

Метою статті є дослідження проблем правового статусу юридичних осіб публічного та приватного права і виокремлення на цій основі критеріїв їх розмежування.

Класифікувати юридичних осіб можна за різними критеріями, але з усіх загальновизнаних, що пропонуються цивілістичною наукою, на законодавчому рівні (у ЦК України) використана лише одна – поділ юридичних осіб на осіб приватного права та осіб публічного права за таким критерієм як порядок їх створення. Так, згідно із ч. 2 ст. 81 Цивільного кодексу України [1] (далі – ЦК України) юридичні особи залежно від порядку їх створення поділяються на юридичних осіб приватного права та юридичних осіб публічного права. Юридична особа приватного права створюється на підставі установчих документів відповідно до ст. 87 ЦК України; вона може створюватись і діяти на підставі модельного статуту в порядку, визначеному законом. Юридична особа публічного права створюється розпорядчим актом Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування. Відповідно до ч. ч. 2, 3 ст. 167 ЦК України держава може створювати юридичні особи публічного права (державні підприємства, навчальні заклади тощо) у випадках та в порядку, встановлених Конституцією України й законом. Держава може створювати юридичні особи приватного права (підприємницькі товариства тощо), брати участь у їх діяльності на загальних підставах, якщо інше не встановлюється законом.

Отже, розподіл системи права на приватне і публічне є вихідним пунктом для поділу законодавцем юридичних осіб на приватні та публічні. Якщо приватне право регулює відносини між приватними особами (фізичними і юридичними) і забезпечує їхні приватні інтереси, то публічне право - це така правова сфера, в основі якої лежать державні інтереси, тобто власне побудова та діяльність держави як публічної влади, регламентація

діяльності державного апарату, посадових осіб, державної служби, кримінальне переслідування правопорушників, кримінальна та адміністративна відповідальність тощо, інститути, що побудовані у вертикальній площині, на засадах влади і підпорядкування, на принципах субординації [2, с. 91-92]. Публічне право пов'язане з публічною владою, носій якого – держава. Публічне право є сферою влади та підпорядкування. Приватне право – це сфера свободи і приватної ініціативи, воно обслуговує в основному потреби приватних осіб (юридичних і фізичних), які не володіють владними повноваженнями та виступають як вільні рівноправні власники [3, с. 25].

На доктринальному рівні, визначальними ознаками юридичних осіб більшість учених називає такі: організаційна єдність, майнова відокремленість, участь у цивільному обороті від власного імені, здатність нести майнову відповідальність, здатність бути позивачем або відповідачем у суді [4, с. 104]. Виокремлення якоїсь з перелічених ознак в якості основної, як пропонують деякі правники-цивілісти, на нашу думку буде не зовсім точно відображати сутність юридичної особи як колективного суб'єкта. В цьому контексті поділяємо точку зору В.Д. Кравчука, який вважає, що кожна ознака є важливою і не одна, а всі вони в комплексі визначають юридичну особу. Саме в цьому полягає їх значення. Якщо для певних юридичних осіб окрема ознака не притаманна, вона не може мати значення ознаки. Єдність ознак, як зауважує вчений, для всіх видів юридичних осіб є обов'язковою. Вчений пропонує поділяти ознаки юридичної особи на соціальні та правові, оскільки останні мають розкривати складну природу досліджуваної категорії. Так, соціальні ознаки, на його думку, це – похідна природа юридичної особи, організаційно-правова форма, власне найменування. До правових ознак дослідник пропонує відносити такі: майнова відокремленість; самостійність у цивільному обороті. Правові ознаки характеризують саме правові якості, якими наділена юридична особа, та виникають лише у результаті офіційного визнання юридичної особи державою [5, с. 40].

В межах нашого дослідження проаналізуємо відмінні риси юридичних осіб публічного права та юридичних осіб приватного права, взявши за основу точку зору В. Зубар, який зазначає, що «порівнюючи юридичні особи публічного та приватного права, можна виділити такі критерії для їх поділу: способи утворення, мета (цілі) діяльності, правоздатність, правовий режим майна, перелік організаційно-правових форм, наявність можливості видавати нормативно-правові акти тощо» [6, с. 33]. Ми поділяємо думку автора про те, що першочерговими критеріями слід вважати не порядок, а мету створення, а також сферу, в якій може діяти та або інша юридична особа [7, с. 33].

Мета створення юридичної приватного права (виходячи із концепції поділу права на приватне та публічне) – задоволення інтересів окремих фізичних та/або юридичних осіб, у більшості випадків для отримання прибутку. Юридичні особи публічного права створюються для досягнення публічного інтересу, який є основою публічного права та публічної влади. Саме інтерес покладений в основу функціонування юридичної особи є визначальним критерієм розмежування юридичних осіб публічного та приватного права [8].

Отже, мета створення юридичної особи публічного права – задоволення публічного інтересу у певній сфері суспільних відносин, що передбачає відповідність потребам, цілям всього суспільства або значної його частини, неперсоніфікованість носія інтересу та захист з боку спеціалізованих суб'єктів від спроб обмеження публічного інтересу.

Наступним критерієм розмежування юридичних осіб публічного та приватного права є порядок (спосіб) утворення, який знайшов своє відображення у ст. 81 ЦК України, про що зазначалося вище. Слушною є думка окремих вчених про те, що коли юридична особа створюється в добровільному порядку шляхом заснування її особами на підставі домовленості між собою, то це юридична особа приватного права. Якщо ж вона створюється розпорядчим актом Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого

самоврядування, то це юридична особа публічного права [9, с. 71]. При цьому не можна ігнорувати також інтерес, який слугує для осіб мотивацією для об'єднання з іншими особами задля створення юридичної особи, чи взагалі мету, задля якої вирішується її створити [10, с. 90-93].

І.М. Кучеренко у своєму дисертаційному дослідженні пропонує, окрім вищезазначених, віднести до ознак юридичних осіб публічного права – відповідальності держави, Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування за зобов'язаннями юридичних осіб публічного права під час виконання ними публічних функцій і субсидіарної відповідальності в разі недостатності майна таких юридичних осіб чи неможливості звернення стягнення на їх майно. Виділення цієї ознаки є необхідною умовою для виконання ними публічних функцій та не має залежати від їх майнового стану [11, с. 16–18]. На нашу думку, така позиція автора є цілком виправдана, і більш того, вона підтверджується рішеннями ЄСПЛ. Так, у справі «Михайленки та інші проти України» ключовим питанням суд визначив наявність відповідальності держави за борги державного підприємства, яке є окремою юридичною особою і у своєму рішенні дійшов висновку, що за вказаних обставин держава є відповідальною за заборгованість компанії перед заявниками, незважаючи на той факт, що вона була окремою юридичною особою [12].

Відмінностями статусу юридичних осіб приватного та публічного права є їх правоздатність. Так, правоздатність юридичних осіб приватного права, як правило, є загальною, а юридичних осіб публічного права – спеціальною. Державний установчий акт має завжди містити мету створення юридичної особи та наділяти її для досягнення цієї мети відповідною правоздатністю. Органам держави статус юридичної особи потрібен не лише для участі у приватних відносинах, але й для виконання дій з метою набуття державою цивільних прав та обов'язків (наприклад, набуття корпоративних прав під час створення корпорацій). У більшості випадків правоздатність юридичних осіб публічного права визначається законами про них,

наприклад, Закон України «Про місцеві державні адміністрації» [13]. В окремих випадках законодавством юридичним особам публічного права надається право на прийняття обов'язкових до виконання іншими юридичними особами нормативних актів, наприклад, рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг в частині встановлення відповідних тарифів.

Відмінним є також і правовий режим майна юридичних осіб публічного та приватного права. Як правило, юридичні особи публічного не є власниками майна, оскільки воно передається їм у користування для здійснення передбаченого нормативними актами певного виду діяльності, наприклад здійснення державної виконавчої влади на території держави, адміністративно-територіальної одиниці тощо.

Використання переважно імперативних методів регулювання правовідносин є наступною ознакою юридичних осіб публічного права. У публічно-правових відносинах їх суб'єкти можуть діяти лише у випадках, порядку та у спосіб, визначені Конституцією та законами держави. Це імперативний метод. Приватноправові відносини будуються на принципах диспозитивності: їх учасники можуть діяти за власною ініціативою та у вибраний ними спосіб, при умові, що він не суперечить закону.

Висновки. Резюмуючи, зазначимо, що в ЦК України в якості критерію поділу юридичних осіб на осіб приватного і публічного права визначено порядок їх утворення. До ознак, спільних для всіх видів юридичних осіб, як приватного так і публічного права належать: 1) організаційна єдність; 2) існування у передбаченій законом організаційно-правовій формі; 3) створення у встановленому законом порядку; 4) наявність відокремленого майна; 5) вступ у правовідносини від свого імені. Ознаками, що відрізняють юридичних осіб публічного права від юридичних осіб приватного права слід вважати: мету та порядок утворення; особливості відповідальності; обсяг правоздатності, імперативність правового регулювання відносин; правовий режим майна тощо.

Література:

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>. (дата звернення 21.03.2023)
2. Харитонova О.І. Методологічні питання розмежування приватного та публічного права. *Методологія приватного права: Зб. наук. праць* (за матеріалами наук.-теорет. конф., Київ, 30 травня 2003 р.) / Редкол.: О. Д. Крупчан та ін. К.: Юрінком Інтер, 2003. С. 86–92.
3. Майданик Р.А. Цивільне право. Загальна частина. Т. I : Вступ у цивільне право. Київ : Алерта, 2012. 472 с.
4. Бірюков І.А., Заїка Ю.О. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. Київ : КНТ, 2006. 480 с.
5. Кравчук В.М. Соціально-правова природа юридичної особи : дис. канд. юрид. наук : 12.00.03. / Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2000. 186 с.
6. Зубар В. М. Співвідношення понять «юридична особа публічного права» та «юридична особа приватного права». *Актуальні проблеми держави і права* : зб. наук. праць . 2008. Вип. 41. С. 30-33.
7. Зубар В. М. Деякі аспекти правосуб'єктності юридичних осіб публічного права. *Актуальні проблеми держави і права* : Зб. наук. праць. 2007. Вип. 33. С. 32-35.
8. Олькіна О. В. Юридичні особи публічного права: постановка проблеми визначення критеріїв розмежування юридичних осіб публічного та приватного права. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2014. № 4. С. 91-93. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2014/23.pdf (дата звернення 21.03.2023)
9. Спасибо-Фатєєва І.В. Юридичні особи за Цивільним кодексом України. *Право України*. 2014. № 2. С. 70–79.
10. Спасибо-Фатєєва І.В. Деякі розсуди про юридичні особи та їх організаційно-правові форми. *Право України*. 2007. № 2. С. 88–102.
11. Кучеренко І.М. Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права : дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.03. Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. К., 2004. 475 с.
12. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Михайленки та інші проти України» (заяви №№ 35091/02, 35196/02, 35201/02, 35204/02, 35945/02, 35949/02, 35953/02, 36800/02, 8296/02, 42814/02) від 30.11.2004 р. URL : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/980_231/page (дата звернення : 23.03.2023).

13. Про місцеві державні адміністрації: закон України від 09 квітня 1999 року № 586-XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> (дата звернення : 28.03.2023).

Особливості юридичної відповідальності у приватному праві

Мазур А.С., курсант 111 н.в. Херсонського факультету ОДУВС, рядовий поліції
Науковий керівник: **Камінська О.А.**, професор кафедри загальноправових та соціально-гуманітарних дисциплін ХФ ОДУВС, к.і.н., доцент

Сучасна юриспруденція розглядає юридичну відповідальність як одне з найбільш складних і спірних правових понять. Вчені-правознавці приділяють значну увагу проблемі юридичної відповідальності і проводять широкий аналіз у підручниках, монографіях та наукових статтях. Вони заповнюють прогалини, виправляють помилкові положення і працюють над поглибленням наукових позицій.

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень, теорія юридичної відповідальності залишається термінологічно перенасиченою і не володіє чіткістю в понятійному апараті. Існує потреба в подальшому методологічному осмисленні досягнень юридичної науки.

Однією з відкритих проблем є інститут юридичної відповідальності у приватному праві. Вона потребує додаткового вивчення та розробки концепцій, які б дозволили зрозуміти сутність юридичної відповідальності в цьому контексті.

Юридична відповідальність виникає у випадках, коли особа порушує права або обов'язки, передбачені законом, та зобов'язана зазнати негативних наслідків за свої дії або бездіяльність. Вона може мати цивільно-правовий характер, коли порушується право особи на майно або особисті немайнові блага. Також юридична відповідальність може виникати у сфері трудового права, де порушення прав працівників може призвести до юридичних наслідків для роботодавця.

Інститут юридичної відповідальності передбачає, що особи, які порушують права інших, можуть бути притягнуті до відповідальності відповідно до встановлених законом норм. Це може реалізовуватись у вигляді сплати компенсації за завдану шкоду, виконання певних дій або утримання від певних дій тощо.

Інститут юридичної відповідальності у приватному праві визначає відповідальність осіб за свої дії або бездіяльність у межах цивільних відносин. Цей інститут базується на принципі, що кожна особа зазнає правових наслідків за свої дії, які можуть завдати шкоди іншим особам або майну. У контексті приватного права, юридична відповідальність означає зобов'язання особи відшкодувати завдану шкоду іншій особі. Ця відповідальність може виникнути через порушення договірних зобов'язань, шкоду, заподіяну недбалістю або незаконними діями.

Застосування юридичної відповідальності сприяє захисту прав та інтересів осіб у цивільних відносинах. Це допомагає додержувати принцип справедливості, забезпечувати відшкодування та виконувати зобов'язання за порушення правил і норм приватного права.

У межах інституту юридичної відповідальності можуть встановлюватися різні види відшкодування, такі як компенсація матеріальної шкоди, моральна компенсація, відшкодування витрат на лікування або відновлення майна, а також відшкодування неотриманих доходів.

Зазначимо, що інститут юридичної відповідальності у вітчизняному приватному праві складається з галузевих видів юридичної відповідальності, закріплених у державних нормативно-правових актах, індивідуальних правових договорах. Наприклад, виходячи з норм трудового законодавства працівник та роботодавець несуть матеріальну відповідальність, що становить собою обов'язок однієї сторони договору відшкодувати іншій стороні шкоду, заподіяну внаслідок винного, протиправного невиконання чи неналежного виконання особою своїх трудових обов'язків. У цьому випадку зв'язок буде проявлятися і в нормах цивільного права, зокрема в інституті

відшкодування шкоди [2]. Так, відповідно до ст. 1172 ЦК України, юридична чи фізична особа відшкодовує шкоду, завдану їхнім працівником під час виконання ним своїх трудових (службових) обов'язків [3]. Це вказує на міжгалузевість даного правового інституту.

Виходячи із сутності юридичної відповідальності можна виділити наступні характерні риси юридичної відповідальності у приватному праві:

- суб'єкти – приватні особи, юридичні або фізичні, які укладають цивільні угоди або порушують свої обов'язки;
- цивільно-правовий характер – належить до цивільно-правової сфери, де порушення прав і обов'язків має цивільно-правові наслідки;
- компенсація збитків – особа, що порушила права та обов'язки, зобов'язана компенсувати завдані збитки іншій стороні;
- принцип винності – тобто особа вчинила неправомірні дії свідомо;
- приватно-правові засоби захисту – відповідальність реалізується через позови, договори, мирне врегулювання спору тощо.

Юридична відповідальність у приватному праві визначається як правова обов'язковість особи нести наслідки за порушення своїх цивільних прав і обов'язків. Це означає, що особа, яка вчиняє неправомірні дії або не виконує свої зобов'язання, підлягає різним формам відповідальності, що не обмежуються лише законодавством. Її джерельною базою можуть бути угоди, договори, правила корпоративного управління та інші джерела приватного права.

Однією з особливостей юридичної відповідальності у приватному праві є те, що вона не завжди базується на винуватості правопорушника. В деяких випадках вистачить лише факту порушення права або невиконання зобов'язання для настання юридичної відповідальності. Крім того вона має добровільний характер виконання. Це означає, що сторони можуть самостійно вирішити питання про відшкодування збитків шляхом укладання угоди або домовленості.

Основною метою юридичної відповідальності у приватному праві є відновлення порушених прав та відшкодування завданих збитків.

Таким чином, юридична відповідальність у приватному праві є інструментом захисту цивільних прав та забезпечення відповідальності за порушення цивільних обов'язків. Вона сприяє збереженню правопорядку і стабільності в цивільних відносинах, а також забезпеченню справедливості шляхом відшкодування збитків, понесених унаслідок порушення прав.

Особливостями юридичної відповідальності у приватному праві є джерельна база використання, не обмежена тільки законодавством; не завжди ґрунтується на винуватості правопорушника; добровільність виконання; відновлення попереднього стану розвитку правовідносин, а у разі неможливості – застосування компенсаційних заходів.

Література:

1. Теорія держави і права : навчальний посібник / С.К. Бостан, С.Д. Гусарев, Н.М. Пархоменко та ін. Київ, ВЦ «Академія», 2013. 348 с.
2. Зелена І. Поняття інституту юридичної відповідальності у приватному праві <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/1/32.pdf>
3. Цивільний кодекс України : / Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40. Ст. 356 (дата звернення: 17.05.2023).

Особливості функціонування Конституційного Суду України

Байда В.О., курсант 114 н.в. Херсонського факультету ОДУВС, рядовий поліції
Науковий керівник: **Камінська О.А.**, професор кафедри загальноправових та соціально-гуманітарних дисциплін ХФ ОДУВС, к.і.н., доцент

В Україні діє система судоустрою, яка включає в себе суди двох юрисдикцій: загальної та конституційної. У різних країнах конституційна юрисдикція реалізовується по-різному. В Україні ж для здійснення конституційного провадження функціонує спеціально створена для цього установа – Конституційний Суд України. Сфера його повноважень не дуже широка, але вона має надзвичайно важливе значення для застосування

законодавства України, оскільки основне завдання Суду – офіційне тлумачення норм Конституції України та перевірка окремих правових актів на відповідність Основному закону. У випадку, якщо Конституційний Суд визнає ту чи іншу правову норму неконституційною, її вже не можна використовувати в законодавстві, тому, певною мірою, Суд опосередковано бере участь у регулюванні суспільних відносин.

Передусім, судову систему відповідно до ч.3 ст.124, ч.5 ст.125 Конституції України і ч.ч.1, 4 ст.3 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" від 07.07.2010 р. утворюють суди загальної юрисдикції та суд конституційної юрисдикції, тоді як створення інших надзвичайних та особливих судів поза даною системою не допускається. При цьому, як на мене, істотним недоліком адміністративно-правового забезпечення функціонування судової системи є відсутність єдиних законодавчих засад такої системності, як це, наприклад, має місце окремо щодо системи судів загальної юрисдикції і (ч.4 ст.17 Закону України від 07.07.2010 р. № 2453-VI [3].

Судоустрій – єдина система судів, наділених виключною компетенцією здійснювати правосуддя, заснованих на єдиних засадах організації і діяльності. Судоустрій в Україні побудовано за принципами територіальності й спеціалізації [4].

Основні положення стосовно складу та формування Конституційного Суду України визначені в Основному законі, а саме в розділі XII «Конституційний Суд України», який охоплює статті зі 147 до 153. Більш детально питання формування, функціонування, компетенції КСУ визначає Закон України «Про Конституційний Суд України» [3].

Порядок формування Конституційного Суду України – це тривалий процес, який може займати місяці. Конституція України та Закон України «Про Конституційний Суд України» визначають, що склад Конституційного Суду становить 18 осіб. Законодавством закріплені три суб'єкти, які вповноважені призначати по 6 суддів на посади суддів Конституційного

Суду, а саме: Президент України, Верховна Рада України та З'їзд суддів України. Суд є повноважним здійснювати конституційне провадження, якщо у його складі є щонайменше 12 суддів Конституційного Суду [3].

З метою забезпечення неупередженості та незалежності суддів законодавець ввів певні обмеження щодо них. Так, суддя Конституційного Суду України не може бути членом політичних партій та профспілок, мати представницький мандат, брати участь у будь-якій політичній діяльності, обіймати будь-які інші оплачувані посади, виконувати іншу оплачувану роботу, крім наукової, викладацької та творчої [4].

Конституційний Суд України має власну внутрішню структуру, яка допомагає йому краще виконувати свої функції. Так, у Суді функціонують такі структурні ланки, як Голова Суду, Заступник Суду, Велика палата, два Сенати, шість Колегій та інші органи Суду (Секретаріат Суду, постійні комісії, збори суддів, Науково-консультативна рада тощо). Усю роботу Суду організовує його Голова, який може передавати виконання деяких своїх повноважень Заступнику. Основні функції Суду виконує Велика палата, а Сенати та Колегії займаються розглядом конституційних звернень. Основними організаційними формами роботи усіх цих ланок є засідання та спеціальні пленарні засідання.

Законодавець регламентує форми звернення до КСУ. Їх три: конституційне подання, конституційне звернення і конституційна скарга. Для кожної форми визначено особливе коло суб'єктів. Так, право на конституційне подання мають: Президент України, щонайменше сорок п'ять народних депутатів України, Верховний Суд, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Верховна Рада Автономної Республіки Крим [3]. З конституційним зверненням можуть виступити: Президент України, Кабінет Міністрів України, щонайменше сорок п'ять народних депутатів України. І, нарешті, суб'єктом права на конституційну скаргу є особа, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України (його окремі положення) суперечить Конституції України.

Конституційний Суд України є єдиним органом конституційної юрисдикції, який забезпечує верховенство Конституції України, вирішує питання про відповідність Конституції України законів України та у передбачених Конституцією України випадках інших актів, здійснює офіційне тлумачення Конституції України, а також інші повноваження відповідно до Конституції України [3].

Тлумачення Конституції Конституційним Судом України є юридичним засобом обмеження зловживання владою та формування засад конституціоналізму в Україні. Здійснюючи тлумачення, КСУ забезпечує верховенство та безпосередню дію Конституції України, а також режим конституційності.

Рішення Конституційного Суду спрямовані на охорону й забезпечення найвищої юридичної сили Основного Закону, суверенітету і територіальної цілісності України, захист прав і свобод людини й громадянина.

Таким чином, виконання рішень Конституційного Суду – це додержання усіма органами державної влади й органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами норм Конституції та законів України.

Конституційний Суд України визначається як єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні. Рішення, які Конституційний Суд приймає, не можуть бути оскаржені. Крім того, вони є обов'язковими до виконання. [2]

Суд а) ухвалює рішення, б) надає висновки, в) постановляє ухвали, г) видає забезпечувальні накази. Акти з питань, не пов'язаних із конституційним провадженням, Суд ухвалює у формі постанови. Суд ухвалює рішення і надає висновок іменем України.

Ефективне функціонування Конституційного Суду України виступає однією з основних гарантій дотримання принципу верховенства Конституції, що дозволяє не тільки підтримувати конституційний баланс державної влади, але й певно забезпечувати чітке і неухильне дотримання Конституції України

всіма суб'єктами конституційного права [1].

Отже, Конституційний Суд України є органом конституційного контролю в Україні та виконує дуже важливу роль у забезпеченні верховенства Конституції. Особливості функціонування Конституційного Суду України включають в себе незалежність, колегіальність, особливі вимоги до кадрового складу, сувору регламентацію діяльності.

Література:

1. Бабенко К.А. Конституційний Суд України і його роль у забезпеченні верховенства конституції // <https://6aas.gov.ua/ua/proekty/articles/b/257-konstitutsijnij-sud-ukrajini-i-jogo-rol-u-zabezpechenni-verkhovenstva-konstitutsiji.html> (Дата звернення 13.05.2023)
2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. №254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст.141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (Дата звернення 15.05.2023)
3. Про Конституційний Суд України : Закон України від 31.03.2023 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text> (Дата звернення 15.05.2023)
4. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 07.07.2010 р. № 2453-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (Дата звернення 16.05.2023)

Інновація в українському законодавстві

Березовська В., студентка 1 курсу 5 групи
факультету №1 ННІПК ОДУВС

Науковий керівник: **Дружкова І.С.**, доцент кафедри
теорії та історії держави і права ОДУВС, к.і.н, доцент

Згідно з Законом України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV під інноваціями слід розуміти новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери.[1]

П. Лемерль характеризує інновацію як «новий продукт або послугу, спосіб їх виробництва, нововведення в організаційній, фінансовій, науково-дослідній та інших сферах, будь-яке удосконалення, що забезпечує економію витрат або створює умови для такої економії».

В літературі термін “інновація” пояснюється як перетворення науково-технічного прогресу в реальний, який втілюється в нових продуктах і технологіях. За внутрішньою структурою розрізняють інновації управлінські, технічні, організаційні економічні та ін. Virізняють такі ознаки, як закономірності процесу впровадження, параметри життєвого циклу, масштаб інновацій (локальні та глобальні). Не є інноваціями незначні технічні або зовнішні зміни в продуктах, які залишають незмінними конструктивне виконання не впливають на параметри якості.

Розрізняють інновації продуктові і процесні за технологічними – параметрами. Продуктові інновації включають значні поліпшення в забезпеченні послугами, удосконалення існуючих послуг шляхом додавання нових функцій або характеристик, розробку і впровадження принципово нових послуг. Можуть бути засновані на використанні результатів досліджень та розробок або поєднанні існуючих технологій. Процесуальні інновації охоплюють значно вдосконалені методи виробництва й уявлення послуг. Вони можуть призначатися також для виробництва і передачі технологічно нових або вдосконалених продуктів, послуг, які не можуть бути вироблені або поставлені з використанням звичайних виробничих методів, націлені на зниження витрат виробництва або діяльності з передачі продуктів, послуг на одиницю продукції, підвищення якості, ефективності виробництва або передачі вже існуючих в організації продуктів.

Виділяють модифікаційні, радикальні, покращуючі інновації. За наступністю виділяють відкриваючі, заміщувані, скасовуючі, зворотні та ретровведення. За обсягом – системні, стратегічні та локальні інновації. За ступенем новизни та інноваційним потенціалом – удосконалюючи, комбіновані та радикальні [2].

Згідно з ч. 1 ст. 325 Господарського кодексу України інноваційною діяльністю у сфері господарювання є діяльність учасників господарських відносин, що здійснюється на основі реалізації інвестицій з метою виконання довгострокових науково-технічних програм з тривалими строками окупності витрат і впровадження нових науково-технічних досягнень у виробництво та інші сфери суспільного життя [3].

Інноваційна діяльність передбачає:

- розповсюдження технологій та нових видів техніки;
- фінансування досліджень для виконання якісних змін стану продуктивних сил;
- розробка нової технології для поліпшення екологічного та соціального становища.

До основних ознак інноваційної діяльності можемо віднести:

- використання розробок та результатів наукових досліджень у соціальну сферу, виробництво;
- результати наукових розробок, які доводяться до стану інноваційного продукту та впроваджуються як інновації

Інноваційна діяльність охоплює:

- розроблення проекту реалізації об'єкта інтелектуальної діяльності в межах інноваційної розробки;
- фінансування коштів у нематеріальні об'єкти;
- заснування інноваційного виробництва в цілому або застосування інноваційних [4].

Отже, інновація має комплексний характер, соціально-економічні аспекти мають ураховуватись ще на стадії проектування та розроблення нововведення, ця закономірність потребує певної інноваційної політики управління нововведеннями.

Література:

1. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40–IV.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата

звернення:18.05.2023)

2. Федоренко В. Г., Воронкова Т. Є. Економіка України в глобалізаційному вимірі. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 23. С. 7–12.; Федоренко В. Г. Шляхи економічного співробітництва в інвестиційній сфері. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. № 21. С. 6–7.

3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення:18.05.2023)

4. Бубенко П. Т. Регіональні аспекти інноваційного розвитку. Х. : НТУ "ХПІ", 2002. 316с.

Призупинення трудового договору в умовах воєнного стану

Алексєєнко А.О., викладач кафедри загальноправових та соціально-гуманітарних дисциплін Херсонського факультету ОДУВС

Відповідно до статті 43 Конституції України кожен має право на працю. Саме це передбачає можливість заробляти собі на життя працею, яку він обирає або на яку вільно погоджується. Держава створює належні умови для реалізації цього права громадянами, гарантує рівні можливості при виборі професії, реалізовує різноманітні програми підготовки та перепідготовки кадрів. [1]

Військова агресія збоку російської федерації, яка розпочалася 24 лютого 2022 року, внесла значні корективи як в життя кожного українця, так і в законодавство України.

Варто спочатку зазначити поняття трудового договору. В статті 21 Кодексів законів про працю (далі – КЗпП) зазначено, що трудовий договір – це угода між працівником і роботодавцем (роботодавцем – фізичною особою), за якою працівник зобов’язується виконувати роботу, визначену цією угодою, а роботодавець (роботодавець – фізична особа) зобов’язується виплачувати працівникові заробітну плату і забезпечувати умови праці, необхідні для виконання роботи, передбачені законодавством про працю, колективним договором і угодою сторін. Трудовим договором можуть

встановлюватися умови щодо виконання робіт, які вимагають професійної та/або часткової професійної кваліфікації, а також умови щодо виконання робіт, які не потребують наявності у особи професійної або часткової професійної кваліфікації. [2]

Після початку військових дій в трудовому законодавстві з'явилася процедура, якої раніше не було — призупинення трудового договору.

Призупинення трудового договору можливе лише під час воєнного стану, але не пізніше дня припинення або скасування воєнного стану.

Процедура призупинення трудового договору відсутня в КЗпП. Але цю процедуру введено спеціально відповідно до Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану». Відповідно до ст.13 цього закону призупинення дії трудового договору — це тимчасове припинення роботодавцем забезпечення працівника роботою і тимчасове припинення працівником виконання роботи за укладеним трудовим договором у зв'язку із збройною агресією проти України, що виключає можливість обох сторін трудових відносин виконувати обов'язки, передбачені трудовим договором.

Призупинення дії трудового договору не тягне за собою припинення трудових відносин. Призупинення дії трудового договору не може бути прихованим покаранням і не застосовується до керівників та заступників керівників державних органів, а також посадових осіб місцевого самоврядування, які обіймають виборні посади.

Призупинення дії трудового договору оформлюється наказом (розпорядженням) роботодавця, в якому обов'язково зазначається інформація, зокрема:

- про причини призупинення, у тому числі про неможливість обох сторін виконувати свої обов'язки, та спосіб обміну інформацією;
- строк призупинення дії трудового договору;
- кількість, категорії і прізвища, ім'я, по-батькові (за наявності);

- реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті) відповідних працівників;
- умови відновлення дії трудового договору. [3]

У разі призупинення трудового договору роботодавець повинен продовжувати ведення обліку в частині визначення і фіксації сум заробітної плати та компенсаційних виплат, які були б належні працівникові

Скасування призупинення трудового договору:

- працівник повідомляє роботодавця про можливість приступити до виконання своїх трудових обов'язків;
- роботодавець у разі прийняття рішення про скасування призупинення дії трудового договору повинен за 10 календарних днів до відновлення дії трудового договору повідомити працівника про необхідність стати до роботи.

В разі перебування працівника під час призупинення дії трудового договору на лікарняному – він не буде оплачений.

Відповідно до статті 18 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності підлягають особи, які працюють на умовах:

- трудового договору (контракту),
- гіг-контракту,
- іншого цивільно-правового договору,
- на інших підставах, передбачених законом, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форми власності та господарювання,
- зокрема, які є резидентами Дія Сіті, у тому числі в іноземних дипломатичних та консульських установах, інших представництвах нерезидентів або у фізичних осіб,

- а також обрані на виборні посади в органах державної влади, органах місцевого самоврядування та в інших органах,
- фізичні особи - підприємці,
- особи, які провадять незалежну професійну діяльність, – члени фермерського господарства,
- якщо вони не належать до осіб, які підлягають страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності на інших підставах. [4]

Таким чином, фактично працівник не виконує свої обов'язки та не отримує зарплату, адже трудовий договір призупинено, в роботодавця відсутні підстави призначати допомогу з тимчасової непрацездатності

Відшкодування заробітної плати, гарантійних та компенсаційних виплат працівникам за час призупинення дії трудового договору у повному обсязі покладається на державу, що здійснює збройну агресію проти України. [3]

Отже, призупинення дії трудового договору – це нова процедура, яка з'явилася в законодавстві в 2022 році та регулюється відповідним законом, оформляється відповідними організаційно-розпорядчими документами та має ряд особливих ознак та умов. Однак механізм регулювання призупинення трудового договору в Кодексі законів про працю відсутній та потребує детального вивчення та відповідного законодавчого рішення. Головною умовою призупинення трудового договору з працівником є абсолютна неможливість роботодавця надати роботу, а працівника — виконувати її.

Література:

1. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 17.05.2023).
2. Кодекс законів про працю України : Кодекс України від 10.12.1971 р. № 322-VIII : станом на 27 січ. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 17.05.2023).
3. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 р. № 2136-IX : станом на 19 лип. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text> (дата звернення: 17.05.2023).

4. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV : станом на 31 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text> (дата звернення: 17.05.2023).

Характеристика елементів адміністративно-правового режиму конфіденційної інформації в Національній поліції

Коропатов О.М., завідувач кафедри
адміністративного права та адміністративного процесу
Херсонського факультету ОДУВС, к.ю.н., доцент

Категорія адміністративно-правового режиму конфіденційної інформації в Національній поліції України (далі по тексту - НПУ) визначається винятковою значимістю інформаційних ресурсів для забезпечення обороноздатності держави, захисту прав і законних інтересів окремої людини і громадянина та держави в цілому.

Актуальність відповідних проблем посилюється ще й тим, що в умовах, коли відносно України здійснюються широкомасштабне вторгнення та посягання на суверенітет і «інформаційні війни», спрямовані на дискредитацію, дезорганізацію, підрив іміджу, інформаційну дестабілізацію нашої держави.

Характеристика та аналіз елементів адміністративно-правового режиму конфіденційної інформації в НПУ необхідне насамперед для визначення оптимальних варіантів організаційно-правових засад регулювання притаманних відносин, удосконалення його методів, форм, засобів реалізації та налагодження повноцінного функціонування [1, с.145].

В юридичній науці аналізу елементів складу адміністративно-правових режимів присвячені праці провідних науковців: В. Б. Аверянова, В.Ю. Баскакова, Ю.П. Битяка, В.І. Гурковського, Н.В. Коваленко, С.Ф. Константинова, О.О. Коренюк, С.О. Магди, Р.Б. Шишки та ін.

Адміністративно-правового режиму конфіденційної інформації - це універсальний, постійно діючий адміністративно-правовий режим,

заснований на організаційно-правових засобах, яким притаманний імперативний метод регулювання відносин у сфері обігу відомостей, що належить до інформації з обмеженим доступом.

Зміст адміністративно-правового режиму конфіденційної інформації в НПУ, як певного поєднання адміністративно-правових засобів, розкривається у низці його складових елементів.

Коваленко Н.В., в своєму профільному монографічному дослідженні пропонує віднести до елементів адміністративно-правових режимів: призначення та мета режиму; розподіл сфер діяльності та повноважень між суб'єктами режимної організації; система органів публічного управління у сфері дії режиму і механізм їх функціонування та взаємодії; спеціальні повноваження суб'єктів режимної організації в частині нормативного регулювання; система безпосередніх виконавців режиму; правові статуси суб'єктів та об'єктів; норми права; юридичні факти як підстава виникнення режиму; порядок фінансування та компенсації витрат на здійснення організації адміністративно-правового режиму [2, с.11].

На думку авторів підручника «Адміністративне право» за загальною редакцією Ю.П.Битяка [3, с.112], до елементів адміністративно-правового режиму належать: 1) метод правового регулювання, який в адміністративному праві ґрунтується на централізованому засобі та імперативному типі регулювання й виражається в юридичній нерівності суб'єктів правовідносин; 2) особливі адміністративно-правові засоби встановлення та форми виникнення прав і обов'язків, способів юридичного впливу, захисту прав, процедурно-процесуальні форми тощо; 3) принципи, загальні положення, такі як, забезпечення та захист прав і свобод людини, інтересів держави; здійснення органами влади своїх повноважень у межах, установлених Конституцією та відповідно до законів України; підзвітність, підконтрольність, відповідальність органів НПУ та їх посадових осіб перед суспільством за свою діяльність тощо; 4) особливість адміністративного законодавства, яке характеризується наявністю великої кількості правових

норм, що регулюють значний обсяг різноманітних суспільних відносин, пов'язаних з публічним адмініструванням; 5) встановлення поряд із загальногалузевим правовим режимом внутрішньогалузевих правових режимів (в тому числі і режиму конфіденційної інформації).

Досліджуючи питання адміністративно-правового режиму інформації з обмеженим доступом, Ю.В. Баскаков та О.О. Коренюк вказують, що певний правовий режим розкривається через визначення: мети, правових основ, організаційно-функціональної структури органів державної влади, інших інституцій, а також правового статусу громадян в умовах цього режиму, відповідальності за порушення «режимних норм», просторово-часових меж дії правового режиму [4, с. 9-11]; організаційно-правових заходів та методів забезпечення режиму [5, с. 71].

Вцілому, підтримуючи думки провідних науковців щодо елементів адміністративно-правових режимів, пропонуємо до елементів адміністративного-правового режиму конфіденційної інформації НПУ віднести: суб'єктів та об'єкти режиму, мету, правову основу (нормативно-правові акти), принципи, відповідальності за порушення «режимних норм», просторово-часових меж дії правового режиму; організаційно-правові заходи та методи забезпечення режиму.

На нашу думку, метою адміністративно-правового режиму конфіденційної інформації в НПУ є забезпечення взаємодії між поліцією та фізичними і юридичними особами, тобто суб'єктами адміністративно-правових відносин у сфері поводження з конфіденційною інформацією, задля забезпечення національної інформаційної безпеки.

Об'єкт адміністративно-правового режиму конфіденційної інформації охоплює тільки ті відносини у сфері захисту конфіденційної інформації, які фактично потрапили під дію правових норм.

Під режимними правилами, як елементом адміністративно-правового режиму, Магда С.О. вказує на встановлену в законодавчому порядку сукупність правил поведінки фізичних та юридичних осіб, органів публічної

адміністрації, їх посадових чи службових осіб та реалізація ними своїх прав, свобод та обов'язків у чітко визначених ситуаціях (умовах) [6, с. 111].

На думку Коренюк О.О., до основних режимних правил адміністративно-правового режиму конфіденційної інформації належить: обґрунтування необхідності віднесення інформації до конфіденційної; визначення відомостей, які не можуть бути віднесені до конфіденційної інформації; окреслення прав, свобод і обов'язків учасників правовідносин у зв'язку з доступом до конфіденційної інформації; визначення правового статусу органів державної влади у сфері захисту інформації з обмеженим доступом сфері інформації; визначення системи контролю і нагляду за виконанням режимних вимог фізичними, юридичними особами, а також посадовими особами тощо [5, с.54].

На мою думку, до спеціальних суб'єктів адміністративно-правового режиму конфіденційної інформації в НПУ належать: органи НПУ, поліцейські, фізичні особи, в більшості – громадяни України, та різноманітні юридичні особи: підприємства, установи і організації різних форм власності. Ефективне функціонування вказаного режиму забезпечується відповідними гарантіями та заходами юридичної відповідальності щодо представників органів НПУ так і фізичних осіб та представників юридичних осіб.

Ми підтримуємо думку Коренюк О.О., яка вказує, що сутність адміністративно-правового режиму конфіденційної інформації, полягає в тому, що у випадках, передбачених законодавством, для суб'єктів правовідносин, адміністративно-правового режиму конфіденційної інформації, створюється система обов'язків та заборон, відповідно до яких вони обмежуються діяти на власний розсуд з метою захисту прав і свобод громадян, забезпечення національної безпеки країни [6, с.74]. Органи Національної поліції та поліцейські, які мають повноваження здійснювати режимні заходи, зобов'язані забезпечити права, свободи та законні інтереси фізичних і юридичних осіб, державну інформаційну безпеку, а фізичні і

юридичні особи, що перебувають у зоні впливу режиму, мають утримуватися від заборонених дій та виконувати законні розпорядження поліцейських.

Щодо території дії адміністративно-правового режиму конфіденційної інформації НПУ, то він може охоплювати як всю територію держави, так і окремі її місцевості. На сучасному етапі актуальними є питання поводження з конфіденційною інформацією НПУ на тимчасово-окупованих і нещодавно звільнених територіях, та за межами України, куди інформація була спрямована з метою не захоплення її представниками країни-агресора.

Не викликає сумніву, що за терміном дії адміністративно-правовий режим конфіденційної інформації НПУ є постійним.

Підсумовуючи аналіз елементів адміністративно-правового режиму конфіденційної інформації НПУ в Україні можливо констатувати наступне:

- 1) до елементів адміністративно-правового режиму конфіденційної інформації НПУ віднесено: суб'єкти та об'єкти режиму, мету, правову основу, принципи, відповідальність за порушення «режимних норм», просторово-часові межі дії правового режиму; організаційно-правові заходи та методи забезпечення режиму; 2) до спеціальних суб'єктів адміністративно-правового режиму конфіденційної інформації в НПУ належать: органи НПУ, поліцейські, фізичні особи, в більшості – громадяни України, та різноманітні юридичні особи: підприємства, установи і організації різних форм власності; 3) до основних режимних правил належить: обґрунтування необхідності віднесення інформації до конфіденційної; 4) об'єкт адміністративно-правового режиму конфіденційної інформації охоплює тільки ті відносини у сфері поводження з конфіденційною інформацією, які фактично потрапили під дію правових норм; 5) щодо території дії адміністративно-правового режиму конфіденційної інформації НПУ то він може охоплювати як всю територію держави, так і окремі її місцевості; 6) за терміном дії адміністративно-правовий режим конфіденційної інформації НПУ є постійним; 7) метою адміністративно-правового режиму конфіденційної інформації в НПУ є забезпечення взаємодії між поліцією та фізичними і

юридичними особами, тобто суб'єктами адміністративно-правових відносин у сфері поводження з конфіденційною інформацією задля забезпечення національної інформаційної безпеки.

Література:

1. Коропатов О.М. Залєвська І.І. Поняття та ознаки адміністративно-правового режиму конфіденційної інформації в Україні. *Правничий часопис. Правове забезпечення адміністративної реформи*. №3 2022. С.145-150.
2. Коваленко Н.В. Адміністративно-правові режими : автореф. дис. на здобуття ступеня д-ра. юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2017. 32 с.
3. Адміністративне право України: Підручник / За ред. Ю. П. Битяка. Київ : Юрінком Інтер, 2007. 544 с.
4. Баскаков В. Ю. Адміністративно-правовий режим інформації з обмеженим доступом: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2012., 24с.
5. Коренюк О.О. Адміністративно-правовий режим інформації з обмеженим доступом: дис. канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2019. 204с.
6. Магда С. О. Забезпечення прав, свобод та реалізація обов'язків громадян в умовах дії надзвичайних адміністративно-правових режимів : монографія. Харків: Право, 2015. 215 с.

СЕКЦІЯ 4.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ ТА БЕЗПЕКИ

Особливості інформаційно-аналітичного забезпечення оперативно- розшукової діяльності в Національній поліції України

Воловик О.П., курсант 301 н.в. Херсонського
факультету ОДУВС, рядовий поліції
Науковий керівник: Жильцов О.Л., старший викладач
кафедри професійних та спеціальних дисциплін
Херсонського факультету ОДУВС, к.ю.н.

В умовах динамізму суспільно-політичних, громадських та економічних процесів, ускладнення управління громадськими концепціями, ефективність організації оперативно-розшукової діяльності Національної поліції України значною мірою визначається глибиною і всебічністю аналізу отриманої інформації та виробленням на її основі відповідних управлінських рішень. У зв'язку з цим ефективність роботи оперативних підрозділів Національної поліції України залежить аж ніяк не тільки з індивідуальних ділових властивостей і оперативно-технічної оснащеності працівників, але і від ефективності системи інформаційно-аналітичного забезпечення.

Як справедливо вказує В.В. Шендрик, інформаційне забезпечення оскільки воно є задатком оперативно-розшукової діяльності, повинно охоплюватися також й аналітичним забезпеченням [6, с. 27].

Значимість оптимально організованого інформаційно-аналітичного забезпечення полягає в тому, що воно сприяє прийняттю найбільш доцільних управлінських рішень на всіх рівнях, що є однією з головних умов підвищення ефективності діяльності суб'єктів ОРД. На сьогодні інформаційно-аналітичне забезпечення оперативно-розшукової діяльності має відповідне нормативне врегулювання[3, с. 153].

Чинний Закон України «Про Національну поліцію» у ст. 25 закріплює, що Національна поліція здійснює інформаційно-аналітичну діяльність виключно для реалізації своїх повноважень. При цьому Національна поліція

в рамках інформаційно-аналітичної діяльності: 1) формує бази (банки) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ; 2) користується базами (банками) даних Міністерства внутрішніх справ та інших державних органів; 3) здійснює інформаційно-пошукову та інформаційно-аналітичну роботу; 4) здійснює інформаційну взаємодію з іншими державними органами України, органами правопорядку іноземних держав та міжнародними організаціями [1].

У свою чергу, відповідно до п. 18 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», підрозділи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, мають право створювати і застосовувати автоматизовані інформаційні системи [2]. Відомчі нормативно-правові акти МВС України закріплюють, що інформаційно-аналітичне забезпечення ОРД – це передбачена законодавством України система запроваджених заходів, спрямованих на збір, узагальнення, аналіз, зберігання та використання інформації, у тому числі обмеженого доступу, що має значення для вирішення завдань цієї діяльності в інтересах досудового слідства, безпеки громадян, суспільства і держави.

Загалом сфера інформаційно-аналітичного забезпечення містить в собі комунікації, тобто напрями і процес обміну інформацією, персонал, що забезпечує функціонування інформаційної системи, методи і процедури збирання, передавання, зберігання і перетворення інформації; організаційно-технічні засоби, інформацію, необхідну для виконання однієї або декількох функцій управління.

Необхідно наголосити, що сучасне і повне інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності оперативних підрозділів Національної поліції у протидії злочинам з використанням як негласних, так і гласних відомостей є однією з умов підвищення рівня організації їх роботи [5, с. 27].

В Національній поліції діють відповідні інформаційні системи для систематизації матеріалів, одержаних в результаті оперативно-розшукової діяльності. Загалом, інформаційна система виступає системою реєстрації,

накопичення, класифікації, зберігання та використання даних про осіб, предмети, події за їх прикметами та ознаками, призначеною для ефективного забезпечення оперативно-розшукової діяльності оперативних підрозділів. До інформаційних систем належать:

- відомчі та міжвідомчі централізовані оперативно-розшукові, оперативно-профілактичні та оперативно-довідкові обліки, реалізовані у вигляді банків даних в автоматизованих інформаційних систем, доступних для користування оперативними підрозділами всіх рівнів;
- регіональні та місцеві обліки оперативних підрозділів, реалізовані у вигляді інформаційних систем, ручних картотек, справ, журналів;
- архіви оперативно-розшукових справ та інших довідкових документів оперативного характеру.

Я вважаю, що основним функціоналом підрозділів, які забезпечують інформаційно-аналітичне забезпечення є проведення конкретних дій з метою пошуку осіб, причетних до вчинення кримінального правопорушення, розкриття та запобігання вчинення кримінальних правопорушень, в тому числі, дані підрозділи відповідають за збереження оперативно здобутої інформації протягом тривалого часу, а також організації взаємодії підрозділів кримінальної поліції.

Загалом, отриману інформацію щодо злочинів можна класифікувати на чотири групи: відомості, одержані від осіб, яких конфіденційно залучено до виконання завдань ОРД; від інших підрозділів правоохоронних органів, які не здійснюють оперативно-розшукову діяльність; від працівників зарубіжних правоохоронних органів і організацій; від громадян у формі усних і письмових заяв та ЗМІ [4, с. 36].

Аналізуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що інформаційно-аналітичне забезпечення оперативно-розшукової діяльності є фундаментальним підґрунтям для попередження, своєчасного виявлення і припинення кримінальних правопорушень та викриття причин і умов, які сприяють вчиненню кримінальних правопорушень. Слід зазначити, що

підрозділи, які підтримують та забезпечують автоматизовані інформаційні системи є ключовими в інформаційно-аналітичній діяльності оперативно-розшукової діяльності. Статистичні дані щодо криміногенної ситуації в країні наставляють на думку, що на даний момент є конкретна необхідність реформування та вдосконалення інформаційно-аналітичної діяльності оперативно-розшукової діяльності в Національній поліції України для більш швидкого і повного попередження, виявлення та припинення кримінальних правопорушень.

Література:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
2. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.
3. Албул С.В., Оперативні обліки як засіб реалізації завдань оперативно-розшукової діяльності національної поліції України, XXVII International scientific and practical conference “Multidisciplinary academic notes. Theory, methodology and practice”, Прага, 2022, С. 153-155.
4. Дулгер В.В., Окремі аспекти інформаційно-аналітичного забезпечення оперативно-розшукової діяльності національної поліції України в сучасних умовах, ОДУВС, Одеса, 2022, С. 35-37.
5. Форнальчук І.Л., Функціональне призначення Департаменту інформаційної підтримки та координації поліції «102» щодо забезпечення оперативно-розшукової діяльності, ДДУВС, Дніпро, 2019, С. 25-28.
6. Шендрик В.В., Теорія і практика попередження злочинів оперативними підрозділами ОВС України : монографія, ДДУВС, Дніпро, 2012, 420 с.

Особливості використання експертних систем при розслідуванні кримінальних правопорушень

Кузяк Д.В., курсант 301 н.в. Херсонського факультету ОДУВС, рядовий поліції
 Науковий керівник: **Жильцов О.Л.**, старший викладач кафедри професійних та спеціальних дисциплін Херсонського факультету ОДУВС, к.ю.н.

Актуальність дослідження полягає в тому, що злочинність постійно

вдосконалюється і саме використання сучасних технологій може значно полегшити роботу правоохоронних органів щодо боротьби з нею. Однак, використання експертних систем при розслідуванні кримінальних правопорушень потребує детального вивчення їх можливостей та обмежень, а також врахування правових та етичних аспектів. Відповідно, дослідження даної проблеми є актуальним та необхідним для подальшого розвитку криміналістики та правозастосування в цілому. Дану тему досліджували у своїх працях такі вчені та науковці як: А.В. Литвиненко, О.В. Ковальчук, О.В. Чепурна, О.І. Хоменко, О.В. Поліщук, С.В. Кузьменко, Ю.М. Коваленко, І.В. Шевченко, О.М. Данилевич, О.В. Кравець та ін.

У сучасному світі, де технології розвиваються зі швидкістю світла, експертні системи стають все більш популярними у різних галузях. Однією з галузей, де використання експертних систем може бути особливо корисним, є правоохоронна діяльність. У цій статті ми розглянемо особливості використання експертних систем при розслідуванні кримінальних правопорушень.

Перш за все, слід зазначити, що експертні системи - це програмні засоби, які здатні аналізувати великі обсяги даних та надавати рекомендації на основі збереженої експертної інформації [1, с. 57]. У правоохоронній діяльності експертні системи можуть бути використані для аналізу доказів, ідентифікації злочинців та встановлення причин кримінальних правопорушень.

Одна з основних переваг використання експертних систем у правоохоронній діяльності - це можливість швидкого та точного аналізу великої кількості даних. За допомогою експертних систем можна автоматизувати процеси збору та аналізу доказів, що дозволить значно прискорити розслідування кримінальних правопорушень. Крім того, експертні системи здатні виявляти зв'язки між різними факторами та надавати рекомендації щодо подальших дій.

Одним з прикладів успішного використання експертних систем у

правоохоронній діяльності є система IBM i2 Analyst's Notebook. Ця система дозволяє аналізувати великі обсяги даних та виявляти зв'язки між різними факторами. Наприклад, за допомогою цієї системи можна виявляти зв'язки між злочинцями та їхніми способами фінансування.

Також, в Україні діє Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні на 2021—2024 роки», яке передбачає певний розвиток експертних систем у сфері правоохоронної діяльності, за допомогою якого можна значно полегшити роботу правоохоронних органів та покращити їх ефективність [2]. Крім того, розвиток експертних систем у правоохоронній сфері може сприяти збільшенню довіри громадян до правоохоронних органів, оскільки використання штучного інтелекту може забезпечити більш об'єктивні та точні результати. Також це може допомогти в боротьбі з корупцією та іншими порушеннями закону, оскільки експертні системи можуть виявляти неправдиву інформацію та неправомірні дії.

Важливо також зазначити, що використання експертних систем у правоохоронній діяльності повинно здійснюватися з дотриманням вимог законодавства та етичних принципів. Саме тому важливим аспектом є забезпечення захисту персональних даних та конфіденційності інформації.

Також важливо пам'ятати, що експертні системи не можуть замінити людський фактор у правоохоронній діяльності. Експерти з різних галузей, включаючи право, криміналістику та інші, повинні бути включені у процес розслідування кримінальних правопорушень та приймати рішення на основі свого досвіду та знань.

Експертні системи можуть бути особливо корисними в області кібербезпеки, де необхідно швидко виявляти та реагувати на кібератаки. Їх використання може допомогти виявити нові загрози та швидко розробити заходи для їх запобігання. Крім того, експертні системи можуть бути корисними у сфері превентивної діяльності, наприклад, при прогнозуванні ризиків злочинності та розробці стратегій їх запобігання.

Дані системи можуть бути використані у різних галузях правоохоронної діяльності, наприклад, у криміналістиці, правовій практиці, контролі за дотриманням законодавства та інших. Вони можуть допомогти у вирішенні складних задач, які вимагають великої кількості знань та досвіду.

У криміналістиці експертні системи можуть бути використані для аналізу доказів, збору та обробки інформації про кримінальні правопорушення та злочинців, ідентифікації зброї та інших матеріалів, що стосуються кримінальних справ [3, с. 62]. Наприклад, їх використовують для автоматичної обробки великих обсягів даних, що дозволяє швидко знаходити зв'язки між різними кримінальними справами та ідентифікувати злочинців. Також вони можуть допомогти у визначенні причин виникнення певного злочину та розробці стратегії його запобігання.

У правовій практиці експертні системи можуть допомогти юристам у розв'язанні складних правових питань, наприклад, у визначенні правової кваліфікації дій або наданні порад щодо правових аспектів певної справи, для автоматичного аналізу текстових документів, що дозволяє швидко знаходити необхідну інформацію та здійснювати правовий аналіз. Також вони можуть допомогти у визначенні правової позиції та розробці стратегії захисту клієнта [4, с. 115].

У сфері контролю за дотриманням законодавства експертні системи можуть бути використані для контролю у сфері оподаткування, митного контролю, наприклад, для автоматичної перевірки декларацій, звітів та інших документів, що дозволяє виявляти порушення та здійснювати контроль за їх виправленням.

Важливо враховувати, що експертні системи повинні бути розроблені та використовуватися з урахуванням потреб користувачів та їх специфічних завдань. Тому перед впровадженням системи необхідно провести детальний аналіз потреб та вимог користувачів.

Проте необхідно пам'ятати, що експертні системи можуть бути обмежені у своїй діяльності та не можуть враховувати всі аспекти ситуації.

Тому при прийнятті рішень на основі рекомендацій експертних систем, необхідно бути обережним та здійснювати додатковий аналіз та перевірку. Крім того, експертні системи не завжди можуть замінити експертну оцінку та досвід людей.

Також потрібно розуміти, що експертні системи можуть бути підвернені помилкам та уразливостям до кібератак. Тому необхідно забезпечувати надійний захист та постійне оновлення системи для забезпечення її безпеки.

Ще однією проблемою є те, що використання цих систем у правоохоронній діяльності може створити ситуацію з приводу конфіденційності та захисту персональних даних. Через це необхідно забезпечувати відповідність із законодавством та етичними принципами щодо збору, зберігання та обробки інформації [5, с. 101].

Отже, можна зробити висновок, що використання експертних систем може бути корисним у правоохоронній діяльності. За допомогою цих систем можна значно прискорити розслідування кримінальних правопорушень та забезпечити більш точний аналіз доказів. Однак слід пам'ятати про обмеження та недоліки використання експертних систем та завжди зберігати баланс між автоматизацією та експертною оцінкою людей. Також важливо забезпечити взаємодію між експертною системою та людським фахівцем, що дозволяє забезпечити якість та точність результатів та захист конфіденційної інформації і уникнення помилкових рішень, що можуть призвести до неправомірних наслідків.

Література:

1. Петрова І. О. Використання експертних систем у кримінальному розслідуванні: особливості та перспективи. *Право і безпека*. 2019. № 1. С. 56-61.
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 травня 2021 р. № 438-р «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні на 2021-2024 роки». URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-planu-zahodiv-z-438r>

3. Ковальчук О. В., Чепурна О. В. Застосування експертних систем у криміналістиці. *Вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 1 (85). С. 58-64.

4. Шевченко І. В., Коваленко Ю. М. Експертні системи в правоохоронній діяльності: проблеми та перспективи. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. 2017. № 4 (120). С. 113-117.

5. Данилевич О. М., Кравець О. В. Експертні системи в кримінальному праві: особливості застосування та перспективи розвитку. *Правова доктрина*. 2018. № 3 (24). С. 98-104.

Актуальні проблеми режиму та обліку робочого часу і порядок його встановлення в діяльності поліції

Соловйов М.О., курсант 3-го курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування ОДУВС
Науковий керівник: **Середницька І.А.**, доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін
ОДУВС, к.ю.н., доцент

В наші дні, на період дії воєнного стану в Україні, є актуальною проблема обліку робочого часу. Особливо це стосується співробітників правоохоронних органів, які окрім трудових обов'язків мають також службові. Причиною проблеми став воєнний стан, введений Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» [1], у зв'язку з військовою агресією російської федерації. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» визначає заходи правового режиму воєнного стану, котрі здійснюються в тому числі поліцейськими. До таких заходів відносяться: обмеження конституційних прав людей у вигляді встановлення особливого режиму в'їзду та виїзду, руху транспортних засобів, що є істотним обмеженням свободи для пересування осіб; перевірка документів людей, багажу, транспортних засобів, житла, огляд речей за необхідністю [2]. Таким чином, для забезпечення виконання покладених на органи виконавчої влади функцій, поліцейські додатково залучаються до несення служби на

об'єктах у форматі мобільних блокпостів, стаціонарних пунктів пропуску поза межами свого робочого місця та патрулів різного роду. Компенсується це грошовими виплатами у вигляді винагороди. На додачу, Головою Національної поліції України було видано Наказ №242 від 08.04.2022 року, яким встановлюється для працівників шестиденний робочий тиждень та відміняється вихідний день – субота та святкові дні, та, відповідно зменшується час відпочинку і створюється дисбаланс при обліку часу роботи.

Законодавчо визначається ч.2 ст.45 Конституції України[3], максимальна тривалість робочого часу та мінімальна тривалість відпочинку визначаються відповідними нормативно-правовими актами України. Робочим прийнято вважати час, протягом якого виконуються трудові обов'язки та розпорядження роботодавця відповідно до трудового (колективного) договору і правил внутрішнього розпорядку. Ч.1 ст. 50 КЗпП України регламентує нормальну тривалість робочого часу працівників – не більше 40 годин на тиждень [4]. Беручи до уваги Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» (ч.1 ст.6), слід зазначити, що нормальна тривалість робочого часу у період дії воєнного стану може бути збільшена до 60 годин на тиждень [5]. Особливості характеру служби в поліції визначають спеціальні умови для певних категорій поліцейських (службу у святкові та вихідні дні, службу позмінно, службу з нерівномірним графіком, службу в нічний час) та фактом розподілу службового часу поліцейських (визначається розпорядком дня, який затверджує керівник відповідного органу/закладу/установи поліції) виникає перезавантаженість конкретного виконавця.

В практичних підрозділах поліції поняття ненормованого робочого дня зустрічається часто. Ненормований робочий день – це особливий режим робочого часу, який встановлюється для певної категорії працівників у разі неможливості нормування часу трудового процесу. У разі потреби, ця категорія працівників виконує роботу понад нормальну тривалість робочого

часу (ця робота не вважається надурочною). Неналежне правове регулювання трудової діяльності поліцейських, у зв'язку з недосконалою нормативною базою, що регулює робочий час службовців, спричиняє неповне виконання робітниками покладених на них завдань [6].

Вирішення даної ситуації полягає у раціональному співвідношенні робочого часу до часу відпочинку задля підвищення емоційного, психологічного та фізичного стану працівника. Перепоною цьому є деякі положення Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану». Таким чином норми КЗпП про межі надурочних робіт, про заборону роботи у вихідні дні, про обмеження тривалості щорічної відпустки сприяють погіршенню морального стану поліцейського, що впливає у зниження показників роботи Національної поліції в цілому.

Специфічність праці робітників та службовців з ненормованим робочим днем зобов'язує їх виконувати свої службові обов'язки й у позаурочний час [7]. Компенсується переробіток понад встановлену тривалість робочого часу додатковою відпусткою, а у випадках, передбачених законодавством, додатковою оплатою. Однак, на час введення воєнного стану, тривалість щотижневого безперервного відпочинку може бути скорочена до 24 годин. Враховуючи можливий факт залучення поліцейського для забезпечення публічного порядку на час цього відпочинку, в подальшому накопичується втома, як наслідок – втрата уваги, понижена розумова активність та безініціативність.

Використовуючи ті можливості, які надані роботодавцю та робітнику в теперішніх умовах, можна запропонувати декілька варіантів вирішення таких проблем як збільшення робочого часу та його облік. Треба зазначити, що особа начальницького складу окремого підрозділу може приймати рішення щодо надання співробітникам відпусток та порядку такого надання. Є можливість пропорційно розрахувати можливі 24 дні відпустки на рік таким чином: після 2 місяців роботи обов'язково надається 4 дні відпустки або після 4 місяців – 8 днів [8].

Отже, задля подолання тих проблем, які в даний момент є актуальними в Україні та в діяльності Національної поліції України потрібно звернути увагу на такі аспекти: по-перше, звертати увагу на емоційний, морально-психолгічний та фізичний стан поліцейських для підтримання нормального соціального клімату у колективі; по-друге, забезпечити працівників відпустками згідно із чинним законодавством, враховуючи потреби кожного співробітника для подолання негативних наслідків, що можуть вплинути на діяльність робітників та підрозділу загалом; по-третє, залучати службовців на чергування та інші необхідні для забезпечення громадської безпеки заходи справедливо та неупереджено, згідно окремого графіка, для належного обліку такої діяльності у підрозділі [9].

Узагальнюючи вищезазначене, можна дійти висновку, що головним для вирішення проблеми співвідношення робочого часу та часу відпочинку, зокрема для співробітників правоохоронних органів, є врахування можливостей організації праці та якісного відпочинку працівника, з метою найбільш повної його віддачі на своєму робочому місці, задля задоволення інтересів суспільства.

Література:

1. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення 28.04.2023 р.)
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 р. № 389-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення 28.04.2023 р.)
3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96- ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254/96-вр> (дата звернення 28.04.2023 р.)
4. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08> (дата звернення 28.04.2023 р.)
5. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 р. №2136-IX URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text> (дата звернення 28.04.2023 р.)

6. Робочий час: LIGA360. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/situation-doc/SB080376> (дата звернення: 28.04.2023).

7. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. №580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 28.04.2023 р.)

8. Особливості встановлення та обліку робочого часу у період дії воєнного стану. Східне міжрегіональне управління Державної служби України з питань праці. 08 серпня 2022р. URL: <https://smu.dsp.gov.ua/news/osoblyvosti-vstanovlennia-ta-obliku-robochoho-chasu-u-period-dii-voiennoho-stanu/> (дата звернення 28.04.2023 р.)

9. Шруб І. В. Види та специфіка правового регулювання службового часу поліцейських. Юридичний науковий електронний журнал. 2022 № 3. URL: http://lsej.org.ua/3_2022/67.pdf (дата звернення 28.04.2023 р.)

Національна поліція як основний суб'єкт забезпечення охорони прав і свобод людини та забезпечення громадського порядку

Фомічова Д.В., курсант 201 н.в. Херсонського факультету ОДУВС, рядовий поліції
 Науковий керівник: **Федорченко О.В.**, завідувач кафедри загальноправових та соціально-гуманітарних дисциплін Херсонського факультету ОДУВС, к.і.н., доцент

Національна поліція виконує широкий спектр обов'язків, пов'язаних з охороною прав та свобод громадян. Це включає запобігання злочинам, розслідування злочинів, затримання підозрюваних, забезпечення правоохоронного захисту жертв злочинів та забезпечення справедливості шляхом взаємодії між судами і прокуратурою.

Крім того, поліція виконує важливу роль у забезпеченні громадського порядку. Це включає контроль за дотриманням законів та правил у громадських місцях, забезпечення безпеки на дорогах, реагування на екстрені ситуації та події, що загрожують громадському порядку, і здійснення профілактичних заходів для запобігання злочинності.

Наявність національної поліції є важливим фактором для забезпечення

безпеки та захисту прав громадян. Шляхом співпраці з іншими правоохоронними органами, громадськими організаціями та громадою загалом, національна поліція забезпечує стабільність, порядок та безпеку в суспільстві.[2]

Сучасне суспільство вимагає, щоб працівники поліції мали глибокі знання не тільки національного законодавства та його застосування в межах країни, але й міжнародних правових актів, що стосуються діяльності правоохоронних органів і регулюють права осіб.

Закріплюється необхідність забезпечення підготовки фахівців, здатних у складних умовах ефективно виконувати поставлені завдання таких нормативно-правових документах як Закон України «Про Національну поліцію», Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 28.07.2004 № 842 «Про подальший розвиток служби психологічного забезпечення оперативно-службової діяльності органів внутрішніх справ України», «Програмні психопрофілактичні роботи з особовим складом органів та підрозділів Національної поліції України на 2013-2017 роки» .

Органи Національної поліції України здійснюють адміністративну, профілактичну, оперативно-розшукову, виконавчу й охоронну функції. Адміністративна функція здійснюється за допомогою адміністративноправових засобів й спрямована, перш за все, на охорону громадського порядку, забезпечення громадської безпеки. Ми вважаємо, що не ефективна комунікація та неправильне розуміння завдань - головна причина проблем з правами та свободами людини. Для ефективного захисту прав громадян і забезпечення активної співпраці з громадськістю необхідно створити громадські ради та налагодити співпрацю з громадськими і міжнародними організаціями. Це дозволить розробити механізми для результативної та всебічної співпраці з громадськістю. [1 с.248]

Сучасні міжнародні правозахисні організації звертають увагу на питання забезпечення прав і свобод людини та громадянина в діяльності поліції. В міжнародно-правовій практиці існує низка нормативно-правових

актів, що регулюють це питання, включаючи Загальну декларацію прав людини 1948 року, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права 1966 року та Європейську конвенцію про захист прав людини та основних свобод 1950 року. Ці документи стосуються осіб, які опинилися під впливом правоохоронних органів і потребують захисту від державного примусу. Важливу роль у забезпеченні цих нормативно-правових актів відіграють правоохоронні органи, зокрема Національна поліція України. Основне завдання цих органів у будь-якій правовій державі, включаючи Україну, - захист прав і гідності всіх осіб. Лише ефективне функціонування правоохоронних органів може забезпечити досягнення цих цілей. [3]

Отже, на нашу думку, необхідно врегулювати нормативно-правову базу в частині чіткого визначення повноважень поліції та посилити ефективність виконання завдань для недопущення будь-яких посягань та повного захисту громадян працівниками поліції. Оскільки повинен бути ефективний механізм, щоб забезпечити захист громадянина у будь-якій ситуації, а осіб, що порушили закон, буде притягнуто до відповідальності.

Література:

1. Варава В. В. Концепт інституту негласних слідчих дій у контексті нового кримінального процесуального законодавства України / В. В. Варава / Оперативно-розшукова діяльність органів внутрішніх справ: проблеми теорії та практики: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 21 вересня 2012 р.). – Дніпропетровськ: Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2012. – 248 с
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9-10, № 11-12, № 13. – Ст. 88.
3. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

Інформаційна гігієна працівників поліції України в умовах війни

Хілобок Д.Р., курсант 1-го курсу Факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування ОДУВС
Науковий керівник: **Пальшков К.Є.**, доцент кафедри
теорії та історії держави і права ОДУВС, к.політ.н., доцент

“На війні правда — перша жертва.” Есхіл. [1]

Пропаганда опинилася на вістрі війни росіян проти України. Зважаючи на зміст інформаційного супроводу повномасштабного вторгнення військ агресора в Україну російські пропагандисти очікували на “інформаційний бліцкриг”. “Велика війна” 2022-го почалася з годинного звернення Путіна до росіян, де він, маніпулюючи фактами, проголошував низку наративів, на яких будується сучасна зовнішня політика та пропаганда Росії. [2] Завдяки керованим медіа російська влада контролює великі маси населення країни, площа якої у 28 разів більша за площу території України, та майже вдвічі більша за площу США.

Відомий пропагандист Йозеф Геббельс, колись зауважив: “Дайте мені засоби масової інформації і я з будь-якого народу зроблю стадо свиней”. [3]

Цей принцип ЗМІ, діє не тільки на ту країну, в якій ведеться пропаганда, але й чіпляє інші країни, котрих вона може дістатися.

Сьогодні важливою позицією кожного громадянина України має бути охорона та поширення правди про війну та військові злочини росіян. Громадяни України стискаються з великою кількістю інформації, чимала частина якої як доводить досвід та фактчекінг, є неправдивою.

Працівники поліції, як інформовані громадяни, мають сприяти поширенню вірної інформації, допомагати громадянам дізнатися, як відповідально використовувати джерела в мережі Інтернет, вміти донести, як розпізнати електронні ресурси, метою яких є дезінформація.

Працівники поліції мають певні обов'язки які необхідні для виконання покладених на них завдань. Зокрема, для поліцейських важливі такі речі як-от: вміти відрізнати фейки; поширювати лише офіційну, правдиву та ту, яка

не нашкодить державним інтересам інформацію; підказувати громадянам, які джерела інформації є офіційними.

Важливо знати правила інформаційної гігієни та ділитися ними з населенням.

Необхідно провести аудит Інтернет-ресурсів та вилучити канали, які можуть бути використані для маніпуляції. Інтернет-ресурси та соціальні мережі є ключовими інструментами пропаганди, тому важливо знати, як діяти в цьому просторі.

Facebook: Переглянути список друзів та сторінок, на які підписана людина. Відмовитися від підписки на сторінки, що містять інформацію, яка викликає недовіру, спам або нецікаві власнику профіля.

YouTube: Слід переглянути відео, які рекомендує цей відеохостинг. Якщо вони не відповідають інтересам або нецікаві користувачу, слід обрати в меню відео "Не цікавить".

Google: варто додати українську мову та робити запити на українській або англійській мовах. Це зменшить вплив російських веб-сайтів, які можуть містити недостовірну інформацію.

Viber: слід перевірити свої чати та спільноти, до яких приєднаний користувач, відмовитися від непотрібних ресурсів або спаму.

Telegram: необхідно переглянути канали, на які підписаний користувач, відмовитися від анонімних каналів та непотрібних ресурсів.

Вікіпедія: не слід використовувати російську версію ресурсу.

Ці прості речі, якщо їх дотримуватись, можуть сильно допомогти в безпеці держави та суспільства. На жаль, зараз люди часто вірять інформації з Інтернет-джерел не піддаючи її фактчекінгу.

Потрібно знати, як поводитись і як налаштувати певні акаунти в Інтернет-мережах.

Також треба розуміти, що не всі Інтернет-джерела можливо закрити чи сховати, деякі фальшиві види інформацій можливо знайти і серед українських джерел.

Для поліцейських важливо вміти розрізняти правду від неправди, знати, як діяти в Інтернет-просторі та навчати громадян України, як не піддаватися впливу пропаганди. Якщо дотримуватися певних правил, повної дезінформації можливо уникнути.

Література:

1. Democracy and Human Dignity. Посібник з освіти в області прав людини за участі молоді. Війна і тероризм. URL: <http://surl.li/hcnbn>
2. Робейко О.М. УНІАН ІНФОРМАЦІЙНЕ АГЕНТСТВО. Політолог звернув увагу на кілька моментів у виступі Путіна (відео). URL: <http://surl.li/hcnec>
3. Цитати українською відомих людей. Йозеф Геббельс URL: <http://tsytaty.com/4968-yozef-gebbels.html#:~:text=%>
4. Як російська пропаганда використовує тактику підміни понять. #DisinfoChronicle. Кремлівська дезінформація щодо військового наступу на Україну - Детектор медіа. 23. 01. 2023. URL: <https://disinfo.detector.media/post/yak-rosiiska-propahanda-vykorystovuie-taktyku-pidminy-poniat>.
5. Логвиненко Б.А, Яблучна А.О. Як працює російська пропаганда в медіа • Ukraïner. Ukraïner. 23.04.2022. URL: <https://ukraïner.net/propaganda-rosii-zmi/>.
6. Шпет Я.В. Як розвивалася російська пропаганда. Суспільна культура України. 04.04.2022. URL: <https://suspilne.media/224927-ak-rozvivalasa-rosijska-propaganda>
7. Бурковський П.А. Російська пропаганда про події в Україні: тенденції 2014–2016 років. ms.detector.media. 04.04.2017 URL: <https://ms.detector.media/mediaanalitika/post/19200/2017-07-04-rosiyska-propaganda-pro-podii-v-ukraini-tendentsii-20142016-rokiv/>.
8. Будівська Г.О. 'Нічого правдивого й усе можливе' як універсальний текст. Європейська обсерваторія журналістики - ЕЖО. 16.09.2015 URL: <https://ua.ejo-online.eu/2507/media-i-politika/nichogo-pravdivogo-y-ushe-mozhliwe-yak-un>.

ЗМІСТ

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО РЕКТОРА	3
-------------------------------------	----------

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ:

До проблеми патріотичного виховання правоохоронців у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання Федорченко О.В.	4
До проблеми розуміння прав людини відповідно до положень Європейської конвенції з прав людини Корунчак Л.А.	8
Communicative approach in learning a foreign language of legal direction Пренько Я.О.	10
Навчання очима курсантів Херсонської школи міліції 80-90 років XX століття Волович О.П.	13

СЕКЦІЯ 1.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Правова освіта та правове виховання як чинники формування правової культури Дручек О.В.	18
Субкультура ПВК «Редан» як інформаційно-психологічна операція країни-агресора (Росії) з метою дестабілізації ситуації в Україні під час воєнного стану Вайда Т. С.	23
Освіта в Україні в умовах воєнного стану Плакун А.І.	32
Особливості наказного провадження в умовах воєнного стану Волович О.П.	36
Різновиди психічного впливу: зараження, навіювання, наслідування Денисюк Я.О.	39
Психолого – правова характеристика мікросередовища засуджених Кузяк Д.В.	43
Особливості методу конституційно-правового регулювання: природа та значення Маяцька Є.Г.	48
Актуальні проблеми реалізації принципу рівності в конституційному праві Плакун А.І.	51

До проблеми функціонування юридичної науки та освіти в умовах війни Крисько А.Є.	54
Підвищення рівня комунікативної компетентності при іноземній підготовці майбутніх правоохоронців Андрушков І.А.	57
Проблеми іншомовної підготовки майбутніх правоохоронців в умовах воєнного стану Гуральська Р.	60
Соціальний захист людини в умовах воєнного стану Камінська О.А.	62
Волонтерство, як шлях формування особистості майбутнього правозахисника Здражевська Л.С.	66
Restrictions on Freedom of Movement and Opportunities for Students and Academics to Carry out Education and Research in Certain Regions of the Country Крисько А.Є.	69
Проблема самогубства у правовому і культурному дискурсах Величко С.А.	71
Вплив війни на соціально-економічний розвиток та безпеку України Дубина Ю.В.	76
Actual problems of the organization and implementation of legal education in the conditions of martial law Мартінова Д.О.	78
Ефективність попередження конфліктів у підрозділах національної поліції Фесюк І.Ю.	80
Психологія емоційно-вольової сфери Фомічова Д.В.	83
До питання правового нігілізму в Україні Домашова С.К.	85
Перебої у навчальному процесі через зміни графіків роботи та закриття навчальних закладів на період воєнного стану Герасимчук К.О.	87
Недостатня увага до розвитку компетенцій Головатий М.О.	91
Психофізіологічні особливості особистості, пов'язані із процесом старіння Закалик Г.М., Шувар Н.М.	95

СЕКЦІЯ 2.

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УКРАЇНІ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ

Удосконалення фізичної підготовки курсантів за рахунок використання координаційної драбини Зубченко Л.В., Голик В.А.	100
Психологічне забезпечення службової діяльності поліцейських Коломієць Ю.М., Мукоїда Р.В.	103
Методологічні засади професійної підготовки поліцейських: сучасні виклики Загоруй Л.М.	107
Застосування ігрових технологій навчання при викладанні навчальної дисципліни «Криміналістика» в освітньому процесі Національної академії внутрішніх справ Воробей О.В.	110
Формування професійної етики як складова професійної підготовки сучасного поліцейського Пальшков К.Є., Нівня Г.О.	114
Interactive methods of learning a foreign language in institutions of higher education in the field of law Мазур А.С.	117
Морально – правова готовність працівників органів Національної поліції України до вирішення проблем громадян у сфері забезпечення прав і свобод людини Кравцова С.О.	120

СЕКЦІЯ 3.

ПУБЛІЧНІ ТА ПРИВАТНІ ГАЛУЗІ ПРАВА ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УКРАЇНІ

Право на житло: захист та реалізація в умовах воєнного стану Маяцька Є.Г.	124
Правосуддя в Україні: загрози реалізації права на доступ Мазур А.С.	127
Заходи процесуального примусу в цивільному процесі України Денисюк Я.О.	131
Правова природа мирової угоди в цивільному судочинстві Кузяк Д.В.	135
Критерії розмежування юридичних осіб приватного та публічного права Жильцов О.Л.	138
Особливості юридичної відповідальності у приватному праві Мазур А.С.	145

Особливості функціонування Конституційного Суду України Байда В.О.	148
Інновація в українському законодавстві Березовська В.	152
Призупинення трудового договору в умовах воєнного стану Алексєєнко А.О.	155
Характеристика елементів адміністративно-правового режиму конфіденційної інформації в Національній поліції Коропатов О.М.	158

СЕКЦІЯ 4.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ ТА БЕЗПЕКИ

Особливості інформаційно-аналітичного забезпечення оперативно-розшукової діяльності в Національній поліції України Воловик О.П.	165
Особливості використання експертних систем при розслідуванні кримінальних правопорушень Кузяк Д.В.	168
Актуальні проблеми режиму та обліку робочого часу і порядок його встановлення в діяльності поліції Соловйов М.О.	173
Національна поліція як основний суб'єкт забезпечення охорони прав і свобод людини та забезпечення громадського порядку Фомічова Д.В.	177
Інформаційна гігієна працівників поліції України в умовах війни Хілобок Д.Р.	179

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УКРАЇНІ: МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА

(до 50-річчя із дня заснування освітнього закладу МВС на Херсонщині)

Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

25 травня 2023 року

Підписано до друку 01.06.2023. Формат 60х84/16. Папір офсетний.

Гарнітура «TimesNewRoman»/ Друк цифровий.

Ум. друк. арк. 7,9

Наклад 50 прим.

Видавництво ОДУВС

м. Одеса, вул. Успенська, 1

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3507 від 25.06.2009 р.